

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

	Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	5
	BESTUURSVERSLAG	
1	Voorwoord	7
2	Algemene informatie	8
2.1	Juridische structuur	8
2.2	Missie	8
2.3	Visie	8
2.4	Strategie	8
3	Evaluatie doelstellingen en hoofdthema's 2022	10
3.1	Vorbereiding implementatie Wet toekomst pensioenen (Wtp)	10
3.2	Verdere uitbreiding maatschappelijk verantwoord beleggen	11
3.3	Communicatie	12
3.4	Vorbereiding samengaan met Bpf Bakkers	13
3.5	Op- en inrichting gezamenlijk bestuursbureau met Bpf Bakkers	13
3.6	Samenvattende beoordeling van het Bestuur	13
4	Financiële positie en beleid in 2022	14
4.1	Financiële opzet en positie	14
4.2	Actuariële analyse van het resultaat	15
4.3	Financieel beleid en beleidskeuzes	16
4.3.1	Kostentransparantie	16
4.3.2	Toeslagen- en kortingsbeleid	19
4.3.3	Financieringsbeleid	20
5	Beleggingsbeleid	22
5.1	Matchingportefeuille	22
5.2	Returnportefeuille	23
5.3	Vermogensopbouw	23
5.4	Rendementen 2022	23
5.5	Z-score 2022 en performancetoets	24
5.6	Economische ontwikkelingen	24
6	Risicobeheer	26
6.1	Beleidsuitgangspunten en risicohouding	26

6.2	Risk governance	29
6.3	Risico-identificatie en beoordeling	30
6.4	Strategisch risico	32
6.5	Beleggingsrisico's	33
6.6	Verzekeringstechnisch risico	35
6.7	Niet-financiële risico's	35
6.8	Risicobeeld in 2022	37
7	Verwachte ontwikkelingen en doelstellingen voor 2023	38
7.1	Verwachte ontwikkelingen wet- en regelgeving	38
7.2	Onze beleidsdoelstellingen voor 2023	40
8	Organisatie	42
8.1	Inleiding	42
8.2	Werkwijze en vergaderstructuur	42
8.3	Organisatie	42
8.3.1	Bestuur	43
8.3.2	Raad van Toezicht	44
8.3.3	Het Verantwoordingsorgaan	45
8.3.4	Sleutelfuncties	45
8.3.5	Uitbestede werkzaamheden	46
8.3.6	Organogram	47
8.4	Klachten en geschillen	48
8.5	Goed Pensioenfondsbestuur	48
8.5.1	Compliance	49
8.5.2	Klokkenluidersregeling en incidentenregeling	50
8.5.3	Integriteitsbeleid	50
8.6	Informatie inzake toezicht	50
8.7	Geschiktheid Bestuur en permanente educatie	51
8.8	Statutenwijziging	51
9	Pensioenregeling	52
10	Raad van Toezicht	53
10.1	Verslag van de Raad van Toezicht	53
10.2	Reactie Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht	60
11	Verantwoordingsorgaan	61

11.1	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	61
11.2	Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan	66

JAARREKENING

12	Jaarrekening	68
12.1	Balans per 31 december 2022	68
12.2	Staat van baten en lasten	69
12.3	Kasstroomoverzicht	70
12.4	Toelichting op de jaarrekening	71

OVERIGE GEGEVENS

13	Overige gegevens	101
13.1	Actuariële verklaring	101
13.2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	103

BIJLAGEN

	Bijlagen	108
1	Kenmerken pensioenregeling	108
2	Begrippenlijst	112
3	Annex 4	119

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2022	2021	2020	2019	2018
Aantal verzekerden (per eind van het jaar)					
Deelnemers, actieven en arbeidsongeschikten	9.603	9.919	9.871	9.826	9.596
Gewezen deelnemers	26.503	26.117	25.942	25.517	25.959
Ingegane pensioenen	10.884	10.819	10.818	11.041	10.849
Totaal aantal verzekerden	46.990	46.855	46.631	46.384	46.404
Aantal aangesloten werkgevers	217	217	225	225	252
Pensioenen					
Feitelijke premie	83.091	82.068	73.191	68.211	61.080
Uitvoeringskosten	4.791	4.101	4.072	4.142	4.136
Uitkeringen	54.284	52.243	50.486	48.269	47.275
Verleende toeslag actieven	10,10%*	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%
Verleende toeslag gepensioneerden en gewezen deelnemers	10,10%*	0,00%	0,00%	0,00%	0,41%
Vermogen en solvabiliteit					
Minimaal vereist eigen vermogen in %	104,3	104,3	104,3	104,3	104,4
Vereist eigen vermogen in %	120,0	118,4	117,9	117,7	119,0
Dekkingsgraad in %	115,2	116,3	103,2	108,0	108,8
Beleidsdekkingsgraad in %	120,5	110,6	97,8	106,6	112,5
Reële dekkingsgraad in %	90,8	89,3	80,0	85,6	91,8
Beleggingen					
Balanswaarde (incl. negatieve beleggingen) in € mln.	2.598,1	3.409,2	3.209,6	2.959,0	2.482,2
Beleggingsopbrengsten	-838.670	172.079	232.360	430.970	-26.799
Jaarrendement portefeuille	-23,8	5,3	7,9	17,4	-0,6
Samenstelling beleggingsportefeuille					
Aandelen	770.606	1.109.482	1.050.168	901.024	702.999
Vastrentende waarden	1.406.853	1.880.006	1.841.668	1.727.249	1.549.929
Vastgoed	430.919	418.187	318.303	328.333	228.831
Derivaten	-39.905	-27.926	46.662	-24.794	11.852
Overige beleggingen (grondstoffen/liquide middelen)	50.308	32.780	0	27.179	-11.395
Kostenratio's					
Vermogensbeheerkosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,35	0,38	0,35	0,37	0,42
Transactiekosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,18	0,16	0,13	0,15	0,16
Totaal	0,53	0,54	0,48	0,52	0,58
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer)	200	145	145	146	148
Totale kostenratio als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,49	0,47	0,46	0,48	0,41

* 10,10% is de multiplicatieve uitkomst van de verleende toeslagen van 3,28% en 6,60%.

Bestuursverslag

1 Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het jaarverslag over 2022. Met dit verslag geven wij inzicht in de situatie van ons pensioenfonds en leggen wij bestuurlijke verantwoording af aan al onze deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Onze deelnemers staan bij ons voorop. Wij vinden het daarom ook zeer belangrijk om altijd zorgvuldig te kijken wat het beste bij onze deelnemers past. Wij willen ervoor zorgen dat zij goed geïnformeerd zijn over hun pensioen. Wij begrijpen dat er, gezien de mogelijke wijziging van de pensioenwetgeving, zorgen bij deelnemers bestaan. Het bestuur is hard bezig om onze deelnemers hierin mee te nemen.

Na een aantal jaren zonder indexatie zijn wij blij dat wij in 2022 twee keer konden besluiten om de pensioenen te verhogen. We konden op 1 september 2022 de pensioenen verhogen met 3,3% en op 1 januari 2023 met 6,6%. Dus we hebben de pensioenen met ongeveer 10% kunnen verhogen, waar we als bestuur zeer blij mee zijn. Deze verhoging is prettig voor al onze deelnemers. Bij de besluitvorming rondom de verhoging van het pensioen heeft het bestuur zorgvuldig gekeken naar de evenwichtigheid. En dus naar de effecten voor alle deelnemers. De reden van de verhoging is dat onze financiële situatie goed was doordat de rente in 2022 behoorlijk gestegen is (met ongeveer gemiddeld 2%). Een aanvullende (wettelijke) voorwaarde hierbij was dat Pensioenfonds Zoetwaren de intentie heeft om op een verantwoorde manier de huidige opgebouwde pensioenen te kunnen overbrengen (invaren) naar een nieuwe pensioenregeling, die we in 2025 willen invoeren.

De rendementen op onze beleggingen waren niet goed in 2022. Vooral de hoge inflatie en de oorlog tussen Oekraïne en Rusland waren de oorzaak hiervan.

In 2022 zijn we heel druk bezig geweest met de voorbereidingen op de nieuwe Wet toekomst pensioenen. We doen dit samen met Bpf Bakkers. Op het moment van schrijven heeft de overheid de nieuwe Wet toekomst pensioen goedgekeurd. Er zal dan ook een nieuwe pensioenregeling moeten komen. Sociale partners zijn hier momenteel druk mee bezig, zij zijn degenen die hierover beslissen. In 2022 hebben we nog intensiever samengewerkt met sociale partners om tot een nieuwe pensioenregeling te komen. De sociale partners hebben in principe gekozen voor de Solidaire Premiereregeling. Het bestuur en sociale partners zijn gezamenlijk bezig om dit verder uit te werken.

Om onze deelnemers nog beter te kunnen begeleiden, zal op basis van de huidige concept- wetgeving in 2023 het onderwerp keuzebegeleiding verder uitgewerkt worden. Onze deelnemers die (bijna) met pensioen gaan begeleiden wij graag laagdrempelig en adequaat bij het maken van de verschillende keuzes rondom pensioen. Daarom zetten wij het aanbod van een pensioenconsulent en gebruik van videogesprekken ook in 2023 voort.

Het bestuur heeft een behoorlijk intensief jaar gehad. Wij zijn blij met de inzet van allen die in 2022 betrokken waren bij ons pensioenfonds en zich hard hebben ingezet voor onze deelnemers. Eind 2022 hebben wij afscheid moeten nemen van twee bestuursleden, Semih Eski (CNV) en Jacqueline van Leeuwen (FNV). Wij willen hen bedanken voor het harde werk.

Onze dank gaat ook uit naar de leden van de Raad van Toezicht, leden van het Verantwoordingsorgaan, sociale partners, onze drie sleutelfunctiehouders en alle andere uitbestedingspartners.

Namens het Bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie,

Groningen, 15 juni 2023

Marsha van Beusekom
Voorzitter namens werkgevers

Steffi Troost
Voorzitter namens werknemers

2 Algemene informatie

2.1 Juridische structuur

Het pensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet en draagt de naam Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (hierna Bpf Zoetwaren). Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Amsterdam onder nummer 41198154. De laatste statutenwijziging vond plaats op 7 april 2022. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

2.2 Missie

Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit namens alle verplicht en vrijwillig aangesloten werkgevers. Daarbij streeft het pensioenfonds naar evenwichtige afweging van de belangen van alle belanghebbenden. Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat door collectiviteit en solidariteit pensioenen beter beschermd worden tegen risico's. Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat de pensioenen van alle belanghebbenden, nu en in de toekomst, volgens afspraak worden opgebouwd. Het pensioenfonds belegt de ingelegde pensioenpremies met als doel voldoende rendement te behalen om aan de verplichtingen te voldoen en de ambitie te realiseren. Daarbij neemt het Bestuur verantwoorde risico's en houdt het rekening met kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer. Het pensioenfonds streeft ernaar de pensioenen waardevast te houden. Daarbij houdt het Bestuur oog voor de risico's en de verschillende belangen van alle belanghebbenden. Dit zijn de kernwaarden van het pensioenfonds:

- Betrouwbaar
- Transparant
- Maatschappelijk betrokken
- Kostenefficiënt

2.3 Visie

Het pensioenfonds wil groeien naar een zodanige omvang dat het beter, efficiënter en goedkoper kan functioneren. Daarbij wil het pensioenfonds de binding met de voedingsindustrie behouden. Als eerste stap ligt een samengaan met het aanverwante Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna Bpf Bakkers) het meest voor de hand.

Het pensioenfonds streeft naar een beleidsdekkingsgraad boven het vereist eigen vermogen en naar toeslag verlenen conform de ambitie.

Het pensioenfonds maakt onderdeel uit van de maatschappij, hecht belang aan een leefbare wereld en heeft daarin zijn eigen verantwoordelijkheden. Het pensioenfonds is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen op termijn niet leidt tot lagere rendementen, doordat duurzaamheid ook de waarde van de bedrijven waarin belegd wordt zal verhogen. Daarom wil het pensioenfonds, ook op het gebied van ESG, beter dan gemiddeld functioneren in vergelijking met de Nederlandse pensioenfondsen.

Door goed bestuur en een transparante houding naar deelnemers, werkgevers en de buitenwereld over het gevoerde beleid zal het pensioenfonds aantrekkelijk zijn voor werkgevers uit de voedingsmiddelenbranche om zich (vrijwillig) aan te sluiten.

2.4 Strategie

Het pensioenfonds werkt steeds intensiever samen met Bpf Bakkers, zodat schaalvoordelen bereikt kunnen worden. Beide pensioenfondsen verkennen met de sociale partners de mogelijkheden voor een samengaan. Daarbij blijft het belang van de deelnemers voorop staan. Met dit samengaan worden verdere schaalvoordelen en versterking van het bestuur bereikt, en ontwikkelt ons pensioenfonds zich tot een aantrekkelijk pensioenfonds voor samenwerking en eventueel samengaan met andere pensioenfondsen.

Het pensioenfonds herijkt jaarlijks zijn beleggingsstrategie aan de hand van wettelijke wijzigingen, ontwikkelingen in de wereldeconomie, updates van de scenarioanalyses en de ALM. Het nemen van beleggingsrisico's is nodig om voldoende rendement te kunnen genereren en zal steeds binnen verantwoorde en vooraf vastgestelde risicomaatstaven blijven op basis van vooraf vastgestelde triggers. Deze uitgangspunten vormen de basis van het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds bouwt tevens zijn ESG-beleid verder uit met engagement en impactbeleggen.

Het pensioenfonds zoekt actief de dialoog met zijn deelnemers en communiceert met alle doelgroepen via de daartoe meest geschikte middelen. Het pensioenfonds profileert zich als een aantrekkelijke, betrouwbare en transparante partner met de best mogelijke waarborg van de pensioenrechten en uitkeringen in de voedingsmiddelenindustrie.

Om IT-risico's voldoende te kunnen beheersen heeft het pensioenfonds samen met de uitvoerders een IT-beleid ontwikkeld, dat zowel de uitvoering als communicatiemiddelen omvat.

Het pensioenfonds volgt discussies en ontwikkelingen op pensioengebied op de voet. Hierdoor is het pensioenfonds in staat deze ontwikkelingen tijdig en kritisch te beoordelen en te bepalen hoe deze in te passen in het beleid van het pensioenfonds.

3 Evaluatie doelstellingen en hoofdthema's 2022

In het bestuursverslag over 2021 heeft het bestuur een aantal doelstellingen voor 2022 opgenomen. Hieronder volgt een evaluatie van de belangrijkste doelstellingen en hoofdthema's en legt het Bestuur verantwoording af over de bereikte resultaten.

Voor 2022 waren de belangrijkste doelstellingen en hoofdthema's:

- Voorbereiding implementatie Wet toekomst pensioenen (Wtp)
- Verdere uitbreiding maatschappelijk verantwoord beleggen
- Informatie en communicatie
- Optimaliseren van de risicobeheersing
- Voorbereiding samengaan met Bpf Bakkersbedrijf
- Op- en inrichting gezamenlijk bestuursbureau met Bpf Bakkersbedrijf

3.1 Voorbereiding implementatie Wet toekomst pensioenen (Wtp)

De besturen van Bpf Zoetwaren en Bpf Bakkers trekken gezamenlijk op bij de realisatie van dit zeer belangrijke hoofdthema. Zij hebben eind 2021 een projectgroep ingesteld onder leiding van extern adviseur Sprenkels en Verschuren (sinds 2023: Sprenkels) met bemensing van bestuurders uit beide fondsen. De opdracht is om, indien mogelijk tot een gezamenlijk invaarmoment te komen en zo snel als mogelijk daarna te fuseren. De oorspronkelijke streefdatum was 1 januari 2024, maar onder meer door vertraging in wetgeving schuift dit op. Op het moment van schrijven lijkt 1 januari 2025 de vroegst mogelijke datum hiervoor. De projectgroep heeft in 2022, samen met de Stuurgroep waarin ook vertegenwoordigers van de sociale partners zitting hebben, grote voortgang geboekt met de uitvoering van het implementatieplan.

De sociale partners hebben in principe voor de solidaire regeling gekozen; de vervolgstap is harmonisering van de beide regelingen. De inhoud van de beoogde regeling is vergaand uitgewerkt, mede aan de hand van een uitgevoerd risicopreferentieonderzoek onder de deelnemers van beide fondsen.

Op de aandachtsgebieden van de diverse commissies van het fonds is veel werk verzet:

- Met de pensioenuitvoerder zijn intensieve gesprekken gevoerd om aan de hand van inventarisaties op het gebied van administratie en datakwaliteit te komen tot een realistische planning van de transitiewerkzaamheden. Datzelfde geldt voor een nieuwe verdeling van werkzaamheden tussen pensioenuitvoerder, vermogensbeheerder en custodian in het nieuwe stelsel. De risico's in de transitiefase worden nauwgezet gemonitord. Een belangrijk item is bijvoorbeeld het risico van (eventueel tekortschietende) datakwaliteit. Op dit onderwerp heeft het fonds onafhankelijke assurance georganiseerd, dus los van assurance door de pensioenuitvoerder.
- De gevolgen van het nieuwe pensioenstelsel voor het beleggingsbeleid zijn in kaart gebracht en er is vergedorderde oordeelsvorming over het beleid en de samenstelling van de beleggingsportefeuille onder de nieuwe regeling.
- Het bestuur heeft het communicatieplan voor overgang naar de nieuwe regeling (en samengaan met Bpf Bakkers) vastgesteld.

Met DNB en uiteraard ook met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan, is de dialoog gezocht om een ieder aan te haken bij het proces en goed voor te bereiden op de uiteindelijk te nemen besluiten.

3.2 Verdere uitbreiding maatschappelijk verantwoord beleggen

Thema's als milieu, sociale aspecten en goed bestuur (ESG) hebben een belangrijke plek in het beleggingsbeleid. Wij geloven dat beleggingen alleen goed kunnen renderen als samenlevingen zich goed kunnen ontwikkelen. Daarom willen wij op het gebied van ESG meer dan de wettelijke vereiste prestatie leveren.

We doen dit door:

In de beleggingsportefeuille rekening te houden met duurzaamheidsrisico's en kansen

We eisen van onze vermogensbeheerders om bij het beheer rekening te houden met duurzaamheidskenmerken, zoals de uitstoot van broeikasgassen. Waar mogelijk leggen we dit vast in de beheeropdracht. De uitstoot van broeikasgassen van de portefeuille was ultimo 2022 lager dan die van de benchmark.

Bedrijven waarin we investeren aan te zetten tot maatschappelijk verantwoord handelen

Dit doen we door (samen met andere beleggers) bedrijven aan te spreken op specifieke thema's, zoals betrokkenheid bij ernstige en structurele schendingen van internationale principes. Dit zijn onder andere de VN Principes voor het Bedrijfsleven en Mensenrechten en de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen. Ook gebruiken we onze invloed als aandeelhouder door het uitoefenen van ons stemrecht op voor ons belangrijke thema's.

Het in toenemende mate investeren in en stimuleren van activiteiten die een positieve bijdrage leveren aan een meer duurzame wereld

Met het oog hierop beleggen we in toenemende mate in groene obligaties van landen en ondernemingen. Daarmee dragen we bij aan de financiering van de energietransitie.

Maatschappelijk ongewenste activiteiten niet te financieren

We sluiten bedrijven uit die in hun bedrijfsvoering of producten en diensten niet aan de minimale eisen voor een duurzaam beleid voldoen. We hebben hiervoor een aantal criteria gedefinieerd. Dit uitsluitingsbeleid wordt onverkort toegepast op alle beleggingsmandaten. Bij fondsbeleggingen maakt een beoordeling van het uitsluitingsbeleid van de fondsbeheerder deel uit van het selectie- en evaluatietraject.

Sustainable Development Goals

Het Bestuur heeft op basis van de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties en de uitkomsten van een deelnemersonderzoek in 2019 besloten de focus te leggen op doel 3 (goede gezondheid en welzijn), doel 7 (betaalbare schone energie) en doel 12 (verantwoordelijke consumptie en productie). Deze focus komt met name tot uitdrukking in de keuze voor deelname aan dialoogprogramma's die directe raakvlakken hebben met deze SDGs.

Klimaat

Het Bestuur heeft in 2020 het Commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord ondertekend. Ons klimaatbeleid (onderdeel van het MVB-beleid) beschrijft de stappen die we zetten naar een lagere uitstoot van broeikasgassen in onze beleggingsportefeuille. In 2022 hebben we een Klimaat Actieplan vastgesteld, met daarin concrete doelstellingen voor CO₂-reductie voor 2030 in de relevante beleggingscategorieën waar we in beleggen. Als onderdeel van het klimaatbeleid is eerder in het jaar een eerste stap gezet naar een lagere CO₂-uitstoot van de portefeuille. Daarbij is een deel van de beleggingen in aandelen ontwikkelde markten omgezet naar een strategie die (passief) een EU-klimaatbenchmark volgt. Deze benchmark kent ook een jaarlijkse verdere daling van de CO₂-uitstoot, in lijn met het Akkoord van Parijs.

IMVB-convenant

Het Bestuur heeft in 2018 het IMVB-convenant ondertekend. Dit convenant is het resultaat van een samenwerking tussen ngo's, vakbonden, overheid en pensioenfondsen. Deze samenwerking draagt bij aan maatschappelijk draagvlak van het verantwoord beleggingsbeleid van pensioenfondsen en kan bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke dilemma's. Het doel van het convenant is het versnellen van de implementatie van twee richtlijnen: de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO-richtlijnen voor multinationals. Concreet betekent dit dat deze richtlijnen worden verankerd in het beleid en in contracten met derden en dat er volgens deze richtlijnen wordt gehandeld. Eind 2022 heeft het fonds vrijwel alle aanbevelingen uit het convenant opgevolgd.

SFDR

In 2018 heeft de Europese Commissie het EU-Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Europese Commissie de 'vergroening' van de economie stimuleren, onder andere door nieuwe wet- en regelgeving. Eén van de deelpunten gaat over de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze regels gelden voor financiële instellingen. Dat zijn vermogensbeheerders en verzekeringsmaatschappijen, maar ook pensioenfondsen worden gezien als aanbieders van een financieel product.

Op grond van Artikel 4 SFDR moeten financiële instellingen rapporteren over hoe wordt omgegaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving. Dit doen we via de 'Verklaring ongunstige effecten' op de website en een jaarlijks overzicht van deze effecten (voor het eerst in de loop van 2023 over het kalenderjaar 2022). Ook classificeert het fonds zichzelf in termen van SFDR als een artikel 8-product, waarmee wordt aangegeven dat het fonds duurzame kenmerken promoot. Het fonds voldoet aan de wettelijke transparantie-eisen door het publiceren van duurzaamheidsinformatie en pre-contractuele documenten op de website en de periodieke rapportage in dit jaarverslag.

Jaarverslag Verantwoord Beleggen

In een apart Jaarverslag Verantwoord Beleggen gaan we dieper in op ons beleid en de uitvoering hiervan in 2022.

3.3 Communicatie

Onze communicatie is erop gericht om de zelfredzaamheid van onze deelnemers te vergroten. Daarnaast werken we aan een goede relatie met deelnemers én werkgevers, door het vertrouwen in ons pensioenfonds te versterken. In samenwerking met de pensioenuitvoerder heeft de communicatieadviescommissie in 2022 diverse beleidsdoelstellingen gerealiseerd.

Nieuw pensioenstelsel

Ten behoeve van het nieuwe pensioencontract is een separaat communicatieplan opgesteld voor de belangrijkste communicatiemomenten. Het doel is om deelnemers en werkgevers tijdig en transparant te informeren over de veranderingen. Tevens is een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd om de risicohouding van deelnemers in kaart te brengen. Om een zo hoog mogelijke respons te krijgen, is een activerende campagne ingezet met segmentatie naar verschillende leeftijden. De inzichten uit dit onderzoek vormen belangrijke input om het beleggingsbeleid zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de risicopreferentie van onze deelnemers.

Persoonlijke keuzebegeleiding

Vanuit de Wet toekomst pensioenen wordt adequate keuzebegeleiding rondom pensionering verplicht per 1 juli 2023. In 2022 zijn hier voorbereidingen voor getroffen, onder meer in de online pensioenplanner en bij de pensioendesk. Bovendien komt daar de nieuwe keuzemogelijkheid bij om op pensioendatum een bedrag ineens op te nemen. Door vertraging in de betreffende wetgeving is de implementatie hiervan uitgesteld naar 2024.

Digitale Dienstverlening Deelnemers

Er is een nieuw online portaal ingericht: Digitale Dienstverlening Deelnemers. Op deze website staan gebruiksvriendelijkheid en heldere, activerende informatievoorziening centraal. Deelnemers kunnen hier de meest voorkomende taken uitvoeren die zij nodig hebben om zelfredzaam te zijn. Voor werkgevers was een dergelijk portaal al eerder beschikbaar.

Online videogesprekken

Sinds 2021 biedt het pensioenfonds met succes online videogesprekken aan. Deze gesprekken helpen deelnemers aantoonbaar om het inzicht in hun persoonlijke pensioensituatie en keuzes te vergroten. Daarom zijn de videogesprekken in 2022 voortgezet en per 1 januari 2023 doorontwikkeld tot een structurele dienstverlening.

Toename digitale bereikbaarheid

We streven ernaar om een digitaal pensioenfonds te worden. De digitale bereikbaarheid van onze deelnemers is in 2022 verder toegenomen met 6,7%. Deze ligt nu op 61% voor actieven, 54% voor pensioengerechtigden en 49% voor gewezen deelnemers.

3.4 Voorbereiding samengaan met Bpf Bakkers

De beide fondsen werken al enige jaren vergaand samen. Er zijn naast de fondseigen commissies ook gezamenlijke commissies en ook de beide besturen hebben gezamenlijke bijeenkomsten. Voorts wordt samengewerkt met dezelfde uitbestedingspartijen en adviseurs. Dit geldt ook voor consultant Sprenkels, die eind 2021 is aangesteld als projectleider voor de transitie naar de Wtp en het samengaan met Bpf Bakkers. Binnen dat project zijn in 2022 diverse financiële, organisatorische, governance- en pensioenaangelegenheden (beleidskeuzes invulling Wtp) voorbereid. Aan de hand van het transitie- en het implementatieplan werken de Voorbereidingsgroep, bestaande uit de beide DB's en de PUAC (pensioen- en uitbestedingsadviescommissie)-voorzitters van beide fondsen, samen met Sprenkels en de pensioenuitvoeringsorganisatie, en de Stuurgroep, met de sociale partners, en in goed overleg met DNB, toe naar de Wtp-transitie gevolgd door het samengaan van de fondsen.

3.5 Op- en inrichting gezamenlijk bestuursbureau met Bpf Bakkers

Bpf Zoetwaren heeft in 2022 besloten samen met Bpf Bakkers een gezamenlijk bestuursbureau in te richten en dat per 1 januari 2023 te laten starten. Er is gekozen voor een externe partij (PBSV), geselecteerd met inachtneming van het uitbestedingsbeleid van de fondsen. Als directeur geeft Jeroen Vredevoogd leiding aan het bestuursbureau. Daarin zijn ook de fondssecretarissen werkzaam alsmede algemene en secretariële ondersteuners. Het bestuursbureau is opgericht ter ondersteuning van het dagelijks bestuur en overige interne gremia, in het bijzonder om deze zo veel als mogelijk te ontlasten van operationele werkzaamheden en te fungeren als verbindende factor met alle in- en externe partijen, uitvoeringsorganisaties en overige stakeholders.

3.6 Samenvattende beoordeling van het Bestuur

Het Bestuur heeft zich ingespannen om op alle bovenstaande aspecten vooruitgang te boeken. Als gevolg van door het pensioenfonds niet beïnvloedbare omstandigheden is op een aantal onderwerpen minder vooruitgang geboekt dan verwacht. Dat is vooral terug te voeren op de vertraging in het wetgevend traject inzake het nieuwe pensioenstelsel.

Het bestuur is verheugd over de verbeterde financiële situatie van het fonds. De rentestand liep fors op en daarmee de dekkingsgraad. Dit, samen met faciliterende transitiewetgeving, maakte indexatie mogelijk. Daarbij moet worden opgemerkt dat door de omstandigheden als gevolg van de oorlog in Oekraïne het beleggingsresultaat negatief was, hoewel beter dan de benchmark, en het vermogen dus daalde.

Op ESG-gebied hebben we wederom goede vooruitgang geboekt. In lijn met de wensen van onze achterban hebben wij ons beleid verder aangescherpt. Onder meer werd een CO2-reductiedoelstelling gedefinieerd en is besloten tot participatie in een engagementprogramma.

De communicatie met onze deelnemers en werkgevers is verder verbeterd en verruimd. Intensief overleg is gevoerd met de werkgevers en de sociale partners. Ook is het aantal deelnemers met wie wij digitaal communiceren verder toegenomen. Het fonds heeft zich verder voorbereid op detaillering van de communicatieplannen, gericht op de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel.

Wij zijn verheugd over het gezamenlijke voornemen met Bpf Bakkers om het volledig samengaan in één fonds door te zetten, en gebruik te maken van de mogelijkheden die de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel ons hiervoor biedt.

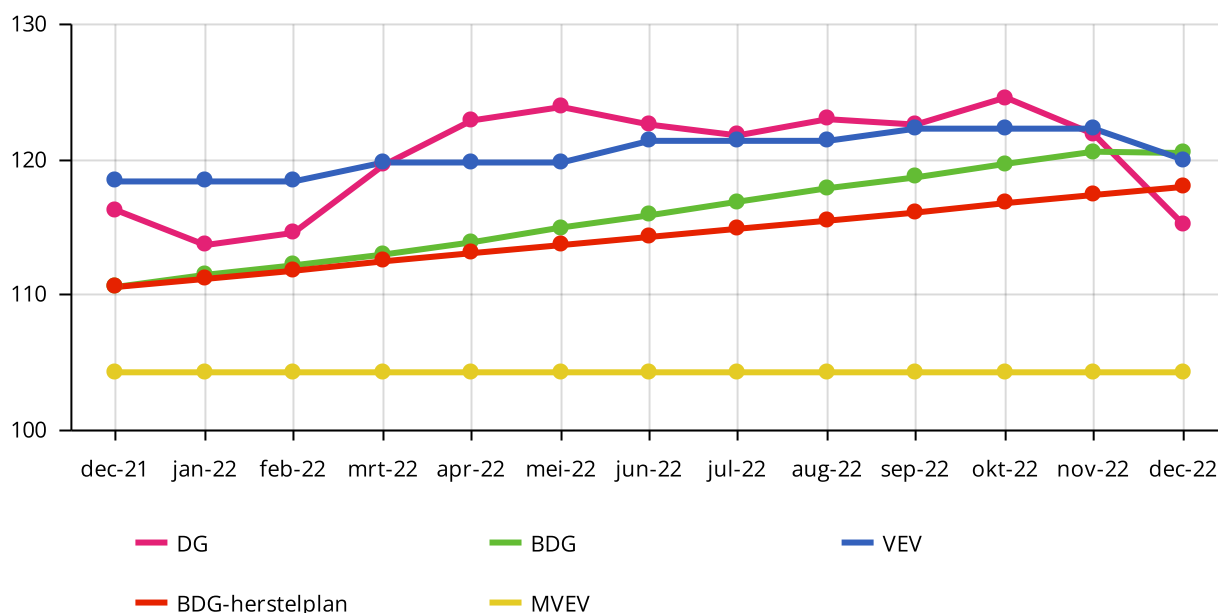
Wij hebben tezamen met andere pensioenfondsen nog weinig vooruitgang kunnen boeken op het verlagen van de btw-druk. Wij zijn tegen een afwijzende uitspraak van de rechter in beroep gegaan om dit alsnog te kunnen realiseren. De rechtbank heeft een uitspraak gedaan waarin zij prejudiciële vragen stelt aan het Europese Hof. Dit zien wij als een positieve stap.

Het Bestuur is over het algemeen tevreden met de bereikte resultaten in het afgelopen jaar.

4 Financiële positie en beleid in 2022

4.1 Financiële opzet en positie

Ontwikkeling dekkingsgraden 2022

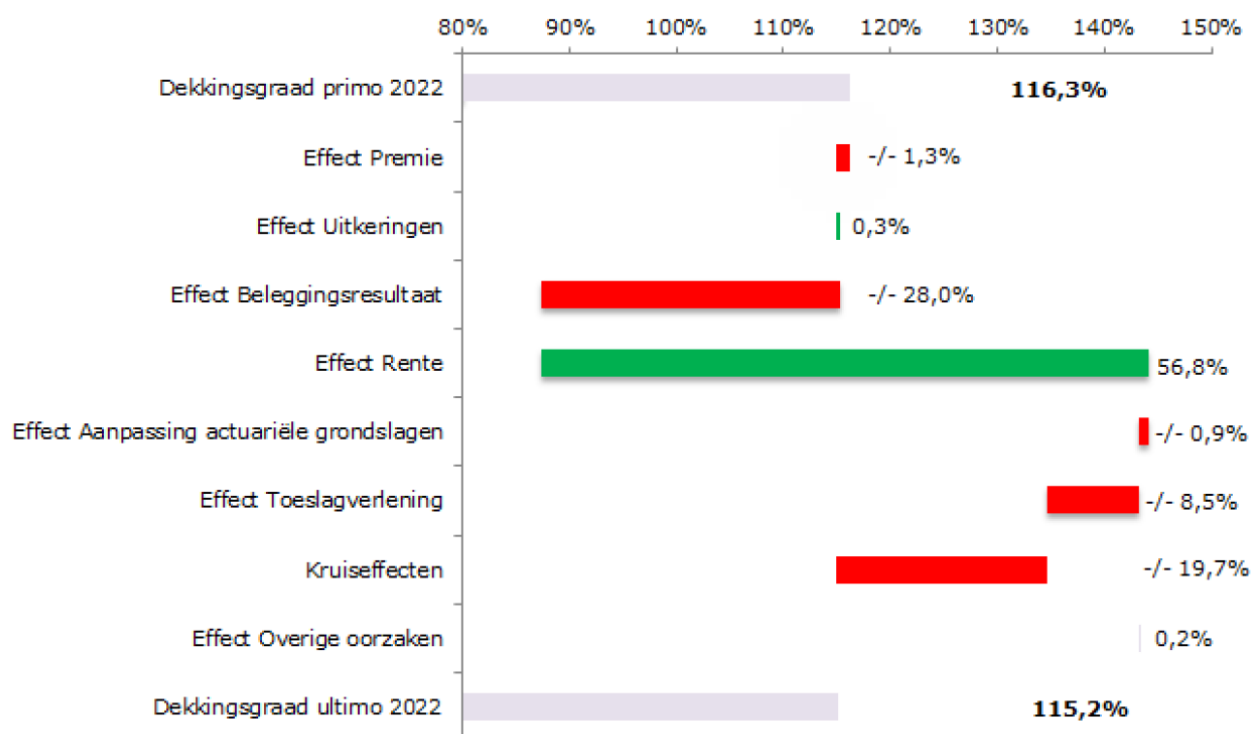

De beleidsdekkingsgraad is in 2022 gestegen van 110,6% tot 120,5%. Eind 2022 is de beleidsdekkingsgraad ook hoger dan de dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van 104,3% (2021: 104,3%). Ook is de beleidsdekkingsgraad hoger dan de dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen van 120,0% (2021: 118,4%). Daarmee is de financiële positie van het fonds in 2022 voldoende. Per 1 september 2022 is een toeslag verleend van 3,28%. Per 1 januari 2023 is een toeslag verleend van 6,60%. Deze is verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2022.

Herstelplan

In het herstelplan werkt het pensioenfonds de maatregelen uit die ertoe leiden dat de beleidsdekkingsgraad weer boven het (minimaal) vereist eigen vermogen komt. Op 30 maart 2022 heeft het pensioenfonds een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. DNB heeft op 19 mei 2022 ingestemd met het herstelplan. Ultimo 2022 is de beleidsdekkingsgraad van het fonds 120,5% en daarmee hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 120,0%. Hierdoor is het pensioenfonds uit herstel en hoeft het geen herstelplan meer in te dienen.

Ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad

4.2 Actuariële analyse van het resultaat

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Zoetwarenindustrie is naar de mening van de waarmerkend actuaris voldoende.

Analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	966.414	217.086
Resultaat beleggingsopbrengsten	-824.199	188.783
Resultaat premie	-23.344	-31.576
Resultaat waardeoverdrachten	-268	7
Resultaat kosten	174	939
Resultaat uitkeringen	-90	-95
Resultaat kanssystemen inzake o.a. sterfte en arbeidsongeschiktheid	1.666	5.742
Resultaat toeslagverlening	-232.743	0
Resultaat wijziging actuariële grondslagen	-23.485	-320
Resultaat andere oorzaken	-214	633
Totaal resultaat	-136.089	381.199

Kostendeekkende premie

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendeekkende premie.

Premie voor risico pensioenfonds (bedragen x € 1.000)		Zuiver	Gedempt	Feitelijk
· Actuarieel benodigde koopsom	- regulier	90.364	37.637	58.777
	- risicopremie	2.739	1.701	1.701
· Opslag voor vereist eigen vermogen		19.019	8.036	12.354
· Opslag voor uitvoeringskosten		5.832	4.381	5.360
· Risicopremie arbeidsongeschiktheid		7.745	3.272	4.899
· Premie voorwaardelijke onderdelen			24.090	
Toetswaarde premie		125.699	79.117	83.091

4.3 Financieel beleid en beleidskeuzes

Om te kunnen voldoen aan de door het pensioenfonds gestelde ambitie van het voor zover mogelijk verhogen van de pensioenen met de prijsinflatie, is het belangrijk om voldoende vermogen te bezitten. Dit is van belang om de pensioenen waardevast te houden door middel van toeslagverlening.

4.3.1 Kostentransparantie

Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze worden onderverdeeld in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer. Het Bestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de AFM.

	2022	2021	2020	2019
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer) (som van actieve en gepensioneerde deelnemers)	200	145	145	146
Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,35%	0,38%	0,35%	0,37%
Transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,18%	0,16%	0,13%	0,15%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,53%	0,54%	0,48%	0,52%

Toerekening kosten

Diverse overige kosten kunnen niet direct toegerekend worden aan de pensioenuitvoering of het vermogensbeheer. Deze kosten betreffen o.a. kosten voor Bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. Deze kosten bedragen in 2022 € 1.599 duizend (2021: € 1.526 duizend). Om te komen tot de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn deze kosten naar rato verdeeld over de pensioenuitvoeringskosten en de vermogensbeheerkosten. De verhouding van deze verdeling is het percentage van de pensioenuitvoeringskosten ten opzichte van de vermogensbeheerkosten. In 2022 bedraagt het deel van de kosten dat toegerekend is aan de beleggingsopbrengsten € 695 duizend (2021: € 1.087 duizend) en aan de pensioenuitvoeringskosten € 904 duizend (2021: € 439 duizend). Deze toerekening van kosten is niet in de jaarrekening van toepassing. In de jaarrekening worden al deze toegerekende kosten onder pensioenuitvoeringskosten verantwoord.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn in 2022 gestegen naar € 200. Doordat de verhouding tussen kosten van vermogensbeheer en uitvoeringskosten dit jaar sterk is gewijzigd ten opzicht van 2021 worden minder algemene kosten toegerekend aan vermogensbeheer. Dit heeft een verhogendeffect op de uitvoeringskosten per deelnemer.

In 2022 zijn twee oorzaken te benoemen die beiden een verhogend effect hebben op de uitvoeringskosten per deelnemer.

Voor de implementatie van de Wet toekomst pensioenen is € 491 duizend opgenomen dat in zijn geheel betrekking heeft op de uitvoeringskosten. De verdeling van algemene kosten tussen pensioenbeheer en vermogensbeheer verschilt sterk van vorig jaar. Dit wordt veroorzaakt doordat het pensioenfonds een grote btw-teruggave van € 1.429 duizend heeft ontvangen waardoor de kosten van vermogensbeheer in 2022 veel lager uitvallen. Indien beide effecten buiten beschouwing worden gelaten, zouden de uitvoeringskosten per deelnemer in 2022 zijn uitgekomen op € 168.

Het bestuur heeft vorig jaar al aangegeven rekening te houden met een stijging van de pensioenuitvoeringskosten als gevolg van advies- en ontwikkelingskosten en investeringen ten behoeve van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Die stijging is uitgekomen op € 23 per deelnemer. Dat was helaas onvermijdelijk. Hoewel uit benchmarkonderzoek blijkt dat onze kosten ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen laag zijn, zet het bestuur op langere termijn in op verdere verlaging. Het bestuur ziet daarvoor mogelijkheden door het samengaan met Bpf Bakkers en eventuele andere pensioenfondsen.

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Administratie	3.015	2.474
Accountantskosten	88	102
Controle en advieskosten actuaris	117	99
Kosten adviseurs	556	586
Contributies en bijdragen	232	211
Bestuurskosten	509	481
Overig	274	148
Totaal kosten pensioenuitvoering	4.791	4.101
Toerekening kosten aan vermogensbeheer	-695	-1.087
Totaal kosten pensioenuitvoering na toerekening kosten	4.096	3.014

	2022	2021
Aantal actieve deelnemers	9.603	9.919
Aantal pensioengerechtigden	10.884	10.819
Totaal aantal	20.487	20.738

Vermogensbeheerkosten

De totale vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn in 2022 gedaald van 0,54% naar 0,53%. De daling wordt veroorzaakt door een btw-teruggave van € 1.429 duizend, door meer passief te beleggen en door een lager vermogen als gevolg van de marktomstandigheden. De transactiekosten zijn licht gedaald. Het bestuur zal nadrukkelijk aandacht houden voor de beheersing van de vermogensbeheerkosten.

(bedragen x € 1.000)	2022	Beheerkosten	Transactiekosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed		2.668	216	2.884
Vastrentende waarden		3.431	2.512	5.943
Aandelen		1.667	1.276	2.943
Derivaten		248	1.273	1.521
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën		8.014	5.277	13.291
Overige kosten				
Kosten fiduciair beheer		1.056		1.056
Custodian (BNYM)		459		459
Overige vermogensbeheer		18		18
Toerekening kosten aan vermogensbeheer		695		695
Totaal overige kosten vermogensbeheer		2.228		2.228
Totaal kosten		10.242	5.277	15.519

(bedragen x € 1.000)			
	2021	Beheerkosten	Transactiekosten
Kosten per beleggingscategorie			
Vastgoed		2.277	188
Vastrentende waarden		3.919	2.560
Aandelen		3.203	2.522
Derivaten		275	102
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën		9.674	5.372
Overige kosten			
Kosten fiduciair beheer		1.031	
Custodian (BNYM)		469	
Overige vermogensbeheer		1.132	
Toerekening kosten aan vermogensbeheer		1.087	
Totaal overige kosten vermogensbeheer		3.719	
Totaal kosten		13.393	5.372
			18.765

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Gemiddeld belegd vermogen	2.920.011	3.268.923

Aansluiting kosten vermogensbeheer met de jaarrekening:

In de jaarrekening is een totaal van € 2.453 duizend (2021: € 6.374 duizend) aan kosten vermogensbeheer verantwoord. Dit gaat om de kosten waaraan een factuur ten grondslag ligt. Het resterende deel van de vermogensbeheerkosten en transactiekosten wordt in de jaarrekening als negatief indirect beleggingsrendement meegenomen.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat niet altijd bij transacties de kosten separaat in rekening worden gebracht. Daarnaast is het bij participaties in beleggingsfondsen niet exact te bepalen welke kosten er zijn gemaakt. Hiervoor is er een schatting gemaakt van de turnover in de portefeuille. Op basis van de gemiddelde transactiekosten in de markt zijn de kosten bij benadering bepaald.

Onderstaand de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen:

Individuele beleggingstitels en/of derivaten:

- Aandelen, Vastrentende waarden en OTC-derivaten (FX-spots en forwards/Interest Rente Swaps/futures)
In geval van aan- en verkoop van discretionaire aandelen en futures zijn de werkelijk door brokers in rekening gebrachte transactiekosten gerapporteerd. De impliciete kosten zijn in overeenstemming met de PRIIPS-methodologie (Packaged Retail and Insurance-based Investment Products) berekend.
- Externe managers
In geval van externe mandaten worden de kosten opgevraagd bij de externe manager. Hierbij heeft NNIP expliciet gevraagd om het aanleveren van data conform de PRIIPS-methodologie.

Beleggingsfondsen

Bij de bepaling van de transactiekosten van beleggingsfondsen dient onderscheid te worden gemaakt in directe en indirecte transactiekosten. Directe transactiekosten bij beleggingsfondsen betreffen de in- en uitstapvergoedingen en de indirecte transactiekosten zijn de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels binnen het betreffende fonds.

Directe transactiekosten (in- en uitstapvergoeding)

Beleggingsfondsen

- Overgenomen uit de transactiebedragen die zijn vermeld in de aangeleverde transactieformulieren, zijnde de werkelijk afgerekende bedragen.
- Bedragen aangeleverd door de externe beheerder van het beleggingsfonds.
- Door NN IP benaderd door het entry of exit fee percentage te vermenigvuldigen met de transactiewaarde.

Indirecte transactiekosten

Over indirecte kosten schrijft de Pensioenfederatie het volgende:

Met betrekking tot transactiekosten die in de beleggingsfondsen worden gemaakt wordt look through toegepast. Dit betreft de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels, acquisitiekosten binnen die beleggingsfondsen of in geval van fund- of fundstructuren in- en uitstapvergoedingen bij onderliggende beleggingsfondsen.

Met betrekking tot de kosten vermogensbeheer moet worden opgemerkt dat op dit moment nog niet voor alle kostensoorten eenduidige definities bestaan en bovendien verschillende schattingsmethodieken kunnen worden gehanteerd. Definities en schattingsmethodieken kunnen derhalve per vermogensbeheerder verschillen.

Indien data van externe fondsen en/of managers in de rapportage zijn opgenomen, is het belangrijk ook hiermee rekening te houden bij de beoordeling van de kosten.

De aanlevering inzake indirecte transactiekosten vindt plaats vanuit de externe beheerder van deze fondsen.

De transactiekosten zijn in 2022 iets lager uitgevallen dan in 2021. In de aandelenportefeuille is een sterke daling te zien. Daartegenover is in de derivatenportefeuille een flinke toename van de transactiekosten zichtbaar.

4.3.2 Toeslagen- en kortingsbeleid

Toeslagenbeleid

Het pensioenfonds heeft de ambitie om de pensioenen zoveel mogelijk met de prijsinflatie te verhogen. Het toeslagenbeleid volgt de maximaal toegestane ruimte binnen het nieuwe Financieel Toetsingskader:

- Er wordt pas toeslag verleend, dat wil zeggen dat de pensioenen worden verhoogd, bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%.
- De hoogte van de toeslag is zodanig dat steeds tijdig aan de eisen van het herstelplan wordt voldaan. Dat wil zeggen dat herstel van de beleidsdekkingsgraad naar het vereist eigen vermogen binnen 10 jaar mogelijk is.
- De hoogte van de toeslag is zodanig dat steeds aan de eis van toekomstbestendig indexeren wordt voldaan. Dat wil zeggen dat de toeslag niet hoger is dan de toeslag die levenslang kan worden gegeven, rekening houdend met het niveau van de beleidsdekkingsgraad.
- Voor het besluit inzake de toeslagverlening per 1 januari is de beleidsdekkingsgraad per eind oktober van het voorgaande boekjaar bepalend.
- Een eventuele toeslag wordt bepaald door het verschil tussen het vereist eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad per eind oktober naar rato toe te passen op de CPI oktober – oktober.
- Gemiste toeslagen uit het verleden kunnen worden ingehaald mits de beleidsdekkingsgraad boven de inhaalindexatiegrens ligt. De inhaalindexatiegrens is het maximum van het vereist eigen vermogen en de grens waarbij volgens de eisen inzake toekomstbestendig indexeren volledig kan worden geïndexeerd. Een vijfde van het surplus boven de inhaalindexatiegrens kan worden ingezet voor inhaalindexatie. Bij de inhaalindexatie wordt alleen rekening gehouden met de indexatieachterstanden, die zijn opgelopen na 1 januari 2016.
- Het compenseren van eventuele kortingen op de opgebouwde rechten vindt volgens dezelfde richtlijnen plaats, waarbij eerst kortingen gecompenseerd worden voordat gemiste toeslagen worden ingehaald.
- Achterstanden in toeslagen worden vanaf 1 januari 2016 bijgehouden en wanneer mogelijk gerepareerd. Hierbij wordt het fifo-systeem gehanteerd. Vanaf 1 januari 2016 ontstaat de eerste achterstand. Het betreft de toeslag die per 1 januari 2016 aan de orde zou zijn geweest op basis van de inflatie in 2015.

In onderstaand overzicht zijn de achterstanden in toeslagverlening opgenomen:

	Gemiste toeslag	Cumulatief
Per 1 januari van het jaar 2016	0,41%	0,41%
Per 1 januari van het jaar 2017	0,36%	0,77%
Per 1 januari van het jaar 2018	1,26%	2,04%
Per 1 januari van het jaar 2019	1,27%	3,34%
Per 1 januari van het jaar 2020	1,73%	5,12%
Per 1 januari van het jaar 2021	1,12%	6,30%
Per 1 januari van het jaar 2022	3,28%	9,78%
Per 1 september van het jaar 2022	-3,28%	6,30%
Per 1 januari van het jaar 2023	10,33%	17,28%

Kortingsbeleid

Het pensioenfonds volgt de richtlijnen van het nieuwe Financieel Toetsingskader, te hanteren voor het kortingsbeleid (het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten):

- Als de beleidsdekkingsgraad in het herstelplan niet binnen 10 jaar stijgt naar het niveau van het vereist eigen vermogen, wordt een korting doorgevoerd. Deze verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten wordt tijdsevenredig uitgesmeerd over 10 jaar en is voorwaardelijk. Als de beleidsdekkingsgraad vervolgens sneller herstelt dan verwacht, dan zal niet de gehele korting hoeven worden doorgevoerd.

- Als de beleidsdekkingsgraad 5 jaar onafgebroken onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt en de dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt, wordt een onvoorwaardelijke korting doorgevoerd. Deze verlaging van de pensioenaanspraken en –rechten wordt zodanig uitgesmeerd over de tijd dat in principe 1% per jaar wordt gekort, met een maximale uitsmeerperiode van 10 jaar. Ook als het tekort groter is dan 10%, wordt de korting tijdsevenredig uitgesmeerd over 10 jaar.
- Kortingen worden individueel bijgehouden en wanneer mogelijk gerepareerd.

4.3.3 Financieringsbeleid

Financieringssysteem en abtn

In de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgevers geldt dat de werkgevers zich tot het pensioenfonds hebben verbonden tot het betalen van de op grond van de abtn verschuldigde pensioenpremie.

De wijze waarop de gedempte kostendeekkende premie en de verschuldigde premie bij het pensioenfonds wordt bepaald wordt hieronder toegelicht.

Het pensioenfonds hanteert een doorsneepremie voor de basisregeling. Dit betekent dat deelnemers van alle leeftijden een gelijk percentage pensioenpremie bijdragen. Er wordt premie betaald over dat deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd (de pensioengrondslag). Voor de excedentregeling wordt een actuariële premie gerekend; deelnemers betalen premie die afhankelijk is van leeftijd en geslacht.

Bij de premiebepaling streeft het pensioenfonds naar:

- toename van de toekomstige aanspraken op pensioen;
- de opslag voor solvabiliteit (genoeg vermogen hebben) voor de onvoorwaardelijke delen van de pensioenovereenkomst;
- gedeeltelijke financiering van de toeslagambitie;
- het kunnen voldoen van de uitvoeringskosten.

De totale premie ten behoeve van de pensioenregeling (basisregeling) bedraagt in 2022 30% van de pensioengrondslag. De doorsneepremie staat vast voor de periode 1 januari 2021 tot en met 1 januari 2024 (drie jaar) of, indien eerder, tot het van kracht worden van een nieuw pensioenstelsel. De doorsneepremie is elk jaar ten minste gelijk aan de gedempte kostendeekkende premie. De pensioenopbouw wordt jaarlijks vastgesteld met inachtneming van de eis dat de doorsneepremie ten minste gelijk moet zijn aan de gedempte kostendeekkende premie en met inachtneming van het beleid inzake de premiedekkingsgraad.

Het bestuur hanteert het volgende beleid omtrent de hoogte van de premiedekkingsgraad. Het fonds accepteert in een situatie van een lage rente een lagere premiedekkingsgraad, omdat het bestuur wenst – om in lijn met het verzoek van de sociale partners – een constante premie te vragen, indien mogelijk. Daarnaast wenst het bestuur aantrekkelijk te blijven voor de vrijwillig aangesloten werkgevers. Een lage premiedekkingsgraad voor een langere periode wordt niet wenselijk geacht. Het fonds hanteert in dit kader een minimale premiedekkingsgraad van 80%. Deze premiedekkingsgraad wordt gebaseerd op het maximum van:

- De rente per 30 september voorafgaande aan het betreffende premiejaar.
- De 12-maands gemiddelde rente per 30 september voorafgaande aan het betreffende premiejaar.

Voor 2022 en 2023 is – op verzoek van sociale partners en met instemming van het bestuur – een uitzondering gemaakt. Voor 2022 en 2023 is de pensioenopbouw in overleg met de sociale partners vastgesteld op 1,70%.

	2022	2021	2020	2019	2018
Reguliere pensioenpremie	30,00%	30,00%	27,60%	24,60%	24,60%
VPL pensioenpremie	0,00%	0,00%	0,00%	3,00%	3,00%
Totaal	30,00%	30,00%	27,60%	27,60%	27,60%

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

Vrijstellingen en vrijwillige aansluitingen

In bepaalde gevallen kan een werkgever vrijstelling van de verplichte deelname aan de pensioenregeling aanvragen. De voorwaarden hiervoor staan in het Vrijstellings- en Boetebesluit Wet Bpf 2000.

De pensioenregeling van de werkgever moet wel minimaal gelijkwaardig zijn, vergeleken met de pensioenregeling van het pensioenfonds. Daarom moeten de vrijgestelde werkgevers minimaal eens in de vijf jaar aantonen dat zij tenminste een gelijkwaardige pensioenregeling hanteren voor de werknemers. Een uitzondering hierop is vrijstelling op basis van onvoldoende beleggingsrendement. In dat geval moet de pensioenregeling van de werkgever ten minste dezelfde aanspraken op individueel niveau opleveren.

Ook een bedrijf dat niet valt onder de verplichtstelling kan zich vrijwillig aansluiten bij het pensioenfonds. De aanvraag hiervoor wordt in voorkomende gevallen door het Bestuur behandeld.

5 Beleggingsbeleid

Algemeen

De ingelegde pensioenpremies worden belegd met als doel om voldoende rendement te behalen voor het nakomen van de nominale pensioenverplichtingen en het realiseren van de ambitie. Daarbij houdt het bestuur rekening met verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Beleggingsbeleid

Ter beoordeling en bewaking van de uitvoering van het totale beleggingsbeleid stelt het bestuur jaarlijks, uitgaande van het strategisch beleid, een normportefeuille vast. Hierbij kijkt het bestuur naar de samenstelling van de portefeuille aan het einde van het jaar, het risico van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen gegeven de huidige financiële positie en de verwachtingen voor de financiële markten. De beleggingsadviescommissie heeft hierin een adviserende rol richting het voltallige bestuur. Het bestuur bespreekt vervolgens het beleggingsbeleid jaarlijks met het Verantwoordingsorgaan.

Asset Liability Management

Minimaal eens per drie jaar wordt door het pensioenfonds een ALM-studie uitgevoerd, ter onderbouwing van het uit te voeren beleid en om de gevolgen van mogelijk gewijzigde omstandigheden in kaart te brengen. De uitvoering van het beleid van het pensioenfonds kan op grond hiervan aangepast worden. Elk kwartaal wordt in de risicorapportage een update getoond van de ALM-berekeningen, waardoor het bestuur kan toetsen of de doelstellingen nog steeds haalbaar zijn en of de risico's acceptabel zijn. Het pensioenfonds heeft in 2020 voor het laatst een ALM-studie laten uitvoeren.

5.1 Matchingportefeuille

De matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zekerstellen van het nominale pensioen. Er was hierbij sprake van een dynamische renteafdekking die varieert met het niveau van de rente. De gehanteerde norm voor renteafdekking op basis van marktrente is in 2022 stapsgewijs verhoogd van 40% naar 64%, met een bandbreedte van plus en min 5%. Het bestuur heeft in 2022 besloten om de renteafdekking op dit niveau te handhaven en het dynamisch beleid hieromtrent stop te zetten. Dit houdt mede verband met de in het nieuwe stelsel verwachte lagere renteafdekking.

De matchingportefeuille is opgebouwd uit rentederivaten, bedrijfsobligaties, hypotheek, Euro-staatsobligaties met hoge kredietwaardigheid en groene obligaties.

De keuze voor renteafdekking zorgt ervoor dat het pensioenfonds gedeeltelijk beschermd is tegen rentedaling maar minder profiteert van een rentestijging. In 2022 is de 30-jaars swaprente gestegen met 2,04%-punt tot een rente van 2,52%. Dit levert een negatief rendement op voor de matchingportefeuille, maar op balansniveau een nog grotere daling van de verplichtingen van het pensioenfonds met een hogere dekkingsgraad tot gevolg.

De matchingportefeuille rendeert uiteindelijk met van -42,1% fors negatief, maar wel 0,6% beter dan de benchmark. De beleggingen van de matchingportefeuille waar ook kredietrisico wordt gelopen zoals bedrijfsobligaties en groene obligaties, werden (door de kortere looptijd) minder geraakt met respectievelijk -14,0% en -22,2%. Aangezien de rentetarieven voor woning hypotheek in 2022 eveneens sterk stegen in Nederland, rendeert de hypotheekportefeuille negatief met een rendement van -18,6%.

5.2 Returnportefeuille

De returnportefeuille richt zich op het realiseren van voldoende rendement om de ambitie te kunnen realiseren. De returnportefeuille bestaat uit de volgende beleggingen: aandelen (ontwikkelde en opkomende markten), staatsobligaties opkomende markten, hoogrentende bedrijfsobligaties en vastgoed.

In 2022 was er sprake van een sterk negatief resultaat. De aandelenportefeuille rendeerde 12,4% negatief. In 2022 is ook een deel van de portefeuille ingevuld op basis van een klimaatbenchmark voor wereldwijde aandelen. Deze benchmark voorziet onder andere in een vooraf vastgelegd CO₂-reductiepad en accenten in de samenstelling waarmee de transitie naar een klimaatneutrale economie wordt gestimuleerd. De sterke stijging van de energieprijzen droeg er echter aan bij dat deze portefeuille achterbleef bij de brede aandelenindex. Een ander gedeelte van de aandelenportefeuille wordt ingevuld op basis van een multi-factor strategie. Ten opzichte van de benchmark behaalden de multi-factor beleggingen een outperformance van 6,3%.

De hoogrentende portefeuilles werden geraakt door zowel de hogere rente als de hogere risico-opslagen, waardoor het rendement op -10,7% uitkwam (versus een benchmarkrendement van -12,4%).

De onroerendgoedportefeuille rendeerde positief met 4,8%.

De beleggingen in de VS werden geholpen door de US dollar die ruim 5% in waarde steeg. Hierdoor droeg de valuta-afdekking negatief (-4,0%) bij aan het totaalresultaat.

Het rendement van de gehele returnportefeuille kwam uit op -10,9% wat 1,5% boven de benchmark van -12,4% is.

5.3 Vermogensopbouw

De verleende mandaten aan de diverse beheerders en geselecteerde beleggingsfondsen omvatten de volgende beleggingscategorieën:

- Vastrentende waarden, waaronder obligaties uitgegeven door overheden en bedrijven en renteswaps;
- Aandelen;
- Onroerend goed;
- Liquiditeiten (inclusief valutatermijncontracten).

	2022	2021	2020	2019	2018
Marktwaaarde in miljoenen euro's	2.610,6	3.403,9	3.209,6	2.959,0	2.482,2
<i>In percentage</i>					
Vastrentende waarden, inclusief derivaten	52,4%	55,0%	56,7%	57,8%	63,0%
Aandelen	30,1%	33,6%	33,5%	31,7%	28,3%
Onroerend goed	16,1%	11,5%	9,3%	10,1%	9,2%
Liquiditeiten	1,4%	-0,1%	0,5%	0,4%	-0,5%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

5.4 Rendementen 2022

Het totaalrendement van het pensioenfonds in 2022 is -23,8% ten opzichte van een benchmarkrendement van -25,5%. Deze outperformance is toe te schrijven aan de positieve bijdrage van actief beheer, voornamelijk in de multi-factor aandelenportefeuille en in de hoogrentende ("vastrentend return") portefeuille.

Portefeuille <i>In percentage</i>	2022		2021	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Matching	-42,1	-42,7	-9,2	-10,1
Rendement vastrentend return	-6,3	-7,3	5,3	5,7
Rendement aandelen	-12,4	-14,6	28,7	25,8
Rendement onroerend goed	4,8	4,8	15,8	15,8
Totaal	-23,8	-25,5	5,3	4,4

5.5 Z-score 2022 en performancetoets

Bedrijfstakpensioenfondsen met een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgegeven verplichtstelling, zijn wettelijk verplicht de beleggingsperformance van het pensioenfonds vast te stellen.

Voor deze toetsing is een gestandaardiseerde norm, de z-score ontwikkeld. De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking weer van het feitelijke rendement ten opzichte van het door het bedrijfstakpensioenfonds vastgestelde rendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement). Als de performancetoets – die is gebaseerd op vijf opeenvolgende z-scores – onder de nul uitkomt, staat het bedrijven vrij om een alternatief te zoeken voor de uitvoering van de verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsenregeling. De formule voor de z-score is als volgt:

$$Z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,15\%)}{E_j}$$

Om de Z-score te berekenen wordt het feitelijk rendement (R_f) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (k_j). Het beoogde of normrendement (R_n) wordt (nadat het is gecorrigeerd voor de genormeerde beleggingskosten van 0,15%), in mindering gebracht op het feitelijke rendement. Het verschil wordt gedeeld door de rendementsspreiding (E_j). De rendementsspreiding is gebaseerd op de beleggingsmix ofwel op de percentages vastrentende waarden (56,3%) en zakelijke waarden (43,7%) in de beleggingsportefeuille.

De uitkomst van de statistische 5-jaars toets wordt verhoogd met 1,28 zodat een score <0 betekent dat het pensioenfonds gezakt is voor de performancetoets en een score >0 betekent dat het pensioenfonds geslaagd is voor de performancetoets. Indien de uitkomst van onderstaande performancetoets lager zou zijn dan nul, dan staat het verplicht aangesloten werkgevers vrij om de regeling elders onder te brengen.

	2022	2021	2020	2019	2018	Performance-toets *
Z-score	1,41	0,74	-0,64	-0,13	-0,27	0,50

* De performancetoets wordt exclusief de bijtelling van 1,28 weergegeven.

5.6 Economische ontwikkelingen

Macro-economische ontwikkelingen 2022

In 2022 trad onverwacht een forse wereldwijde stijging van inflatie op. Deze toename werd veroorzaakt door knelpunten bij de productie van goederen veroorzaakt door de pandemie, maar vooral door een forse prijsstijging van energie vanwege de oorlog in Oekraïne. In Nederland kwam de inflatie zelfs royaal in de dubbele cijfers. De extreme inflatie zet een rem op zowel de vraag- als de aanbodzijde van de economie. Aan de aanbodzijde maakt de stijging van de inputkosten sommige productieactiviteiten onrendabel. Aan de vraagzijde drukt de hoge inflatie het reëel besteedbare inkomen. In de eerste helft van 2022 konden de bestedingen nog op peil blijven door de extra spaargelden uit de coronatijd aan te wenden. In de tweede helft van 2022 vielen de bestedingen steeds meer terug ook vanwege een laag consumentenvertrouwen.

Centrale banken hebben prijsstabiliteit als belangrijkste doelstelling en werden door de hoge inflatie gedwongen in te grijpen. De beleidsrente werd in korte tijd in een aantal stappen fors verhoogd. In Europa kwam hiermee een einde aan de negatieve beleidsrente. Met de forse renteverhogingen slaagden centrale banken erin om een duidelijke stijging van de langetermijn inflatieverwachtingen te voorkomen. De reeks van forse renteverhogingen droeg echter wel bij aan een flinke groeivertraging.

Met compenserende maatregelen probeerden overheden de pijn voor consumenten nog enigszins te verzachten. In Europa werden bijvoorbeeld de extra winsten van energieproducenten belast en de opbrengsten daarvan werden overgeheveld naar consumenten. De onrealistische belastingverlagingen in het Verenigd Koninkrijk moesten echter na een fors negatieve marktreactie al snel weer grotendeels worden geschrapt.

In de VS waren renteverhogingen ook nodig omdat de Amerikaanse economie enigszins oververhit was. De te krappe arbeidsmarkt dreigde via loonstijgingen de inflatie verder aan te wakkeren. De Amerikaanse centrale bank voerde hierdoor extra rentestijgingen door en dit zorgde voor een sterkere dollar. De euro bereikte in augustus voor de eerste keer in 20 jaar pariteit ten opzichte van de dollar. De zwakkere euro vergrootte vervolgens via hogere importprijzen het inflatieprobleem in Europa.

Ook buiten de VS en Europa stond de economische groei onder druk. Opkomende landen ondervonden naast de hoge energieprijzen ook last van een terugval van de groei van de wereldhandel. In China kwamen daar nog interne problemen op de vastgoedmarkt bovenop. Daarnaast waren in China nog regelmatig zeer strenge Covid-maatregelen van kracht.

Financiële markten 2022

Het vooruitzicht van een sterke groeiafzwakking en mogelijk zelfs recessie, de torenhoge inflatie, de oorlog in Oekraïne en toenemende spanningen tussen de VS en China vertaalden zich in 2022 in negatieve rendementen op vrijwel alle beleggingscategorieën. De hoge inflatie en de renteverhogingen door centrale banken resulteerden bijvoorbeeld in een forse stijging van rentes op staatsobligaties. Bij een zeer hoge volatiliteit, de rente daalde in sommige periodes ook scherp, was uiteindelijk het rendement op de veilige obligaties per saldo sterk negatief.

De rentestijging vertaalde zich ook in een negatief rendement op de minder veilige bedrijfsobligaties. Het rendement op deze beleggingen werd tevens negatief beïnvloed omdat door de flinke groeiafzwakking ook de extra benodigde premie bovenop de rente sterk steeg.

Ook aandelen lieten negatieve rendementen zien. De rente is een belangrijke variabele bij de waardering van aandelen en hogere rentes zetten deze waarderingen onder druk. Hogere lonen en hogere energiekosten zetten tevens de winstmarges onder druk. Lange tijd viel het met de neerwaartse bijstelling van winstverwachtingen echter nog wel mee. Opkomende markten bleven daarbij weer achter bij aandelen van ontwikkelde landen. Niet-beursgenoteerd vastgoed was met een positief rendement, ondanks de rentestijging, een positieve uitzondering in de portefeuille. Economische ontwikkelingen werken echter vaak met enige vertraging door in de waardering van vastgoed.

6 Risicobeheer

6.1 Beleidsuitgangspunten en risicohouding

De risicohouding geeft weer welke ambitie het pensioenfonds nastreeft en welke risico's we hierbij accepteren voor onze belanghebbenden. De sociale partners en het bestuur van het pensioenfonds hebben beleidsuitgangspunten en een risicohouding vastgesteld. Deze dienen als basis voor het financiële beleid van het pensioenfonds.

Onze beleidsuitgangspunten kunnen als volgt worden samengevat:

- Stabiele premie
- Koopkrachtbehoud
- Kleine kans op en omvang van kortingen op opgebouwde rechten
- Beleggingsrisico is noodzakelijk voor een goed pensioen tegen een acceptabele prijs

Stabiele premie

- Stabiliteit in de premie is belangrijk voor zowel werkgevers als werknemers. Daarom willen we fluctuaties in de premie beperken.
- De premie is bedoeld om de nieuwe aanspraken te financieren. We streven ernaar dat er gemiddeld evenwicht is tussen premie en pensioenaanspraak, zodat nieuwe rechten niet te goedkoop of te duur worden ingekocht. Een eventuele negatieve impact van de premie op de dekkingsgraad mag niet te lang duren of niet te groot zijn.
- Er is een grens aan wat werkgevers en werknemers bereid zijn om aan pensioen te betalen. Als de prijs voor pensioen te hoog wordt, dan kunnen de sociale partners ervoor kiezen om de nieuwe opbouw te verlagen. Het pensioenfonds wil betrouwbaar zijn en waarmaken wat het belooft. De omvang of de duur van verlagingen van de nieuwe opbouw moeten daarom beperkt zijn.

Koopkrachtbehoud

- Een goed pensioen is meer dan een nominaal pensioen. We hebben de ambitie om toeslagen te verstrekken, waardoor prijsinflatie op de lange termijn grotendeels wordt gecompenseerd.
- We willen alleen toeslag verlenen als het pensioenfonds hiervoor voldoende middelen heeft. Dit voorkomt dat het pensioenfonds te snel uitdeelt, waardoor de kans op korting van de nominale aanspraken wordt vergroot. We vinden dat het nieuwe FTK al voldoende prudentie oplegt in het toeslagenbeleid en zien geen reden om hier nog extra restricties aan toe te voegen.

Kleine kans op en omvang van kortingen op opgebouwde rechten

- Korting op de opgebouwde rechten is een laatste redmiddel. We accepteren wel een beleggingsbeleid dat resulteert in korting in een slechtweerscenario, als hiermee in het basisscenario een hoger verwacht pensioenresultaat bereikt kan worden.
- Het is voor de deelnemers belangrijk de omvang van de korting te beperken. Eventuele kortingen worden daarom gespreid door de tijd.

Beleggingsrisico is noodzakelijk voor een goed pensioen tegen een acceptabele prijs

- Het beleggingsbeleid is erop gericht om toeslagverlening mogelijk te maken binnen het risicokader. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is om de ambitie waar te maken.
- De deelnemers zijn bereid risico te lopen voor een hoger verwacht pensioen. Tegelijkertijd is een vaste bodem waarover nauwelijks risico bestaat ook gewenst.
- De beleggingsmix wordt aangepast aan de economische omstandigheden en de financiële positie van het pensioenfonds. Bij een goede financiële positie wordt risico teruggenomen om de buffer te beschermen. Bij een slechte financiële positie kan risico worden teruggenomen, maar niet zodanig dat de ambitie uit het zicht raakt.

Risicobereidheid

We stellen voor alle risico's een risicobereidheid vast. Als het feitelijke risico niet binnen de risicobereidheid valt, implementeren we extra beheersingsmaatregelen. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt in de volgende niveaus:

1. Zero tolerance: Dit risico wordt tegen elke prijs vermeden.
2. Critical tolerance: Er wordt gekozen voor zeer veilige opties om dit risico te voorkomen.

3. Balanced: Er wordt gekozen voor veilige opties, waarbij wel enige mate van risico wordt toegestaan.
4. Opportune: Er bestaat enige bereidheid om dit risico te nemen, waarbij het rendement en de kosten van beheersing zwaar wegen versus de beheersing van het risico.
5. Maximized: Er bestaat veel bereidheid om dit risico te nemen, vanuit de verwachting dat hier een hoge beloning tegenover staat en dat beheersing van het risico duur is.

Risicobereidheid niet-financiële risico's

We hebben een lage risicobereidheid ten aanzien van de niet-financiële risico's, omdat hier geen beloning tegenover staat. Voor de niet-financiële risico's wordt in principe gekozen voor critical tolerance. Voor enkele risico's wordt hiervan afgeweken:

- Binnen het IT-risico is gekozen voor balanced tolerance voor IT-risico's die voortvloeien uit toegangsbeveiliging/cybercrime. Hoewel we hier een hoge mate van beveiliging nastreven, geloven we dat het volledig voorkomen van deze risico's niet realistisch en kostenefficiënt is, gegeven de snelle ontwikkelingen op dit gebied.
- Binnen het integriteitsrisico is voor de risico's die te maken hebben met de integriteitscultuur gekozen voor zero tolerance. Dit vanwege de grote impact.

Risicobereidheid financiële risico's

We hebben een hogere risicobereidheid ten aanzien van de financiële risico's. Deze risico's nemen we bewust om rendement te behalen.

Risicomaatstaven

De risicohouding voor financiële risico's hebben we gekwantificeerd via de haalbaarheidstoets, grenzen voor het vereist eigen vermogen en de interne risicolimieten.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft een indicatie of de verhoging van de pensioenuitkeringen naar verwachting de prijsindex (prijsinflatie) zal bijhouden. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets geven, op basis van het huidige beleggings- en risicobeleid van het pensioenfonds, aan wat het pensioenresultaat* zal zijn ten opzichte van een jaarlijks volledig geïndexeerd pensioen.

$$* \text{ Pensioenresultaat} = \frac{\text{Som verwachte pensioenuitkeringen conform pensioenfondsbeleid}}{\text{Som verwachte pensioenuitkeringen zonder opbouwkorting en volledig prijs geïndexeerd.}}$$

Bij de haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de beleidsdekkingsgraad en de door DNB opgelegde vereiste buffers het verwachte pensioenresultaat. Vanuit de beleidsdekkingsgraad wordt ook het pensioenresultaat in een slechtweerscenario berekend. In overleg met de sociale partners zijn ondergrenzen vastgesteld voor het verwachte pensioenresultaat en een maximaal toegestane afwijking in het slechtweerscenario. De haalbaarheidstoets wordt jaarlijks herhaald conform de wettelijke eisen. Als in de toekomst de uitkomst van de jaarlijkse haalbaarheidstoets de vastgelegde grenzen overschrijdt, zal het bestuur dit binnen twee weken aan de sociale partners in de sector melden. Het bestuur verzoekt de sociale partners om na de melding binnen twee maanden onderling de situatie te bespreken en vervolgens in overleg te treden met het bestuur. De sociale partners en bestuur zullen in dit verband moeten uitspreken of zij nog tevreden zijn met de ambitie, de financiële opzet en de risicohouding. Over de uitkomst van deze bespreking wordt verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan voordat tot invoering van eventuele beleidswijzigingen wordt overgegaan. Mocht het pensioenfonds de risicohouding wijzigen dan vindt dit plaats in overleg met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan.

Op basis van bovenstaande beleidsuitgangspunten, zijn de volgende grenzen vastgesteld voor de wettelijk vereiste langetermijn risicomaatstaven uit de haalbaarheidstoets:

- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds is op het aanvangsmoment 93%. Het Bestuur hanteert hiervoor een ondergrens van 90%.
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is op het aanvangsmoment 98%. Het Bestuur hanteert hiervoor eveneens een ondergrens van 90%.

- Overwegingen bij deze grenzen zijn:
 - De ondergrens van 90% correspondeert met een minimale toeslagrealisatie van 70% prijsinflatie voor actieve en inactieve deelnemers. Het streven is 100% prijsinflatie, maar dat wordt als ambitie niet altijd gehaald. De normstelling bij 70% prijsinflatie is een signaal; als dat niet meer gehaald wordt op lange termijn, dan is er een goede reden om met partijen te spreken over oorzaken en eventuele oplossingen.
 - Het bestuur heeft ervoor gekozen om een eenduidige normstelling te hanteren vanuit het vereist eigen vermogen en de feitelijke positie, mede omdat de normstelling vanuit vereist eigen vermogen niet jaarlijks bij de haalbaarheidstoets wordt getoetst.

Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario die het pensioenfonds dan acceptabel vindt is 35%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 35% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad. Op het aanvangsmoment bedraagt deze afwijking 33%.

In de volgende tabel staan de uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2022:

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Langetermijn risicohouding beleid	Resultaten per 1 januari 2022
Waarbij aan VEV wordt voldaan	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op pensioenfondsniveau	90%	n.v.t.
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op pensioenfondsniveau	90%	95%
Feitelijke financiële positie	Maximale afwijking van pensioenresultaat op pensioenfondsniveau in slechtweerscenario	35%	27%

Het pensioenresultaat (op pensioenfondsniveau) van 95% is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%. De maximale afwijking in het slechtweerscenario van 27% valt binnen de vastgestelde grens van 35%. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan de normering van pensioenresultaten die in 2015 is vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Vereist eigen vermogen

Op basis van de beleidsuitgangspunten en de ALM-studie, zijn de volgende grenzen vastgelegd voor de wettelijk vereiste kortetermijn risicomaatstaf:

- Vereist eigen vermogen: 18% - 22%. Indien het vereist eigen vermogen daalt of stijgt door een wijziging van de DNB RTS, zullen de bandbreedtes navenant dalen of stijgen. Bij het vaststellen van de bandbreedtes in 2015 bedroeg de 20-jaars swaprente circa 1,5%. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de impact van het niveau van de rente op de bandbreedtes.

20-jaars swaprente	VEV-bandbreedtes
< 0,5%	16% - 20%
0,5 - 1,5%	17% - 21%
1,5% - 2,5%	18% - 22%
2,5% - 3,5%	19% - 23%
> 3,5%	20% - 24%

- Bij vaststelling van het jaarlijkse beleggingsplan worden tevens de VEV-bandbreedtes voor het betreffende jaar vastgesteld. Bij zeer grote rentebewegingen kunnen de VEV-bandbreedtes ook lopende het jaar worden aangepast. Begin 2022 bedroeg de VEV-bandbreedte 17%-21%. Door de gestegen rente in 2022 bedraagt de VEV-bandbreedte begin 2023 19%-23%.

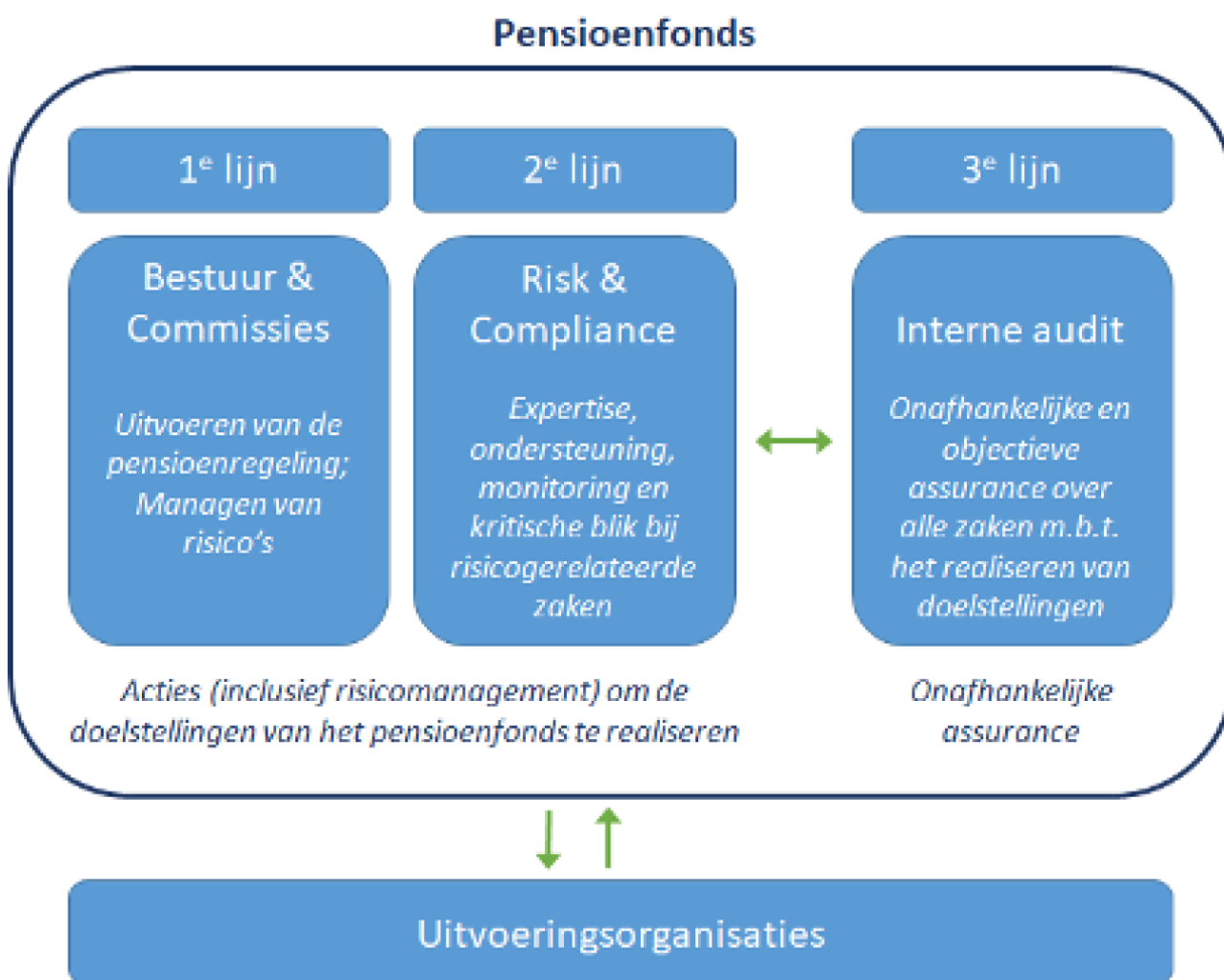
Interne risicolimieten

Op basis van de beleidsuitgangspunten en de ALM-studie, zijn de volgende interne risicomaatstaven vastgelegd, die in de risicokwartaalrapportage worden gemonitord:

Strategische risicomaatstaven	Horizon	Signaalwaarden
Mediaan UFR Dekkingsgraad	Eind 2024	> 110%
5% VaR UFR Dekkingsgraad	Eind 2024	> 100%
Mediaan cumulatieve herstelplankorting	Eind 2024	< 2%
5% VaR cumulatieve herstelplankorting	Eind 2024	< 10%
Mediaan koopkracht, incl. achterstanden va. 1/1/2026	Eind 2024	> 90%
Balansrisico	Jaar 1-15	11%-13%

6.2 Risk governance

Bpf Zoetwaren hecht belang aan een onafhankelijke inrichting van het risicomanagement. In onderstaande figuur is de inrichting van het risicomanagement opgenomen. De inrichting van het risicomanagement is gebaseerd op het Three Lines model.

Voor Bpf Zoetwaren zijn de drie lijnen als volgt vormgegeven:

- 1e lijn: Bestuur, BAC, PUAC, CAC, FAC
- 2e lijn: RAC, sleutelfunctie risicomanagement, sleutelfunctie actuarieel, Compliance Officer
- 3e lijn: sleutelfunctie interne audit

Eerste lijn

Het bestuur is primair verantwoordelijk voor de risicobeheersing. Het bestuur wordt hierbij ondersteund door de commissies, die een adviserende rol hebben op specifieke onderwerpen.

Tweede lijn

De tweede lijn levert expertise, ondersteuning, monitoring en een kritische blik bij risicogerelateerde zaken. Deze lijn wordt ingevuld door de risicoadviescommissie, de sleutelfunctiehouder en -vervuller risicomanagement, de sleutelfunctiehouder en -vervuller actuariael en de Compliance Officer.

Derde lijn

De derde lijn geeft een onafhankelijke beoordeling en adviezen over de toereikendheid en effectiviteit van governance en risicomanagement. Deze derde lijn wordt voor het pensioenfonds ingevuld door de sleutelfunctiehouder en -vervuller interne audit.

6.3 Risico-identificatie en beoordeling

De risico's voor het pensioenfonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het risicobeleid. De belangrijkste risico's worden ook in de abtn toegelicht. In de abtn heeft het pensioenfonds ook een crisisplan opgenomen. Hiermee geeft het pensioenfonds uitvoering aan de wettelijke vereisten. Het bestuur onderscheidt de volgende risicocategorieën:

Strategische risico's	Toelichting
Strategisch risico	Strategische risico's zijn risico's die verband houden met de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds.

Financiële risico's	Toelichting
Balansrisico	Het balansrisico is het risico dat de beleggingen in onvoldoende mate zijn afgestemd op de verplichtingen, waardoor de mogelijkheid bestaat dat er korting op de reeds opgebouwde rechten moet worden doorgevoerd.
Renterisico	Het renterisico is een van de belangrijkste risico's van het pensioenfonds. Dit is het risico dat de marktwaarde van de voorziening (verplichtingen) harder stijgt dan de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van een renteverandering. Bij het inschatten van de omvang van dit risico zijn de gevolgen voor de dekkinggraad leidend.
Inflatierisico	Het inflatierisico is het risico dat de verwachte koopkracht wijzigt als gevolg van een verandering in de toekomstige inflatie. Inflatie heeft met name invloed op de verplichtingen omdat de verplichtingen via indexatie met de inflatie kunnen worden verhoogd.
Marktrisico	Marktrisico is het risico op een daling in de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van koerswijzigingen binnen aandelen en vastgoed. Dit risico wordt gelopen binnen de returnportefeuille. Het marktrisico kan worden gemitigeerd door het beperken van de allocatie naar aandelen en vastgoed en spreiding over beleggingscategorieën, landen en sectoren.
Valutarisico	Het valutarisico is het risico op een daling van de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van een daling van de waarde van de vreemde valuta.
Kredietrisico	Het kredietrisico is het risico dat de waarde van beleggingen daalt als gevolg van een verslechtering in de kredietwaardigheid van de beleggingen. Waardedalingen als gevolg van stijgende credit spreads, downgrades en faillissementen zijn hier onderdeel van. Ook het kredietrisico op obligaties uitgegeven door overheden is hier onderdeel van.
Tegenpartijrisico	Het risico op financieel verlies als gevolg van een verslechtering (in het slechtste geval 'default') van een tegenpartij waar het pensioenfonds een risicoblootstelling ('exposure') op heeft. Het pensioenfonds loopt tegenpartijrisico op tegenpartijen in de rente- en valutaderivaten, op uitgezette deposito's en rekening-couranttegoeden en bij securitisaties.
Liquiditeitsrisico	Het liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds niet in staat is om te voldoen aan haar betalingsverplichting. Het pensioenfonds kan op korte termijn liquiditeit nodig hebben voor het uitbetalen van pensioenuitkeringen en financieringsverplichtingen vanuit beleggingen. Omdat de pensioenpremies groter zijn dan de uitkeringen, komt het liquiditeitsrisico met name voort uit de beleggingen.
Actief risico	Het risico van actief beleid is het risico op een waardedaling van de beleggingen als gevolg van actief beleid van de vermogensbeheerders. Met actief beleid wordt bedoeld het afwijken van de samenstelling van de benchmark.
Concentratierisico	Het concentratierisico is het risico op een financieel verlies als gevolg van een grote concentratie naar één regio, land, sector, issuer of manager.
Verzekeringstechnisch risico	Het verzekeringstechnisch risico is het risico op een daling van de dekkinggraad als gevolg van onjuiste actuariale aannames en grondslagen. De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven) en arbeidsongeschiktheid.

Niet-financiële risico's	Toelichting
Operationeel risico	Het operationeel risico is het risico op schade als gevolg van falen van mensen en/of processen.
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico dat er schade ontstaat door beperkingen in de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening door derden.
IT-risico	Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging, continuïteit, kwaliteit en/of aanpasbaarheid van systemen. Voor het pensioenfonds valt het IT-risico voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico omdat de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer (waarbij in processen gebruik wordt gemaakt van IT) is uitbesteed.
Integriteitsrisico	Het integriteitsrisico is het risico op schade als gevolg van niet-integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude.
Juridisch risico	Het juridisch risico op schade als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving en niet-afdwingbaar zijn van contracten. Dit is inclusief de mogelijkheid dat contractuele verplichtingen onvoldoende zijn vastgelegd en/of onvoldoende kunnen worden afgedwongen. Onder juridisch risico valt tevens het risico dat het pensioenfonds zelf in de uitvoering van de pensioenregeling niet voldoet aan wet- en regelgeving.
Fiscaal risico	Het fiscaal risico is het risico op schade als gevolg van het onoorbaar gebruik van fiscale constructies of het niet correct volgen van fiscale wetgeving.
ESG-risico	Het risico op schade voor het pensioenfonds of niet realiseren van de strategische doelstellingen als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan.
Communicatierisico	Het risico op schade voor het fonds, als gevolg van tekortkomingen in de communicatie met bij het fonds betrokken stakeholders en externen.

In een aantal gevallen draagt het pensioenfonds de risico's verbonden aan de pensioenregeling. In andere gevallen dragen de deelnemers of de werkgevers het risico.

Risico's voor de deelnemers

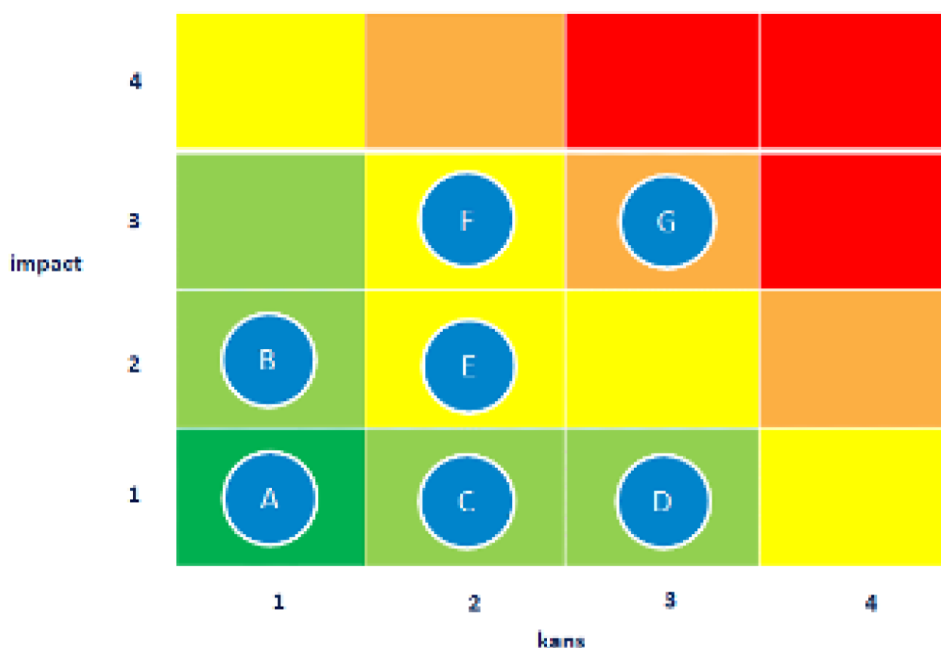
Actuariële en beleggingsrisico's worden collectief gedeeld. Naast de premies zijn de beleggingsopbrengsten een belangrijke financieringsbron voor de opbouw van pensioenaanspraken. Geen of gedeeltelijke verhoging en als laatste redmiddel het verlagen van pensioen bieden soelaas als de financiële positie van het pensioenfonds daartoe aanleiding geeft. Het effect daarvan is vele malen groter dan wat het pensioenfonds met premieverhogingen kan bereiken.

Risico's voor de aangesloten werkgevers

De aangesloten werkgevers betalen een jaarlijkse doorsneepremie (waarvan maximaal een derde kan worden doorbelast aan de werknemers). Deze premie kan stijgen of dalen, al streeft het pensioenfonds naar premiestabiliteit. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat premieverhogingen alleen effect hebben voor de toekomst en een beperkt effect hebben op de financiële positie van het pensioenfonds.

Risico-inschatting

Onderstaande figuur en tabel geven een overzicht van de risico-inschatting per risicotype binnen de financiële en niet-financiële risico's. Het betreft het netto risico, dus na beheersingsmaatregelen. Zoals blijkt uit het figuur bevinden de meeste niet-financiële risico's zich binnen de groene velden. Hiervoor is het netto risico maximaal 3, wat valt binnen de risicobereidheid van het bestuur. Het operationeel risico, uitbestedingsrisico en IT-risico worden hoger ingeschat (4). Vanwege de toenemende cyberdreigingen en de grote operationele gevolgen van de Wet toekomst pensioenen, zijn deze risico's momenteel hoger dan de risicobereidheid van het bestuur. In 2022 wordt onderzocht hoe deze risico's verder kunnen worden beheerst. Enkele financiële risico's bevinden zich ook in de gele of oranje velden. Voor deze risico's wordt ofwel naar verwachting een beloning ontvangen, ofwel de kosten van het afdekken van deze risico's zijn als te hoog beoordeeld. Daarmee acht het bestuur de netto risico's acceptabel. Periodiek worden deze netto risico's opnieuw beoordeeld.

Categorie	Netto risico	Financiële risico's	Niet-financiële risico's
A	1x1=1	Tegenpartijrisico	
B	1x2=2	Concentratierisico, Liquiditeitsrisico, Verzekeringstechnisch risico	Operationeel risico, Uitbestedingsrisico, Integriteitsrisico, Juridisch risico, Fiscaal risico, Communicatie risico
C	2x1=2	Actief risico	ESG risico
D	3x1=3	Valutarisico	
E	2x2=4	Kredietrisico	IT-risico
F	2x3=6	Balansrisico, Renterisico, Inflatierisico	
G	3x3=9	Marktrisico	

Onderstaande figuur geeft voor bewegingen in twee belangrijke risicofactoren (rente en aandelenrendementen) de impact op de (UFR) dekkingsgraad. Hieruit blijkt dat bij een combinatie van een rentedaling van 0,5% en een aandelenval van 10% per ultimo 2022 de dekkingsgraad met 7%-punt zou dalen.

Gevoeligheid op basis van UFR										
Aandelenrendement	-40%	86%	89%	93%	97%	100%	107%	113%	119%	126%
	-30%	89%	92%	96%	101%	104%	111%	117%	124%	131%
	-20%	91%	95%	99%	104%	108%	116%	122%	129%	137%
	-10%	94%	98%	102%	108%	112%	120%	127%	134%	142%
	0%	96%	101%	106%	111%	116%	124%	132%	140%	148%
	10%	99%	104%	109%	115%	120%	129%	136%	145%	154%
	20%	102%	107%	112%	118%	124%	133%	141%	150%	159%
	30%	104%	110%	115%	122%	128%	137%	146%	155%	165%
	40%	107%	112%	119%	126%	132%	141%	151%	160%	171%
		-2.0%	-1.5%	-1.0%	-0.5%	0.0%	0.5%	1.0%	1.5%	2.0%

6.4 Strategisch risico

Binnen het strategisch risico wordt onderscheid gemaakt in de thema's risicobeheersing en financiële opzet, verandervermogen, draagvlak onder belanghebbenden en governance. In 2022 zijn de strategische risico's niet significant gewijzigd. Vanwege de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is er wel extra aandacht voor het verandervermogen van het fonds en de pensioenuitvoeringsorganisatie. In 2023 wordt de RSA strategisch risico geactualiseerd.

Financiële opzet

Er is een aantal beleidsinstrumenten waarmee het bestuur de financiële positie kan bijsturen. Deze beleidsinstrumenten zijn het toeslagen- en kortingsbeleid, het premiebeleid en het beleggingsbeleid en tot slot de pensioenregeling. Met ALM (Asset Liability Management) wordt samenhang aangebracht tussen deze beleidsinstrumenten.

Het bestuur besluit jaarlijks of het beleggings-, premie- en toeslagen- en kortingsbeleid aangepast moet worden. De basis van dit besluit zijn de berekeningen van de adviserend actuaire en/of de ALM-adviseur. In 2022 zijn geen significante wijzigingen doorgevoerd in de genoemde beleidsinstrumenten. Met de sociale partners is afgesproken de premie en opbouwpercentage te handhaven op het huidige niveau tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

6.5 Beleggingsrisico's

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en schulden. Financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarde, voor zover niet anders is aangegeven. Operationele risico's worden bewaakt door het selecteren van professionele dienstverleners en het monitoren hiervan. Bovendien is in de structuur een aantal checks and balances ingebouwd, waardoor eventuele afwijkingen van normen of richtlijnen of andere bijzondere gebeurtenissen op tijd worden gesignaleerd. In de risicokwartalrapportage wordt over de beleggingsrisico's gerapporteerd.

Balansrisico

Het balansrisico omvat alle beleggings- en renterisico's in de beleggingen en de verplichtingen. Het balansrisico wordt berekend door de onafhankelijk Risicomanager en weerspiegelt de beweeglijkheid van de dekkingsgraad als gevolg van rente en beleggingsrendementen en dus uitgezonderd premie- en indexatie-effecten.

Marktrisico aandelen en vastgoed

Het pensioenfonds belegde in de normportefeuille in 2022 voor 32,5% in aandelen en voor 11,2% in vastgoed. Het risico binnen deze categorieën wordt zoveel mogelijk gespreid over factoren, sectoren, regio's en individuele aandelen. Het pensioenfonds kiest bewust voor marktrisico omdat hier op lange termijn een vergoeding tegenover staat. In 2022 werd het nemen van marktrisico niet beloond. Aandelen lieten een negatief rendement van -12,4% zien. Vastgoed behaalde wel een positief rendement van 4,8%. In 2023 wordt een lager rendement verwacht voor vastgoed.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen niet op dezelfde wijze veranderen en als gevolg van veranderingen in de rente. Een deel van het renterisico is afgedekt met staatsobligaties, bedrijfsobligaties, hypotheekrentederivaten en rentederivaten. Deze beleggingen vormen samen de matchingportefeuille. Emerging Markets Debt en High Yield worden niet gebruikt voor de renteafdekking, omdat deze obligaties gevoelig zijn voor niet-euro rentes en de kasstromen een hoge mate van onzekerheid kennen als gevolg van faillissementsrisico.

De marktduratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt per eind 2022 20 jaar. De matchingportefeuille inclusief derivaten heeft per eind 2022 een duratie van 18 jaar. De renteafdekking is gedurende 2022 opgehoogd van 40% naar 64% met een bandbreedte van 5%. Als gevolg van deze renteafdekking worden de gevolgen van renteschommelingen voor de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds voor 64% geneutraliseerd. De effectiviteit van de renteafdekking was 67%, met name omdat er ook kredietrisico wordt gelopen in de matchingportefeuille. Dit heeft in 2022 geen extra rendement opgeleverd.

Valutarisico

In 2022 werd in de normportefeuille voor 47,5% in buitenlandse valuta belegd. De grootste valuta werden gedeeltelijk afgedekt (USD voor 70%, JPY voor 100%). Hierdoor bleef nog een blootstelling naar vreemde valuta over van 23,8%. Het pensioenfonds kiest er bewust voor om een groot deel van het valutarisico af te dekken, aangezien hier op de lange termijn geen rendement tegenover staat. In 2022 is de USD in waarde gestegen ten opzichte van de euro. De effectiviteit van de valuta-afdekking was conform verwachting.

Inflatierisico

In 2022 is het inflatierisico opgelopen. De stijging van de prijzen bedroeg over 2022 maar liefst 10%, mede vanwege de oorlog in Oekraïne en de als gevolg daarvan oplopende energie- en voedselprijzen. Door te beleggen in

aandelen en vastgoed probeert het pensioenfonds op de lange termijn voldoende rendement te behalen om de inflatie deels of volledig te compenseren. Het pensioenfonds belegt niet in inflatiegerelateerde staatsobligaties. De reden hiervoor is de geringe impact van deze belegging en het verstorende effect op de rentehedge. Het niet volledig afdekken van het renterisico beperkt het inflatierisico wel. Een stijgende inflatie gaat namelijk vaak samen met een stijgende rente. Door het renterisico niet volledig af te dekken, stijgt de dekkingsgraad bij stijgende rentes en inflatie. In 2022 is dit ook het geval geweest.

Desondanks is het de afgelopen jaren niet mogelijk geweest om de pensioenen volledig te verhogen met de inflatie. Dit heeft tot gevolg dat de koopkracht van de pensioenen is gedaald.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt kredietrisico's in de vastrentende beleggingen, inclusief de kasmiddelen. Binnen de matchingportefeuille wordt alleen belegd in staatsobligaties en bedrijfsobligaties met een investment grade rating, waardoor er in beperkte mate sprake is van kredietrisico binnen de matchingportefeuille. Daarnaast werd in 2022 14,3% van de portefeuille belegd in obligaties met een relatief hoog kredietrisico (High Yield en Emerging Markets Debt). Het pensioenfonds kiest bewust voor kredietrisico omdat hier op lange termijn een vergoeding tegenover staat. Via de beleggingsrichtlijnen wordt de mate van kredietrisico beheerst en de spreiding bevorderd. In 2022 werd het nemen van kredietrisico niet beloond. Oplopende spreads leidden tot negatieve rendementen op bedrijfsobligaties en Emerging Markets Debt.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op de korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door maximaal 25% in illiquide beleggingscategorieën te beleggen. Daarnaast worden voldoende liquiditeitsposities aangehouden om aan de uitgaven, zoals pensioenuitkeringen, te kunnen voldoen. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Het pensioenfonds heeft tegenover haar verplichtingen uit hoofde van derivaten (renteswaps en valutatermijncontracten) voldoende liquide middelen en liquide onderpand beschikbaar om kortetermijn liquiditeitsbehoeften te kunnen opvangen. Het pensioenfonds kiest ervoor om zoveel liquide middelen en liquide onderpand aan te houden dat een rentestijging van 0,9% en een valutastijging van 10% kunnen worden opgevangen. Een deel van de matchingportefeuille is belegd in geldmarktfondsen. In 2022 hebben zich geen liquiditeitsproblemen voorgedaan, ondanks de fors gestegen rente. Het liquiditeitsbeleid is in 2022 verder gedetailleerd, waarbij tevens instructies in het mandaat van de Coordinator Vermogensbeheer en LDI-manager zijn opgenomen.

Actief risico

Het pensioenfonds heeft in 2022 17% van de normportefeuille passief belegd. Binnen het actief belegde deel van de portefeuille is het actief risico begrensd via limieten in de mandaten van de vermogensbeheerders. Het bestuur checkt met behulp van risicorapportages of het risicoprofiel van de gehele beleggingsportefeuille zich binnen acceptabele niveaus bevindt.

Concentratierisico

Er is sprake van concentratierisico als een adequate spreiding van beleggingen ontbreekt. Dit risico wordt teruggebracht via diversificatie van de beleggingen over categorieën, sectoren en regio's en via maximale allocaties naar individuele uitgevende partijen binnen de mandaten. Er zijn richtlijnen vastgesteld voor de maximale allocatie naar een individuele partij. In 2022 zijn er geen concentraties in de portefeuille geweest die tot een negatief rendement hebben geleid.

Tegenpartijrisico

Binnen de derivatenportefeuilles wordt het tegenpartijrisico gemitigeerd door tegenpartijen met een hoge kredietwaardigheid te selecteren en op frequente basis onderpand uit te wisselen. Het tegenpartijrisicobeleid is in het strategisch beleggingsbeleid vastgelegd. Central clearing is nog niet verplicht voor pensioenfondsen, maar het Bestuur belegt inmiddels voor het grootste deel in centraal geclearde derivaten om het tegenpartijrisico te verminderen. In 2022 hebben alle tegenpartijen aan hun betalingsverplichtingen voldaan.

6.6 Verzekeringstechnisch risico

Naast de financiële risico's staat het pensioenfonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevensrisico het belangrijkste is. Het langlevensrisico houdt in dat een pensioenfonds na pensioendatum de gepensioneerde langer pensioen moet betalen. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden veronderstellingen gehanteerd, waaronder de toekomstige verbetering van de levensverwachting. Sinds 31 december 2020 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG 2020 met inkomens- en leeftijdsafhankelijke correctiefactoren, die gebaseerd zijn op het S&V ervaringssterftemodel (model 2020). Vanaf 31 december 2022 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG 2022 met inkomens- en leeftijdsafhankelijke correctiefactoren, die gebaseerd zijn op het S&V ervaringssterftemodel (model 2022). De Prognosetafels voorspellen dat de levensduur nog zal toenemen. Vanwege de lange horizon is zo'n voorspelling van de levensverwachting onzeker. Het pensioenfonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevensrisico over meerdere jaren.

Een ander verzekeringstechnisch risico is het kortlevensrisico. Het kortlevensrisico houdt in dat een deelnemer voortijdig overlijdt waardoor er eerder een partnerpensioen moet worden uitgekeerd. Zowel het kort- als het langlevensrisico wordt gedragen door het pensioenfonds.

6.7 Niet-financiële risico's

Operationele risico's

Operationele risico's zijn risico's die horen bij het niet goed functioneren van mensen en processen. Het operationele risico wordt onder andere beheerst via heldere processen en mandatering, het vermijden van complexe structuren en controles van derden. Het bestuur controleert dit door de uitvoeringsorganisaties te laten rapporteren over de uitgevoerde processen. Hierbij vindt het bestuur het belangrijk dat er een heldere toelichting wordt gegeven bij afwijkingen ten opzichte van de begroting of de gemaakte afspraken. De operationele risico's zullen de komende jaren toenemen, vanwege de wijzigingen die nodig zijn voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds heeft een projectorganisatie ingericht die zich hiermee bezig houdt.

Operationeel liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico dat hier is bedoeld heeft betrekking op de uitkeringen en niet op de beleggingen, zie hiervoor de jaarrekening. Dit risico is voor het pensioenfonds heel klein omdat er meer geld binnenkomt dan eruit gaat. De som van premies, directe beleggingsopbrengsten en aflossingen van beleggingen in vastrentende waarden is groter dan de som van uitkeringen en kosten. Als achtervang is er altijd de mogelijkheid liquide middelen aan de beleggingen te onttrekken of beleggingen te verkopen.

Uitbestedingsrisico

Het pensioenfonds heeft de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed en loopt hierdoor een uitbestedingsrisico. Het bestuur heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding.

Uitbestedingsrisico pensioenadministratie

Met TKP heeft het pensioenfonds gedetailleerde afspraken gemaakt over het niveau van de dienstverlening. Deze zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). TKP beschikt over een ISAE 3402-verklaring type II. Deze verklaring waarborgt dat de bedrijfsprocessen en de daarin opgenomen interne controles in opzet en bestaan adequaat zijn (type I) en de werking van de processen zijn getoetst gedurende een periode van minimaal zes maanden (type II). Deze rapportage is in het Bestuur behandeld en kent geen bevindingen die van belang zijn voor het pensioenfonds.

Uitbestedingsrisico vermogensbeheer

De Coördinator Vermogensbeheer, NN Investment Partners, is verantwoordelijk voor het dagelijkse operationele beheer van de portefeuille. Dit beheer is in de praktijk onder-uitbesteed aan gespecialiseerde vermogensbeheerders. De Coördinator Vermogensbeheer ziet namens het pensioenfonds toe op deze vermogensbeheerders en adviseert het Bestuur over aanstelling en ontslag van deze partijen. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert maandelijks over de performance en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark en op kwartaalbasis in meer detail over de samenstelling van de beleggingsportefeuille. De afspraken met de Coördinator Vermogensbeheer zijn vastgelegd in een mandaat en een SLA.

Het bestuur maakt, met ondersteuning van de Coördinator Vermogensbeheer, beheersingsafspraken met de gespecialiseerde vermogensbeheerders. Deze worden per vermogensbeheerder in een mandaat vastgelegd. De afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de meting van de resultaten, de benchmarks en het valuta- en derivatenbeleid en de risicometing en -beheersing. Het bestuur heeft criteria vastgesteld voor de selectie van externe managers. Deze zijn vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleid. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert gedurende het selectietraject van vermogensbeheerders naar het bestuur over de bevindingen. Hierbij wordt ook aangegeven hoe de verschillende vermogensbeheerders scoren op de door het pensioenfonds vastgestelde criteria. De risicomanager toetst dit traject, inclusief de naleving van de vastgestelde criteria.

Met de vermogensbeheerders die een mandaat beheren sluit het pensioenfonds een Investment Management Agreement (IMA). Deze IMA's voldoen aan de eisen van het pensioenfonds. Zo moeten de contracten onder andere onder Nederlands recht vallen en moeten de uitbestedingspartijen de Nederlandse uitbestedingsregels toepassen.

Uitbestedingsrisico beleggingsadministratie

De administratie van de effecten van het pensioenfonds is uitbesteed aan de bewaarnemer, Bank of New York Mellon. De bewaarnemer verstrekt jaarlijks een SOC-1-rapportage aan het pensioenfonds.

De kwaliteit van de operationele processen van de Coördinator Vermogensbeheer, de externe vermogensbeheerders en de bewaarnemer worden jaarlijks getoetst door de risicomanager op basis van de ISAE 3402-verklaringen en de SOC-1-rapportage. Deze toetsing wordt vervolgens door het bestuur behandeld. De uitbestedingsrisico's zullen de komende jaren toenemen, vanwege de wijzigingen die nodig zijn voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het fonds heeft een projectorganisatie ingericht die zich hiermee bezighoudt.

IT-risico

Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging en/of continuïteit van systemen. Voor het pensioenfonds valt het IT-risico voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico omdat de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer (waarbij in processen gebruik wordt gemaakt van IT) is uitbesteed. Het bestuur heeft in 2022 een update van de risicoanalyse naar de IT-risico's uitgevoerd. De IT-risico's bleven in 2022 hoog, vanwege de dreiging van cyberaanvallen. De IT-risico's worden beheerst via het IT-beleid.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico op schade als gevolg van niet integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude. Het bestuur heeft in 2022 een Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) uitgevoerd. Op basis hiervan is geconcludeerd dat het integriteitsrisico, m.u.v. cyber risico's, binnen de vastgestelde risicohouding valt. Het integriteitsrisico wordt onder andere beheerst via de gedragscode, de cultuur binnen het pensioenfonds en controles bij uitbestedingspartijen.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico op schade als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving en niet-afdwingbaar zijn van contracten. Het juridisch risico wordt o.a. beheerst door juridisch advies in te winnen.

Fiscaal risico

Het fiscaal risico is het risico op schade als gevolg van het onoorbaar gebruik van fiscale constructies of het niet correct volgen van fiscale wetgeving en hangt samen met de naleving van fiscale regelgeving. Het fiscaal risico wordt o.a. beheerst door fiscaal advies in te winnen. Daarnaast is een beleid ten aanzien van fiscale beleggingsconstructies vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleid.

ESG-risico

Het ESG-risico is het risico op schade voor het pensioenfonds of het niet realiseren van de strategische doelstellingen als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan. Het bestuur heeft in 2022 een update van de risicoanalyse naar ESG-risico's uitgevoerd. Hierbij is de DNB-guidance over ESG-risicobeheer meegenomen. Het ESG-risico wordt beperkt door het duurzaamheidsbeleid, met als onderdeel hiervan een klimaatbeleid.

Communicatierisico

Het communicatierisico is het risico op schade voor het fonds, als gevolg van tekortkomingen in de communicatie met de bij het fonds betrokken stakeholders en externen. Het bestuur heeft in 2022 een risicoanalyse naar communicatierisico's uitgevoerd. Op basis hiervan is geconcludeerd dat het communicatierisico binnen de vastgestelde risicohouding valt, maar dat de communicatierisico's wel toenemen in het nieuwe pensioenstelsel.

6.8 Risicobeeld in 2022

In 2022 werd het nemen van beleggingsrisico wisselend beloond. De returnportefeuille behaalde een negatief rendement van -10,7%. Het nemen van renterisico werd wel beloond. Door de gestegen rente en de gedeeltelijke afdekking, was de bijdrage van het renterisico positief.

We hebben in 2022 specifiek aandacht besteed aan de volgende risico's:

- *Nieuwe Pensioenstelsel*: De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel brengt diverse risico's met zich mee. We hebben in 2022 via de projectgroep nieuw pensioenstelsel en via de RAC de risico's die samenhangen met het nieuwe pensioenstelsel gemonitord. Het bestuur ziet de meeste risico's in de planning, de afhankelijkheid van uitvoerders en de datakwaliteit. Het optreden als launching customer bij de pensioenuitvoeringsorganisatie verhoogt deze risico's. Het bestuur heeft acties gedefinieerd om de risico's te mitigeren, waaronder een duidelijke projectstructuur met heldere tijdslijnen.
- *ESG*: Klimaatverandering kan voor het pensioenfonds beleggingsrisico's met zich meebrengen. Enerzijds via de fysieke gevolgen van klimaatverandering, anderzijds via de transitie van overheden en bedrijven naar een groene en duurzame economie. Daarnaast kan onvoldoende aandacht voor ESG een reputatierisico opleveren. Het pensioenfonds heeft in 2022 het duurzaamheidsbeleid uitgebreid via het klimaatactieplan en extra dialogen met aandeelhouders.
- *IT en informatiebeveiliging*: Risico's van IT en informatiebeveiliging bij uitbestedingspartijen blijven actueel. In 2022 heeft het bestuur een eerste versie van een uitbestedingsregister opgesteld, waarin ook aandacht is voor de IT-risicobeheersing bij deze partijen. De implementatie van een nieuw administratiesysteem bij de pensioenuitvoeringsorganisatie brengt risico's met zich mee die het bestuur nauwgezet volgt.
- *Communicatie*: In 2022 is een update gemaakt van de risicoanalyse communicatie.
- *Financiële risico's*: In 2022 is een update gemaakt van de risicoanalyse financiële risico's. Het inflatie- en liquiditeitsrisico zijn toegenomen, het verzekeringstechnisch risico afgenomen.
- *Integriteit*: In 2022 is een update gemaakt van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse, waarbij deze is aangevuld met privacyrisico's. Tevens is het Privacybeleid geactualiseerd.
- *Eigen bestuursbureau*: In 2022 is een risicoanalyse uitgevoerd op het aanstellen van een eigen bestuursbureau. Mede naar aanleiding van deze risicoanalyse zijn extra beheersmaatregelen ingezet, zoals afspraken met een externe IT-serviceprovider.
- *Datakwaliteit*: De werkgroep datakwaliteit heeft een eerste risicoanalyse gedaan op het datakwaliteitsrisico. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt en beheerst.

Wijzigingen in het risico in 2023

Verschillende thema's blijven ook in 2023 op de risicoagenda staan:

- De risico's die voortkomen uit het nieuwe pensioenstelsel en het optreden als launching customer bij de pensioenuitvoeringsorganisatie
- IT- en cybersecurityrisico over de hele keten van uitbesteding
- Datakwaliteit
- Inflatierisico
- ESG-risico
- Communicatierisico

Daarnaast zal in 2023 specifiek aandacht worden besteed aan:

- Strategisch risico
- Juridisch en fiscaal risico
- De risico's die voortvloeien uit het voorgenomen samengaan met Bpf Bakkers

Verbeteringen in het risicobeheersysteem

In 2022 zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd in het risicobeheersysteem:

- Jaarlijkse beoordeling van de risicobeheersmaatregelen
- Onderbouwing van de risicobereidheid per risico
- Het risicobeleid is geactualiseerd en hierbij zijn de impactschalen voor de niet-financiële risico's aangepast.

7 Verwachte ontwikkelingen en doelstellingen voor 2023

7.1 Verwachte ontwikkelingen wet- en regelgeving

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste externe ontwikkelingen voor de komende periode besproken die van invloed kunnen zijn op het beleid van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

Wet toekomst pensioenen

In december 2022 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel “Wet toekomst pensioenen” (Wtp) aangenomen. De Eerste Kamer is in januari gestart met de behandeling van het wetsvoorstel.

Op het moment van schrijven van dit verslag is de voorziene datum van inwerkingtreding nog steeds 1 juli 2023.

Invaren of niet

Inmiddels is duidelijk hoe de Pensioenwet en andere wetten worden aangepast, als de Eerste Kamer instemt met de Wtp. In de periode tot 1 januari 2027 besluiten de sociale partners en/of werkgevers over het al dan niet invaren van de opgebouwde aanspraken en rechten in een nieuwe pensioenregeling, die uiterlijk 1 januari 2027 moet ingaan.

Gelijke premie voor alle deelnemers

De nieuwe pensioenovereenkomst is een premieovereenkomst, waarvan drie varianten bestaan. Iedere deelnemer krijgt een persoonlijk pensioenvermogen, waaraan premies en positief of negatief rendement worden toegevoegd. Fiscaal geldt een maximumpremie van 30% van de pensioengrondslag. Dit maximum kan vanaf 2037 worden aangepast, aan de hand van dan geldende rendementsverwachtingen. Alle deelnemers hebben recht op hetzelfde premiepercentage, waardoor jongeren meer pensioen opbouwen dan ouderen. Door een amendement zal ook in de solidaire premieregeling een collectieve uitkeringsfase mogelijk zijn: alle ingegane pensioenen worden daarin in dezelfde mate verhoogd of verlaagd, wat tot enige herverdeling tussen de gepensioneerden leidt.

Nabestaandenpensioen

Een van de ingrijpende wijzigingen is de uniformering van het partnerbegrip, dat voor ongehuwd samenwonenden nu nog per regeling kan verschillen.

Het partner- en wezenpensioen bij overlijden voor pensioendatum is altijd verzekerd op risicobasis. De hoogte van het partnerpensioen wordt uitgedrukt in een percentage van het pensioengevend loon en bedraagt maximaal 50% daarvan.

Op de pensioendatum kan het pensioenvermogen gebruikt worden voor de aankoop van een ouderdomspensioen en een partnerpensioen voor overlijden na de pensioendatum.

Het wezenpensioen wordt ook aangepast, eindigt uiterlijk op 25 jaar en bedraagt maximaal 20% van het pensioengevend loon (volle wezen 40%).

De dekking van het partner- en wezenpensioen wordt voortgezet tijdens WW- of een andere uitkering. Is er geen recht op zo'n uitkering dan duurt de dekking drie maanden, tenzij in de pensioenovereenkomst een duur van zes maanden is opgenomen. Daarna heeft de gewezen deelnemer het recht om voor eigen rekening de dekking voort te zetten. De pensioenregeling kan dit beperken tot 15 jaar.

- Overgangsregeling nabestaandenpensioen

Degene die voor de overgang naar de nieuwe pensioenregeling partner is en gerechtigd tot een aanspraak op partnerpensioen, blijft ook na deze overgang gerechtigd tot die aanspraak. Hetzelfde geldt voor wezenpensioen op opbouwbasis. Hoe deze aanspraken precies moeten worden behouden in de nieuwe pensioenadministratie is iets wat nog verder moet worden uitgewerkt.

Wetsvoorstel uitkering ineens

Al in 2021 heeft het parlement ingestemd met de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen. Onderdeel daarvan was dat een deelnemer aan een pensioenregeling het recht krijgt om bij pensioeningang 10% van de waarde van zijn

aanspraken op ouderdomspensioen ineens te kunnen ontvangen. De pensioenuitvoerder moet daaraan meewerken.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel bleek dat het voor het netto te genieten bedrag ineens verschil maakt in welke maand een deelnemer AOW-gerechtigd wordt. De AOW-datum is vaak de datum waarop het ouderdomspensioen ingaat en daarmee ook de datum waarop het bedrag ineens genoten kan worden. Wie in januari AOW-gerechtigd wordt, betaalt in het jaar van AOW-ingang en daarmee van het genieten van het bedrag ineens, minder inkomstenbelasting/premies volksverzekeringen dan iemand die later in het kalenderjaar AOW-gerechtigd wordt.

Om die verschillen teniet te doen, wilde de Tweede Kamer dat de wet werd aangepast: deelnemers moesten de mogelijkheid krijgen om de uitkering van 10% uit te stellen en te genieten in het jaar na het jaar van AOW-ingang.

Het wetsvoorstel is in 2022 ingediend bij de Tweede Kamer. Uitstel van de uitkering van het bedrag ineens is mogelijk voor wie met pensioen gaat in de maand waarin de AOW ingaat of op de eerste van de maand erna.

Volgens het voorstel krijgt de gepensioneerde die gebruikmaakt van de uitstelmogelijkheid vanaf pensioeningang 90% van de reguliere uitkering. In januari van het jaar volgend op de AOW-datum ontvangt hij naast die 90% ook de waarde van 10% van het ouderdomspensioen op de pensioeningangsdatum. Als de gepensioneerde overlijdt voordat het bedrag ineens wordt betaald, vervalt het bedrag ineens aan de pensioenuitvoerder. De gepensioneerde krijgt postuum een aanvulling op de pensioenuitkeringen van 90%: de 'ontbrekende 10%' wordt dan nabetaald over de maanden tot aan het overlijden. Dit komt ten goede aan de erfgenamen.

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel begin 2023 nog in behandeling. Inmiddels is de voorziene datum van inwerkingtreding opgeschoven naar 1 januari 2024.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

De opvolger van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wps) zou oorspronkelijk op 1 januari 2021 in werking treden. De Wet toekomst pensioenen (Wtp) doorkruiste dit voornemen. Inmiddels is de invoering van de Wps voorzien voor 1 januari 2027, dus aan het einde van de periode waarin pensioenregelingen moeten zijn aangepast aan de Wtp.

Reden voor het uitstel van de Wps is dat de Wtp niet alleen een geheel nieuw pensioencontract introduceert, maar ook voorziet in wijziging van het partnerbegrip en in een nabestaandenpensioen dat sterk afwijkt van het nu meest voorkomende partnerpensioen, defined benefit op opbouwbasis. De regering heeft bijtijds ingezien dat beide wetsvoorstellen zo veel raakvlakken hebben, dat een vrijwel gelijktijdige invoering de administratie van pensioenuitvoerders extra zou belasten.

Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Met de invoering van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen is het mogelijk geworden dat pensioenuitvoerders kleine pensioenen automatisch overdragen naar de nieuwe uitvoerder van de aanspraakgerechtigde, zonder dat daarvoor instemming van de gerechtigde nodig is. Intussen is de nodige ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet en het lijkt erop dat de automatische waardeoverdrachten soepel verlopen.

Kleine aanspraken niet ontstaan bij einde deelneming

Deze wet was bedoeld voor kleine pensioenen die zijn ontstaan bij einde deelneming als gevolg van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Er zijn ook kleine aanspraken die op andere wijze zijn ontstaan, met name bij het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst tussen een werkgever en een pensioenuitvoerder. Deze laatste kan dan niet de kleine aanspraken overdragen aan een latere nieuwe uitvoerder, omdat er sprake is van een collectieve beëindiging van de deelneming en niet van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Pensioenuitvoerders herkennen de verschillende soorten kleine aanspraken niet in de administratie en zouden bij een automatische waardeoverdracht alle kleine aanspraken overdragen.

Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat ook kleine aanspraken die niet zijn ontstaan door het einde van de deelneming bij het einde van een arbeidsovereenkomst, kunnen meegaan in het proces van automatische waardeoverdracht.

Het wetsvoorstel is op 1 januari 2023 in werking getreden. Er liggen nog grote aantallen oude kleine aanspraken, ontstaan vóór 2018, te wachten op automatische waardeoverdracht. Deze kleine aanspraken kunnen met deze wetswijziging de komende tijd ongesorteerd automatisch worden overgedragen.

7.2 Onze beleidsdoelstellingen voor 2023

Het Bestuur heeft voor het jaar 2023 onderstaande specifieke aandachtsgebieden en doelstellingen geformuleerd.

Bestuur

- Het voornemen van het bestuur om invoering van het nieuwe pensioenstelsel zo snel als mogelijk te laten volgen door het samengaan met Bpf Bakkers heeft alle agenda's in 2022 beheerst. Het bestuur gaat samen met het bestuur van Bpf Bakkers door met de regievoering over de verdere uitvoering van het plan van aanpak gericht op alle aspecten van de pensioentransitie en het samengaan.
- In 2022 is besloten een bestuursbureau in te richten tezamen met Bpf Bakkers. Dit bestuursbureau is per 1 januari 2023 gestart en heeft als doel de bestuursleden te faciliteren in hun bestuursrol. Daarnaast zal het bestuursbureau het bestuur ondersteunen bij het samengaan van Bpf Zoetwaren met Bpf Bakkers en bij de transitie naar het nieuwe pensioencontract (Wet toekomst pensioenen).

Wet toekomst pensioenen

Gedurende 2023 werkt het bestuur verder aan de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe premieovereenkomst. Dit betreft in de eerste plaats de invulling van de solidaire premieregeling en harmonisering van de pensioenregeling van Bpf Zoetwaren en Bpf Bakkers. Een belangrijk onderdeel is voorts de vereiste datakwaliteit van de deelnemersadministratie conform het Normenkader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie ten behoeve van het invaren.

Communicatie

Voor 2023 heeft het bestuur de volgende speerpunten vastgesteld:

- Tijdige en zorgvuldige uitvoering van het Communicatieplan Wet toekomst pensioenen in samenhang met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.
- Verdere uitvoering van keuzebegeleiding rondom pensionering, via zowel de online pensioenplanner als de pensioendesk.
- Optimaliseren en promoten van de pensioenplanner met als doelstelling: 10% gebruikmaking hiervan t/m stap 3 (volledig doorlopen).
- Onderzoeken hoe we de pensioenconsulent effectiever bij werkgevers kunnen inzetten om zo meer resultaat te bereiken met deze dienstverlening, en hierbij lering trekken uit de resultaten bij Bpf Bakkers.
- Uitwerken mogelijkheden voor gesegmenteerde communicatie richting werkgevers: voor grotere werkgevers meer gericht op zelfredzaamheid, voor kleinere werkgevers meer gericht op inhoudelijke ondersteuning.

Vermogensbeheer

In het kader van de Wet toekomst pensioenen worden de beleggingsbeginselen herijkt, het strategisch beleggingsbeleid aangepast en de informatiestroom en processen als gevolg van de nieuwe Wtp-setting uitgewerkt samen met de betrokken uitvoerders GSAM, BNYM en TKP.

Overige speerpunten voor 2023: in het kader van duurzaam beleggen

- Vaststellen landenbeleid
- Uitwerking beleid biodiversiteit
- Stapsgewijs implementeren Klimaatactieplan

In het kader van portefeuille/rendement:

- Verbetering dekkingsgraad (vóór indexatie) op een vijf jaars horizon
- Positieve bijdrage van actief beheer na kosten.

Risicobeheersing

Veel werkzaamheden van de risicoadviescommissie zullen in het teken staan van de voorbereiding van de Wtp-implementatie en het beoogde samengaan met Bpf Bakkers. Het risicobeheer rondom het project en het optreden als launching customer worden geformaliseerd. Het inzicht in de datakwaliteit en de gerelateerde risico's wordt verhoogd tot een niveau dat gewenst is voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel en beheersmaatregelen om dit risico te mitigeren worden vastgesteld.

Overige speerpunten voor 2023 zijn:

- ERB: Het uitvoeren van een Eigen Risicobeoordeling, waarin de risico's van het pensioenfonds en de doelmatigheid van het risicobeheer integraal worden beoordeeld. Hierbij is specifiek aandacht voor de operationele wendbaarheid van het fonds.
- Uitbestedingen: Het completeren van het register van uitbestedingen voor alle kritieke (sub)uitbestedingen.

- IT en cybersecurity: Het verhogen van de volwassenheid op de IT-risicobeheersing op basis van de voorgestelde acties uit de meest recente IT- risicoanalyse.

Financieel beheer

De werkzaamheden van de Financiële Adviescommissie (bewaking fondsfinanciën in ruimste zin, opstellen jaarverslag) zijn overwegend praktisch en uitvoerend van aard. Voor 2023 blijft een speerpunt het op de voet volgen van de ontwikkelingen in het nieuwe pensioencontract voor wat betreft een mogelijk weer van toepassing zijnde btw-vrijstelling.

8 Organisatie

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk doet het bestuur verslag van de wijze waarop het pensioenfonds organisatorisch is bestuurd in 2022.

8.2 Werkwijze en vergaderstructuur

Het bestuur heeft in 2022 elf bestuursvergaderingen gehouden en een themadag met o.a. collectieve zelfevaluatie. Voorts werden vier andere themadagen georganiseerd gezamenlijk met Bpf Bakkers. Tijdens de themadagen was er in wisselende samenstelling ook een delegatie van de Raad van Toezicht en van het Verantwoordingsorgaan aanwezig. Daarnaast vergaderde het bestuur viermaal samen met de Raad van Toezicht, waarvan tweemaal met alleen het dagelijks bestuur. Tijdens meerdere vergaderingen van het Verantwoordingsorgaan was een delegatie van het bestuur aanwezig.

Specifiek in het kader van de voorbereiding van de Wtp-implementatie werden maandelijks vergaderingen van de Voorbereidingsgroep en de Stuurgroep met sociale partners georganiseerd. Voorts waren er, in het bijzonder in het 3e en 4e kwartaal, kennissessies voor alle fondsgremia en stakeholders.

8.3 Organisatie

Het pensioenfonds heeft verschillende organen, namelijk het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. De bestuursleden nemen tevens zitting in één of meerdere commissies. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het pensioenfonds betrokken. In de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) staan de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen vermeld.

Paritaire invulling Bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit tien leden, waarvan vijf van werkgeverszijde, drie van werknemerszijde en twee namens de pensioengerechtigden.

- De bestuursleden van werkgeverszijde worden voorgedragen door de werkgeversvereniging in de sector. Dat is de Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ) gevestigd in Den Haag.
- De bestuursleden van werknemerszijde worden voorgedragen door de volgende werknemersverenigingen:
 - Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, twee zetels);
 - Christelijk Nationaal Vakverbond Vakmensen (CNV Vakmensen, één zetel).
- De bestuursleden namens de pensioengerechtigden worden via verkiezingen voorgedragen.

Adviescommissies en werkgroepen

Het bestuur laat zich op bepaalde aandachtsgebieden adviseren door commissies, bestaande uit een afvaardiging uit het bestuur, aangevuld met externe specialisten. Het pensioenfonds kent in dit kader een dagelijks bestuur, een beleggingsadviescommissie, een financiële adviescommissie, een pensioen- en uitbestedingsadviescommissie, een communicatieadviescommissie en een risicoadviescommissie. Daarnaast is er een Voorbereidingsgroep Wtp samen met Bpf Bakkers actief, die als taak heeft de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers te coördineren. Verdere voorbereidende taken zijn toebedeeld aan de werkgroep Datakwaliteit en een werkgroep die zich bezighoudt met de nieuwe taakverdeling tussen de uitvoeringsorganisaties op pensioen-, vermogensbeheer- en custodygebied onder het nieuwe stelsel.

8.3.1 Bestuur

Samenstelling bestuur

In 2022 heeft een aantal bestuursmutaties plaatsgevonden. Per 1 oktober 2022 trad mevrouw Van Leeuwen af wegens aanvaarding van een bestuurspositie bij een ander pensioenfonds. De heer Eski is op 31 december 2022 afgetreden als bestuurder in verband met de aanvaarding van een bestuurspositie bij CNV Vakmensen. Op het moment van vaststellen van dit jaarverslag bevindt de aanstelling van twee nieuwe bestuurders zich in de afrondende fase.

Samenstelling bestuursorganen per 31 december 2022

Leden werkgevers	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittings-termijn
Mevrouw M. van Beusekom (lid Dagelijks Bestuur)	1973	VBZ	05/06/2016	05/06/2024	2
De heer E. Schuurhuis	1957	VBZ	16/09/2014	16/09/2026	3
De heer J.C.M. Molenaar	1963	VBZ	26/06/2020	26/06/2024	1
De heer A.I. Foursoff	1962	VBZ	06/04/2020	06/04/2024	1
Mevrouw E.E.H.C. van den Bosch	1973	VBZ	21/08/2020	21/08/2024	1
Mevrouw K.F.D.C. van der Linden (aspirant)	1991	VBZ			

Leden werknemers	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
Mevrouw S. Troost (lid Dagelijks Bestuur)	1977	FNV	15/10/2020	18/10/2024	1
Vacature		FNV			
De heer S. Eski	1989	CNV	10/01/2022	31/12/2022	1

Leden pensioengerechtigden	Geboortejaar	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
De heer H.E. Hermans	1951	01/07/2014	01/07/2026	3
De heer J.W. Eggen	1963	15/05/2020	15/05/2024	1

De leden van het bestuur treden eens in de vier jaar af en zijn direct herbenoembaar. Een bestuurslid kan maximaal 2 keer worden herbenoemd.

De indeling van de commissies dagelijks bestuur (DB), pensioen- en uitbestedingsadviescommissie (PUAC), risico-adviescommissie (RAC), beleggingsadviescommissie (BAC), communicatieadviescommissie (CAC), en de financiële adviescommissie (FAC) was per 31 december 2022 als volgt:

Bestuursleden	DB	PUAC	RAC	BAC	CAC	FAC
Mevrouw S. Troost	X	X				
Vacature		X			X	
De heer E. Schuurhuis					X	X vz
De heer H.E. Hermans				X	X vz	
De heer J.C.M. Molenaar			X	X vz		
De heer J.W. Eggen		X	X			
Mevrouw M. van Beusekom	X			X		
De heer A.I. Foursoff		X vz				X
Mevrouw K.F.D.C. van der Linden (asp.)					X	
Mevrouw E.E.H.C. van den Bosch			X vz			X
De heer S. Eski		X			X	

Naast de genoemde commissies is er een Voorbereidingsgroep die de samenwerking met Bpf Bakkers naar een volgend niveau brengt. Vanuit het pensioenfonds hebben mevrouw Troost, mevrouw Van Beusekom en de heer Foursoff zitting in deze voorbereidingsgroep. De voorbereidingsgroep vormt samen met de sociale partners de Stuurgroep Toekomst.

Beloningsbeleid

Het bestuur kent een vergoedingsregeling. De vergoeding voor bestuursleden is een vaste compensatie per bestuurslid per jaar van € 30.300,- (2022) en € 60.600,- (2022) voor de leden van het dagelijks bestuur. De vergoeding voor een aspirant-bestuurslid bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een bestuurslid. Hierbij wordt uitgegaan van een tijdsbesteding conform de normen die de toezichthouder uit geeft.

De vergoedingsregeling is per 1 januari 2022 herzien na een positief advies van het Verantwoordingsorgaan en goedkeuring van de Raad van Toezicht. Naast redactionele wijzigingen betrof dit de invoering van een reiskostenvergoeding en een indexatie van de vacatievergoedingen gelijk aan de indexatie die geldt voor de Zoetwarenssector (in 2022: 1%).

Het Bestuur conformeert zich ten aanzien van de vergoedingsregeling aan de normen uit de Code Pensioenfondsen.

- Het bestuur voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat in overeenstemming is met de doelstellingen van het pensioenfonds;
- De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag;
- Het bestuur verstrekt geen prestatiegerelateerde beloningen;
- Het bestuur voorkomt dat door de hoogte van de beloning van de leden van de Raad van Toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat;
- Het bestuur verstrekt geen transitie- of ontslagvergoeding bij een tussentijds ontslag van een bestuurslid of van een lid van de Raad van Toezicht.

Het beloningsbeleid van externe partijen waar het pensioenfonds werkzaamheden aan heeft uitbesteed mag niet aanmoedigen tot het nemen van meer risico's dan die voor het pensioenfonds aanvaardbaar zijn. Het beloningsbeleid van een externe partij moet zijn afgestemd op de omvang en organisatie van de externe partij en op de aard, omvang en complexiteit van zijn bedrijf, is in overeenstemming met de werkzaamheden, het risicoprofiel, de doelstellingen, het langetermijnbelang, de financiële stabiliteit en de prestaties van de externe partij als geheel, en draagt bij aan een deugdelijk, prudent en doeltreffend bestuur van de externe partij. Het beleid inzake beloningen van de externe partij omschrijft de beloningscomponenten en beloningsstructuren die ertoe zouden kunnen bijdragen dat de externe partij meer risico's neemt dan voor het pensioenfonds aanvaardbaar is, alsmede de te volgen procedures en maatregelen die dergelijke beloningscomponenten en beloningsstructuren voorkomen en beheersen. Wanneer een externe partij onder de Wet financieel toezicht reeds gebonden is aan beloningsregels, dan is het voldoen aan deze wettelijke beloningsregels voldoende om aan het beloningsbeleid van het pensioenfonds te voldoen.

8.3.2 Raad van Toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Toezicht. Op 31 december 2022 was de Raad van Toezicht als volgt samengesteld:

Leden	Geboortejaar	Zitting sinds	Zittingstermijn	Einde zittingstermijn
Mevrouw M.L. van der Steen-Jacquet (voorzitter)	1975	01/07/2018	2	01/07/2024
De heer K. Koedijk	1960	01/07/2020	1	01/07/2023
De heer L.V.J.M. Rolf	1961	01/07/2019	2	01/07/2025

De leden van de Raad van Toezicht kennen een zittingstermijn van drie jaar. Een RvT-lid kan maximaal één keer worden herbenoemd. Om het tegelijk aftreden van alle leden van de Raad van Toezicht te voorkomen is een rooster van aftreden opgesteld. De heer Rolf is in 2022 herbenoemd.

Beloningsbeleid

De vergoeding voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt € 15.150,-(2022) per jaar. Omdat de voorzitter van de Raad van Toezicht beduidend meer tijd kwijt is aan het uitoefenen van de functie, is de vacatievergoeding van de voorzitter 25% hoger. De vergoeding voor een aspirant-lid van de Raad van Toezicht bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een raadslid. Dit is exclusief btw en inclusief reiskostenvergoeding. Ook de vacatievergoeding van de leden van de Raad van Toezicht is per 2022 geïndexeerd op gelijke wijze als voor het bestuur.

8.3.3 Het Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit acht leden: drie vertegenwoordigers namens de deelnemers, drie vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden en twee werkgeversvertegenwoordigers. Het Verantwoordingsorgaan is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Vertegenwoordiging namens	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
De heer R.W.H. Brouwers	1947	De Unie	gepensioneerden	01/07/2014	01/07/2026	3
De heer H. Verkuijlen	1945	FNV	gepensioneerden	01/07/2014	01/07/2024	3
De heer S. Waiboer	1954	FNV	gepensioneerden	01/07/2014	01/07/2025	2
De heer P. Zoetemeijer	1953	FNV	werknemers	01/07/2014	01/07/2024	3
Vacature		FNV	werknemers			
De heer J.J. Gommans	1959	VBZ	werkgevers	01/07/2014	01/07/2026	3
Mevrouw K. Goutier	1982	VBZ	werkgevers	16/07/2020	16/07/2024	1
Vacature		CNV Vakmensen	werknemers			

De leden van het Verantwoordingsorgaan treden eens in de vier jaar af en zijn direct herbenoembaar. Een lid van het Verantwoordingsorgaan kan maximaal 2 keer worden herbenoemd.

De heer Zoetemeijer is in 2020 gepensioneerd, maar blijft tijdelijk tot een nader te bepalen tijdstip namens de actieve deelnemers in het Verantwoordingsorgaan zitting houden. Vacatures voor actieve deelnemers in het Verantwoordingsorgaan zijn moeilijk in te vullen. Deze tijdelijke oplossing is in overeenstemming met het reglement en is in het belang van continuïteit en kennisborging. Er staan op dit moment twee vacatures open voor een vertegenwoordiger namens de actieve deelnemers.

Per september 2022 is de heer N. Serfaes (CNV) vanwege gezondheidsredenen afgetreden. Daarmee komt het aantal vacatures per 31-12-2022 op 2. Het bestuur overlegt met CNV en FNV om de vertegenwoordiging van actieven in het verantwoordingsorgaan weer snel op peil te brengen.

Beloningsbeleid

De leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding gebaseerd op de SER-norm. Omdat de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan beduidend meer tijd kwijt is aan het uitoefenen van de functie, is de vacatievergoeding van de voorzitter 25% hoger.

De vergoeding voor een aspirant-lid van het Verantwoordingsorgaan bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een lid. Een aspirant-lid draagt namelijk nog geen verantwoordelijkheden, maar is wel ongeveer evenveel tijd kwijt.

Het vacatiegeld voor aanwezigheid op een standaard vergadering en voor studiedagen bedraagt € 414 (2022) per dag en voor verblijfskosten wordt € 12 (2022) en voor reiskosten € 0,29 (2022) per kilometer vergoed. Voor korte overleggen (korter dan een uur) geldt een lagere vergoeding van € 138,- (2022). Deze bedragen zijn per 2022 geïndexeerd op gelijke wijze als voor het bestuur.

8.3.4 Sleutelfuncties

Op basis van de richtlijn IORP II zijn drie sleutelfuncties in de organisatie in het leven geroepen: de actuariële sleutelfunctie, de sleutelfunctie risicobeheer en als derde de sleutelfunctie interne audit. De actuariële functie is uitbesteed aan de certificerend actuaris. Dit betreft zowel het houderschap als de vervulling van de sleutelfunctie.

De opdracht van de actuariële sleutelfunctiehouder is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds uit te voeren conform de wettelijke eisen. De actuariële functie heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds. De functie maakt deel uit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. De actuariële sleutelfunctiehouder rapporteert zijn aanbevelingen aan het bestuur van het pensioenfonds.

De risicomanagementfunctie bestaat uit de (externe) sleutelfunctiehouder risicomanagement en een door het pensioenfonds aangewezen externe organisatie of persoon die de functie vervult (de "vervuller"). De opdracht van de risicomanagementfunctie is deze sleutelfunctie uit te voeren conform de wettelijke eisen. De risicomanagementfunctie draagt onder andere zorg voor een risicomanagementsysteem dat bestaat uit

strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de risico's waaraan het pensioenfonds blootstaat of blootgesteld zou kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en te rapporteren. De risicomanagementfunctie zorgt er tevens voor dat het risicomanagementsysteem doeltreffend is en goed geïntegreerd is in de besluitvormingsprocessen van het pensioenfonds en dat het risicomanagementsysteem wordt uitgedragen door het bestuur. De sleutelfunctiehouder risicomanagement rapporteert aan het bestuur en de Raad van Toezicht.

De interne auditfunctie bestaat uit de (externe) sleutelfunctiehouder interne audit en een door het pensioenfonds aangewezen externe organisatie of persoon die de functie vervult (de "vervuller"). De opdracht van de interne auditfunctie is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds te vervullen conform de wettelijke eisen. De interne auditfunctie evalueert onder meer of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, inclusief de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering. De sleutelfunctiehouder interne audit rapporteert aan het bestuur en de Raad van Toezicht.

8.3.5 Uitbestede werkzaamheden

Pensioenbeheer

De administratie van het pensioenfonds en de betaling van de pensioenen conform de pensioenregelingen heeft het bestuur uitbesteed aan TKP. Nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA) voor pensioenbeheer.

TKP rapporteert ieder kwartaal over de dienstverlening middels een kwartaalrapportage. Deze rapportages worden besproken met het bestuur en vormen een belangrijk document in het kader van het risicomanagement van het pensioenfonds.

Coördinator Vermogensbeheer en Vermogensbeheer

Het bestuur heeft NN Investment Partners (NN IP) als Coördinator Vermogensbeheer aangesteld. NN IP (vanaf 2022 verder onder de naam Goldman Sachs Asset Management - GSAM) is operationeel verantwoordelijk voor de invulling en het beheer van de beleggingsportefeuille, inclusief de selectie van gespecialiseerde vermogensbeheerders voor onderdelen van de portefeuille.

De selectie en monitoring van de beheerders wordt uitgevoerd door Altis, een gespecialiseerde dochteronderneming van GSAM. Naast beleggingsinhoudelijke afwegingen wordt hierbij ook rekening gehouden met het duurzaamheidskarakter van de beheerder, juridische aspecten en kosten. Het Bestuur ontvangt hierover elk kwartaal een rapportage per beheerder met de actuele opinie van Altis over de beheerder en de in het kwartaal gerealiseerde resultaten.

De Coördinator Vermogensbeheer ziet toe op deze vermogensbeheerders en adviseert het bestuur over aanstelling en ontslag van deze partijen. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert maandelijks over de performance en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark en op kwartaalbasis in meer detail over de samenstelling, rendementen en risico's van de beleggingsportefeuille.

Onafhankelijke risicomanager

Er is een onafhankelijke risicomanager, Ortec Finance, die verantwoordelijk is voor het monitoren van en adviseren over financiële en niet-financiële risico's. De onafhankelijke risicomanager opereert onafhankelijk van de Coördinator Vermogensbeheer. Op maand- en kwartaalbasis stelt deze rapportages op ten behoeve van het bestuur. Tevens adviseert deze het bestuur over het te voeren strategische beleid en de impact van nieuwe wet- en regelgeving.

Bewaarnemer

Verder is er een bewaarnemer (custodian), Bank of New York Mellon, die een onafhankelijke performancemeting uitvoert en de resultaten consolideert. De bewaarnemer verzorgt de beleggingsadministratie en rapporteert over de posities ten opzichte van de neutrale posities die zijn opgenomen in het beleggingsplan. De bewaarnemer administreert ook de beleggingen die niet bij de bewaarnemer onder bewaring zijn.

Controle, ondersteuning en advies

Het pensioenfonds heeft zich in 2022 bij zijn werkzaamheden laten controleren, ondersteunen en adviseren door de volgende partijen:

Accountant: De heer E.M. van der Hall RA, Deloitte Accountants B.V.

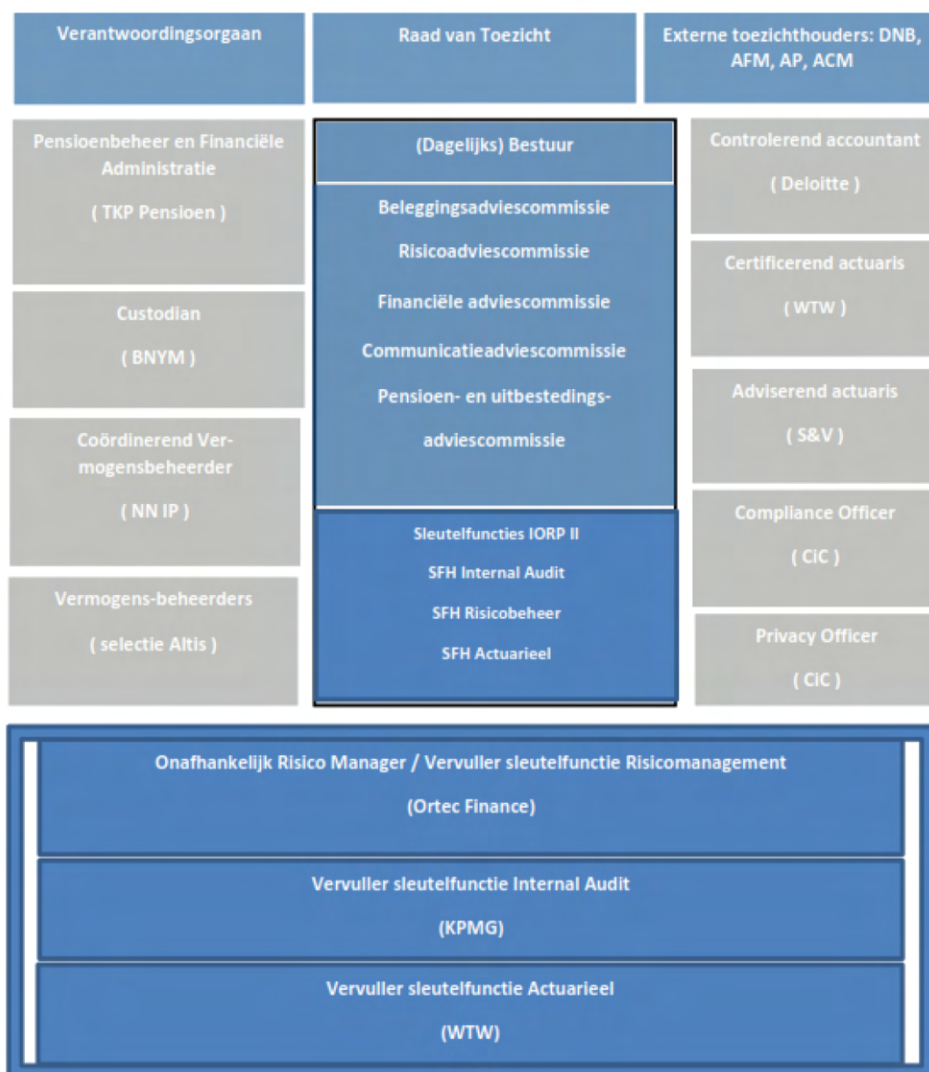
Adviserend actuaire: Mevrouw L. Thissen AAG, Sprekels

Certificerend actuaire: De heer H. Zaghdoudi AAG, Towers Watson Netherlands B.V.

Compliance- en Privacy Officer: sinds 1 januari 2022 mevrouw N. Westen, Compliance-i-Consultancy B.V.

8.3.6 Organogram

De organisatie van het pensioenfonds ziet er als volgt uit:

8.4 Klachten en geschillen

De wijze waarop het pensioenfonds omgaat met klachten en geschillen is vastgelegd in een klachten- en geschillenregeling. Naar deze regeling wordt verwezen in de pensioenregeling en is beschikbaar op de website van het pensioenfonds en dus voor alle belanghebbenden toegankelijk. De regeling is per 1 januari 2022 in samenspraak met Bpf Bakkers herzien en geharmoniseerd.

Het pensioenfonds heeft voor geschillen een adviescommissie ingericht. Belanghebbenden kunnen zich tot deze commissie wenden als zij het niet eens zijn met een besluit van het pensioenfonds jegens hen over de toepassing van het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement. Voor de procedure gelden nadere voorwaarden die zijn vastgelegd in de klachten- en geschillenregeling.

In 2022 zijn acht klachten ingediend door deelnemers. Deze klachten gingen over indicatieve berekeningen waarbij brieven niet zijn ontvangen door het fonds en de deelnemer; meerdere klachten hebben betrekking op indexatie (toeslagverlening), waarbij deelnemers het moment of de hoogte ter discussie stellen. Ook nog een klacht rondom de flexibiliseringsmogelijkheden van het pensioen en het willen aanpassen van de gemaakte keuze. De afhandeling heeft volgens de klachten- en geschillenregeling en naar tevredenheid plaatsgevonden.

8.5 Goed Pensioenfondsbestuur

Goed pensioenfondsbestuur houdt onder meer in het integer en transparant handelen door het bestuur, waarbij een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De principes van goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet. Het bestuur heeft in zijn besluitvorming evenwichtige belangenafweging centraal staan. In het geval er pensioenonderwerpen ter besluitvorming voorliggen worden de relevante aspecten t.b.v. evenwichtige belangenafweging hierin betrokken. Het bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwlettend gevolgd.

Met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht is, met inachtneming van hun specifieke taken, in het verslagjaar constructief overleg gevoerd. Hierbij wordt de samenwerking als goed ervaren. De Raad van Toezicht stelt zich naar het bestuur gevraagd en ongevraagd op als constructieve gesprekspartner en voorziet het Verantwoordingsorgaan en het bestuur van goede adviezen voor de te treffen besluitvorming. Zowel het Verantwoordingsorgaan als de Raad van Toezicht hebben verslag uitgebracht over hun werkzaamheden. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 10 en 11.

Het bestuur vindt permanente scholing noodzakelijk, voor het bestuur als geheel en voor bestuursleden afzonderlijk. Het bestuur heeft in 2022 een gezamenlijke studiedag met Bpf Bakkers gevolgd op het gebied van duurzaam beleggen. Daarnaast heeft het bestuur een awareness-sessie gedaan op het gebied van IT-beveiliging en cybersecurity. Verder hebben de bestuursleden opleidingen gevolgd, literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden uitgewisseld.

Code Pensioenfonds

De in 2018 herziene Code Pensioenfonds is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. Pensioenfonds mogen de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'- beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is en hierover verantwoording wordt afgelegd in het jaarverslag. Het Bestuur heeft de naleving van de Code geïnventariseerd. Hierbij is gebleken dat het pensioenfonds de Code geheel naleeft.

8.5.1 Compliance

Met ingang van 2022 is mevrouw mr. N. Westen van CiC, Compliance en Privacy Officer van het pensioenfonds. De compliancefunctie is gericht op de naleving van relevante wet- en regelgeving en de interne regels van het pensioenfonds, waarbij de focus ligt op cultuur, gedrag en integriteit. Jaarlijks stelt de Compliance Officer een Complianceprogramma op, waarbij in 2022 werkzaamheden zijn verricht in het kader van de volgende onderwerpen:

- Governance
- Monitoring Gedragscode
- Incidenten- en klokkenluidersregeling, Issueregister
- Systematische integriteitsrisicoanalyse
- Compliance risicomanagement
- Privacy (AVG)
- Signalering wet- en regelgeving & Thema's DNB

In 2022 is over deze onderwerpen regelmatig overleg geweest tussen de Compliance Officer en het dagelijks bestuur, het bestuur en de Raad van Toezicht. Hierna wordt kort een aantal onderwerpen nader toegelicht die in deze overleggen zijn besproken.

Gedragscode

Het pensioenfonds heeft een gedragscode waarin regels en richtlijnen voor bestuurders en andere betrokkenen zijn opgenomen. Deze regels en richtlijnen zijn ter voorkoming van conflicten tussen de belangen van het pensioenfonds en de privébelangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruikmaken van vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds voor privédoeleinden. De gewijzigde gedragscode is in februari 2021 vastgesteld. De Compliance Officer controleert of de bestuursleden en andere betrokkenen de gedragscode naleven. De Compliance Officer heeft in 2022 geen overtreding van de gedragscode geconstateerd.

AVG

Het pensioenfonds heeft in 2022 steeds voldaan aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG heeft als doel de privacyrechten van personen te verbeteren en brengt meer en andere verantwoordelijkheden met zich mee voor pensioenfondsen. De Pensioenfederatie heeft in 2019 de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (Gedragslijn) aangenomen en deze Gedragslijn is vanaf 1 januari 2020 in werking getreden. De Gedragslijn is een nadere uitwerking van de AVG, specifiek gericht op de pensioenuitvoering. Er zijn dit jaar diverse activiteiten opgepakt, waaronder de aanpassing van het verwerkingsregister en het opstellen van een bewaartermijnenbeleid.

De pensioenuitvoerder heeft door middel van een Privacy Audit door een onafhankelijke partij haar privacy-raamwerk, de manier waarop de pensioenuitvoerder de AVG heeft geïmplementeerd, laten onderzoeken. In 2022 heeft de pensioenuitvoerder de werking van de door hem getroffen maatregelen binnen dit raamwerk getoetst om aan te tonen dat hij in control is ten aanzien van de risico's met betrekking tot de AVG (en daarmee ook de Gedragslijn). De uitkomsten van de audit in 2022 hebben aangetoond dat de interne beheersmaatregelen die verband houden met privacyraamwerk in alle van materieel belang zijnde aspecten op afdoende wijze zijn opgezet, bestaan en effectief werkten gedurende 2022.

Systematische Integriteitsrisicoanalyse

Eind 2022 is de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA) geactualiseerd door de Compliance Officer in overleg met de risicomanager en besproken door het bestuur. De doorgevoerde wijziging in de SIRA is de toevoeging van privacyrisico's.

Compliancerapportage

De Compliance Officer heeft aan het bestuur op 27 maart 2023 haar compliancerapportage aangeboden en deze toegelicht in de bestuursvergadering. Haar conclusie wordt hieronder onverkort weergegeven.

'Over 2022 is ten aanzien van de naleving van de gedragscode van het fonds en overige complianceonderwerpen niet gebleken, voor zover wij hebben kunnen vaststellen, dat de regels die vallen binnen de scope van compliance niet zijn nageleefd. In het onderhavige rapport zijn weliswaar bevindingen en adviezen opgenomen voor in 2023 op te pakken acties, maar deze zijn niet zodanig van aard dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan de bovenstaande conclusie. De bevindingen in deze rapportage zijn gebaseerd op de uitgevoerde compliance

monitoringswerkzaamheden met betrekking tot de verslagperiode. De adviezen zien vooral op maatregelen die door het fonds kunnen worden getroffen teneinde een nog betere efficiency te behalen bij het naleven van de gedragscode en overige complianceonderwerpen.

Signalering wet- en regelgeving

Per kwartaal wordt een overzicht van wet- en regelgeving opgesteld, dat een bredere scope heeft dan alleen pensioenonderwerpen. Zo worden bijvoorbeeld ook de ontwikkelingen m.b.t. regelgeving op het gebied van vermogensbeheer, Wwft en privacy gesignaleerd. Voorts wordt ook de mate van impact op de activiteiten van het pensioenfonds aangegeven.

8.5.2 Klokkenluidersregeling en incidentenregeling

Het bestuur vindt het belangrijk dat belanghebbenden die financieel (mede)afhankelijk zijn van het pensioenfonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds. Denk daarbij aan leden van het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht en andere functionarissen. Met onregelmatigheden worden hier onregelmatigheden van algemene, operationele of financiële aard bedoeld. Het bestuur heeft hiervoor een incidenten- en klokkenluidersregeling opgesteld. Deze regeling is te vinden op de website. Een onregelmatigheid wordt gerapporteerd aan de Compliance Officer van het pensioenfonds. Het bestuur bevordert dat de dienstverleners eveneens een klokkenluidersregeling hebben.

Het incidentenregister 2022 toont negentien operationele incidenten van zodanig beperkte omvang, dat in het algemeen geen, en in slechts één specifiek geval wel, melding als datalek of een andere melding aan toezichthouders nodig was. Het gemelde geval betrof de pensioenplanner bij een vroegere uitvoeringsorganisatie van het fonds, waarin deelnemers elders verzekerde aanspraken van andere deelnemers konden inzien. Alle incidenten zijn met de betrokken uitvoerders besproken en zijn afgehandeld. Naar aanleiding van de incidenten zijn waar nodig structurele maatregelen getroffen om dergelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

8.5.3 Integriteitsbeleid

Het bestuur heeft een integriteitsbeleid opgesteld. De doelstelling van het integriteitsbeleid is het stimuleren dat aan het pensioenfonds verbonden personen op alle niveaus handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen, met de specifieke waarden en normen die gelden voor het pensioenfonds in het bijzonder en uiteraard met de (toezicht)wet- en regelgeving. Standaarden zoals de gedragscode van het pensioenfonds maken deel uit van die regels.

8.6 Informatie inzake toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en de Autoriteit Consument en Markt (ACM) houden toezicht op pensioenfonds. DNB beoordeelt de aspecten met betrekking tot de algehele bedrijfsvoering. De AFM ziet toe op gedrag en communicatie. De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de verwerking van Persoonsgegevens en de ACM houdt toezicht op de mededinging, de telecommunicatie en het consumentenrecht.

DNB

In 2022 heeft het pensioenfonds tijdig alle maand-, kwartaal- en jaarstaten ingediend bij DNB. In 2022 heeft het pensioenfonds een vragenlijst van DNB ingevuld over de transitie naar een nieuwe pensioenregeling en in juni de gebruikelijke NFR-vragenlijsten. In april en december vonden gesprekken plaats tussen DNB en een bestuursdelegatie. In 2022 hebben twee wisselingen plaatsgevonden in het DNB-toezicht op het fonds.

Het fonds streeft ernaar periodieke overleggen te plannen tussen de verantwoordelijke toezichthouder van DNB en een bestuursdelegatie, waarbij alle relevante thema's worden besproken, in het bijzonder de Wtp-implementatie en het beoogde samengaan met Bpf Bakkers.

AFM

In 2022 zijn de UPO's tijdig verzonden. Tevens heeft het pensioenfonds weer meegewerkt aan een algemeen onderzoek naar tweedepijlerpensioenen.

Autoriteit Persoonsgegevens

Er heeft in 2022 één (bij de AP gemeld) datalek plaatsgevonden.

Geen boetes en dwangsommen

De toezichthouder heeft het pensioenfonds in 2022 geen dwangsommen en boetes opgelegd of aanwijzingen verstrekt. Verder heeft de toezichthouder in 2022 geen bewindvoerder bij het pensioenfonds aangesteld.

8.7 Geschiktheid Bestuur en permanente educatie

Het geschiktheidsplan is in lijn met governance en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over bestuurlijke geschiktheid (Handreiking Geschikt Pensioenfondsbestuur). Het geschiktheidsplan wordt periodiek geactualiseerd. Tijdens de evaluatiegesprekken met individuele bestuurders heeft het dagelijks bestuur de opleidingsbehoeften en ambities van de bestuurders in kaart gebracht.

8.8 Statutenwijziging

De statuten van het pensioenfonds zijn op 7 april 2022 gewijzigd in verband met de Wbtr (Wet bestuur en toezicht rechtspersonen), ter aanpassing aan de Code Pensioenfonds (zittingstermijn VO) en ter uitbreiding van de rechtszekerheid van bestuurders (vrijwaring bestuurdersaansprakelijkheid).

9 Pensioenregeling

9 Pensioenregeling

Pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen cao-partijen.

Het pensioenfonds voert een middelloonregeling uit. Deze regeling is voor alle deelnemers gelijk en bestaat uit een:

- Levenslang ouderdomspensioen, waarbij deelnemers met 68 jaar met pensioen gaan. Deelnemers kunnen wel eerder, later of gedeeltelijk met pensioen gaan;
- Partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen;
- Wezenpensioen van 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Met ingang van 1 januari 2018 is de pensioeningangsdatum verhoogd naar 68 jaar. Nog steeds blijft de mogelijkheid bestaan om eerder met pensioen te gaan.

Op de website www.pensioenzoetwaren.nl wordt de regeling in begrijpelijke taal uitgelegd. Op deze website zijn ook informatieve brochures te downloaden.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn opgenomen in bijlage 1.

10 Raad van Toezicht

10.1 Verslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

De raad van Toezicht ziet terug op een jaar waarin het fonds net als in 2021 voortvarend de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel heeft voorbereid. Daarnaast heeft het fonds het samengaan met Bpf Bakkers verder vormgegeven door beleidsuitgangspunten waar mogelijk verder te harmoniseren en door het transitietraject samen op te pakken.

Verder heeft het fonds veel aandacht besteed aan een robuust en verantwoord beleggingsbeleid en heeft veel met de achterban gecommuniceerd over onder andere het nieuwe pensioenstelsel (risicopreferentieonderzoek en de inhoud en planning daarvan) en indexatie van de pensioenen.

Gedurende het jaar is er regelmatig overleg geweest met het bestuur en het Verantwoordingsorgaan over deze majeure onderwerpen.

Samenstelling

Gedurende het jaar bestond de raad uit Leo Rolf, Kees Koedijk en Marie-Laurence van der Steen-Jacquet (voorzitter).

Alle leden van de Raad zijn lid van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP). Zij hanteren bij hun werk de VITP-code (zie hierna).

De zittingstermijnen en nevenfuncties van de leden zijn in de bijlage opgenomen.

Taken

In overeenstemming met artikel 3 van het Reglement Raad van Toezicht, heeft de Raad tot taak:

toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds;

- toe te zien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur;
- het bestuur met raad terzijde te staan;
- zich op te stellen als gesprekspartner van het bestuur;
- goedkeuring te hechten, dan wel te onthouden, terzake de voorgenomen besluiten van het bestuur tot vaststelling van:

a) het jaarverslag en de jaarrekening;

b) de profielschets voor pensioenfonds bestuurders;

c) het beleid over beloningen, met uitzondering van de beloning van de Raad;

d) gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het Fonds of de overname van verplichtingen door het Fonds;

e) liquidatie, fusie of splitsing van het Fonds;

f) het omzetten van het Fonds in een andere rechtsvorm.

Bij zijn toezichthoudende taak hanteert de Raad als normenkader de wet- en regelgeving, de Code Pensioenfonds, de statuten, reglementen en gedragscode van de stichting Bpf Zoetwaren.

Speerpunten 2022

Voor 2022 had de Raad vijf toezichtthema's:

- Nieuw Pensioencontract
- Samengaan met Bpf Bakkers
- Beleggingen
- ICT en datakwaliteit
- Bestuursbureau

Nieuw Pensioencontract

De Raad spreekt haar waardering uit over de informatievoorziening door het bestuur met betrekking tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel naar de verschillende geledingen. Vanuit de projectleiding wordt een goed en

actueel overzicht gegeven van de diverse stappen in het transitieproces met daarbij behorende planning en mijlpalen. Ook worden diverse themadagen op onderdelen voor alle geledingen georganiseerd. Dit om de kennis te delen en inhoudelijk van gedachten te wisselen over keuze opties die voorliggen.

Met betrekking tot de nieuwe pensioenwetgeving is vertraging ontstaan, de Wet Toekomst Pensioen is in december 2022 in de Tweede Kamer aangenomen. De bespreking in de Eerste Kamer zal plaatsvinden in het voorjaar van 2023 waarbij het de bedoeling is de Wet per 1 juli 2023 door beide Kamers is aangenomen en van kracht zal worden. Verder is er ook vertraging ontstaan met betrekking tot de adviezen van de commissie Parameters. Deze adviseert over de economische data en uitgangspunten die door pensioenfondsen gehanteerd dienen te worden. Deze uitgangspunten zijn inmiddels door de Nederlandsche Bank overgenomen en vormen uitgangspunt voor de scenario's waarmee de pensioenfondsen in het kader van de nieuwe Wet moeten rekenen.

In het verslagjaar heeft de Raad regelmatig met het bestuur over de stand van zaken en de voortgang gesproken. Het bestuur was van plan als een van de eerste pensioenfondsen op 1 januari 2024 over te gaan naar het nieuwe stelsel. Ook was het bestuur van plan gelijktijdig met de overstap naar het nieuwe stelsel een samengaan met het Bedrijfstakpensioenfonds Bakkers te realiseren.

Naast vertraging in de Wetgeving waren er andere factoren die een overgang per 1 januari 2024 naar het nieuwe stelsel in de optiek van de Raad lastig realiseerbaar maakten. Enerzijds had dit te maken met de wens van het bestuur om bij de uitvoerder als Launching Customer (eerste klant) te fungeren anderzijds met de kwaliteit van de data die van groot belang zijn in het kader van de overgang naar het nieuwe stelsel.

Alles overziend werd de planning door het bestuur uiteindelijk aangepast, een invoeringsdatum bleek vanwege alle genoemde vertragingen niet realistisch per 1 januari 2024. Het bestuur wil de transitie nu per 1 januari 2025 realiseren. De Raad vindt dit nog steeds uitdagend gelet op de bouw en het verdere testen van het nieuwe ICT-systeem bij de uitvoerder. De verwachting is namelijk dat de bouw pas in de loop van 2023 wordt afgerond waarna nog diverse ketentesten en verdere assurance op het systeem dient plaats te vinden.

De Raad ziet verder toe hoe het bestuur omgaat met de voorkeurskeuze en het invaren van de pensioenrechten. Sociale Partners hebben aangegeven te kiezen voor de solidaire variant en voor het invaren van de opgebouwde rechten in het nieuwe stelsel.

Belangrijk hierbij zijn onder meer de ALM-uitgangspunten en de risicohouding van het fonds. Voor wat betreft dit laatste heeft het bestuur een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers uitgevoerd. Voor wat betreft dit onderzoek heeft de Raad aandacht gevraagd voor de rol die de AFM daarbij heeft, dit om te voorkomen dat het onderzoek niet geheel voldoet aan de criteria die de AFM stelt. Ook ziet de Raad toe op de evenwichtigheid van de overgang voor diverse generaties en kijkt naar compensatie en de financieringsbron daarvan. Uiteindelijk dient dit uitgewerkt te worden in een evenwichtig implementatieplan met bijbehorende risicoanalyses.

Samengaan met Bpf Bakkers

Naast de voorbereiding voor de implementatie van het Pensioenakkoord werkt het fonds aan het samengaan met het pensioenfonds Bakkers. Het bestuur wil het samengaan op hetzelfde moment laten plaatsvinden als de overgang naar het nieuwe stelsel. De raad onderkent hier een verhoogd risico voor het fonds: het fonds moet twee belangrijke verandertrajecten uitvoeren in een ambitieuze tijdslijn. Daardoor kan het risico ontstaan dat onder tijdsdruk suboptimale besluiten worden genomen. Daarnaast kan hierdoor tijd ontbreken om voldoende draagvlak te creëren voor beide trajecten.

De raad heeft daarom met het bestuur gesproken over de "business case" en de risico's van deze beoogde timing en geadviseerd om alternatieve scenario's uit te werken voor het geval dat een van deze trajecten onverhoopt meer tijd vergt. Een ander aspect betreffende de onderlinge afhankelijkheid van beide trajecten is de mate waarin beide fondsen hetzelfde tempo in de besluitvorming en in het creëren van draagvlak bij de belanghebbenden kunnen aanhouden. Ook al dit risico zich in 2022 niet heeft gemanifesteerd, onderschrijft de Raad het besluit van het bestuur om back-up scenario's op te stellen. De Raad heeft tevens aan de orde gesteld of een volgtijdelijk proces nader onderzocht zou kunnen worden door het bestuur, namelijk eerst de overstap naar het nieuwe stelsel en daarna (na verloop van tijd) het samengaan met het Pensioenfonds Bakkers.

In het verslagjaar is op een goede wijze samengewerkt door de beide besturen in gezamenlijke commissies en werkgroepen. Ook het traject met betrekking tot het nieuwe pensioenstelsel wordt gezamenlijk doorlopen. Vrijwel alle externe adviseurs zijn werkzaam ten behoeve van beide fondsen waardoor efficiency en kostenvoordeel gerealiseerd wordt. Ook het nieuw ingerichte bestuursbureau werkt voor beide fondsen.

In het verslagjaar is een onderzoek verricht welke juridische vorm het beste past om het samengaan te realiseren, daarbij zijn de voor- en nadelen van een Collectieve Waarde Overdracht (CWO) en een juridische fusie tussen beide fondsen in kaart gebracht. Daarbij hebben de beide besturen een voorlopige voorkeur uitgesproken voor een juridische fusie.

Ook wordt nagedacht over de governance van het nieuwe fonds, waarbij de omvang, de zittingsduur en de verdeling van de zetels van de diverse organen van belang is. Hierover dient nog overeenstemming bereikt te worden in het jaar 2023.

Beleggingen

Dit jaar heeft de Raad ook toegezien op het financieel beheer van het fonds. Hoewel de rendementen negatief waren als gevolg van de ontwikkelingen op financiële markten, is de dekkingsgraad van het fonds verder gestegen als gevolg van de stijgende rente. De Raad heeft nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de stijgende inflatie en voor de gevolgen van de mogelijk verder stijgende rente voor de beleggingen en de mate waarin de risico's daarbij goed geborgd zijn. De Raad heeft nauwgezet gevolgd hoe het bestuur vorm heeft gegeven aan het ESG-beleid en dan in het bijzonder aan de invulling van de SFDR-richtlijn. Ook de vormgeving van het engagement beleid heeft de aandacht van de Raad. We hebben ook gesproken met het bestuur over de afstemming en communicatie met de stakeholders mede in relatie tot het nieuwe pensioenstelsel.

Er is op beleggingen-gebied veel gebeurd in het afgelopen jaar. De Raad ziet dat het een ingewikkeld jaar was maar is ook van oordeel dat het bestuur over de verslagperiode een adequaat en verstandig financieel beleid heeft gevoerd.

ICT en datakwaliteit

Met het oog op de transitie naar het nieuwe stelsel worden de administratieve systemen van de uitvoeringsorganisaties aangepast. Dit is in termen van ICT een majeure operatie en vergt veel capaciteit en kennis om dit traject zorgvuldig en tijdig te implementeren. Het fonds is verantwoordelijk voor een beheerste uitbesteding en tegelijkertijd heeft het fonds de ambitie om als een van de eerste fondsen het transitietraject aan te gaan. Gegeven de operationele risico's die zich bij zo'n overgang kunnen manifesteren en het feit dat het fonds als koploper mogelijk met kinderziektes in het systeem geconfronteerd zou kunnen worden, heeft het bestuur, in lijn met het advies van de Raad, gespecialiseerde ICT kennis ingeschakeld om het bestuur te ondersteunen bij het beoordelen of de ICT systemen van de uitvoeringsorganisatie conform de beoogde tijdlijn gereed zullen zijn en aan de gewenste kwaliteitscriteria zullen voldoen. Daarnaast onderschrijft de Raad het belang om go/no go momenten met heldere criteria vooraf met de uitbestedingspartijen af te spreken zodat de verwachtingen over en weer duidelijk zijn.

Daarnaast heeft de Raad aandacht gevraagd voor het tijdig verschaffen van zekerheid over de kwaliteit van de administratieve data voor het invaren. Dit is een belangrijke voorwaarde voor een beheerste overgang naar het nieuwe stelsel.

Bestuursbureau

Enige tijd geleden heeft het bestuur aangegeven een eigen bestuursbureau te willen inrichten. Dit had, naast inhoudelijke gronden, mede te maken met het stopzetten van de bestuursondersteuning door de uitvoerder. De Raad deelde deze wens van het bestuur om de bestuursondersteuning verder te optimaliseren en het bestuur deels te ontlasten. Dit om de (operationele) werkdruk bij het bestuur te verlichten. De selectie heeft op een gedegen manier plaatsgevonden waarbij een keuze is gemaakt voor een bureau dat bekend is met de processen bij de uitvoerder en ook bekend is bij de beide fondsen. Er is daarbij gekozen voor een gezamenlijk bestuursbureau met het Pensioenfonds Bakkers.

In eerste instantie richt de ondersteuning zich op secretariael en organisatorisch gebied, de Raad zal de mogelijk verdere ontwikkeling van het bestuursbureau volgen en bespreken met het bestuur.

De Raad agendaert de toezichtthema's in elke kwartaalvergadering, om samen met het bestuur de stand van zaken te bespreken.

Governance

In het verslagjaar zijn er twee wisselingen geweest binnen het bestuur. Inmiddels zijn hiervoor andere kandidaten door de benoemde organisaties voorgedragen. De Raad heeft wel aangegeven dat wisselingen tot een minimum beperkt dienen te blijven gelet op de uitdagende trajecten (Wtp en samengaan met Bakkers) die spelen bij het fonds. Dit om te voorkomen dat er sprake is van verschillende kennisniveaus met betrekking tot deze dossiers.

Voordat een kandidaat ter toetsing aan de externe toezichthouder wordt voorgedragen vindt er een gesprek plaats met de Raad. Daarbij besteedt de Raad aandacht aan een evenwichtige samenstelling van het bestuur in termen van ervaring, kennis en competenties.

Met betrekking tot het Verantwoordingsorgaan heeft de Raad van Toezicht aandacht gevraagd voor de samenstelling die naar de mening van de Raad evenwichtig dient te zijn. Door het terugtreden van een VO-lid bleken er geen actieve deelnemers namens werknemers zitting te hebben in het Verantwoordingsorgaan. Gelet op de besluitvorming met betrekking tot het nieuwe stelsel en het samengaan met Bakkers was dit onevenwichtig. Het bestuur is geadviseerd hier aandacht aan te besteden. Het bestuur heeft dat opgepakt en bij de benoemde organisaties hier succesvol aandacht voor gevraagd waardoor deze vacatures zijn vervuld.

De Raad constateert dat de leden van het bestuur op een goede wijze als team functioneren.

Deskundigheid/geschiktheid/functioneren van de Raad

De leden van de Raad dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. Hiervoor hebben de leden in 2022 individueel verschillende relevante themadagen bijgewoond. De zelfevaluatie heeft de Raad begin 2023 in eigen kring doorlopen waarbij het bestuur en het Verantwoordingsorgaan vooraf input hebben geleverd over het functioneren van de Raad. Het verslag van deze zelfevaluatie is aangeboden aan het bestuur en aan het Verantwoordingsorgaan.

Extern toezicht – intern toezicht

In 2022 is er geen contact geweest tussen de raad en DNB of de AFM.

Vergaderingen

De Raad komt ieder kwartaal bijeen met het bestuur, om de algemene gang van zaken in het Fonds door te nemen. Deze vergaderingen zijn halfjaarlijks met het gehele bestuur en halfjaarlijks met het Dagelijks bestuur. Verder wordt halfjaarlijks gesproken met het Verantwoordingsorgaan en jaarlijks met de accountant, actuaris(sen), compliance officer, de sleutelfunctiehouders en -vervullers alsmede de belangrijkste overige dienstverleners zoals de actuariael adviseur en de fiduciair beheerder. Doel van deze gesprekken is om een zo goed en compleet mogelijk beeld van het fonds te verkrijgen ten behoeve van een adequate vervulling van de toezichtstaak van de Raad.

De Raad woont de bestuursvergadering bij waarin het jaarverslag wordt vastgesteld en is zo mogelijk aanwezig bij de themadagen van het bestuur. In het verslagjaar zijn leden van de Raad als toehoorder aanwezig geweest bij commissievergaderingen van het bestuur. Zo ontstond een beeld van de dynamiek bij de commissievergaderingen. Daarnaast zijn er kennismakingsgesprekken met kandidaat-bestuurders, in het kader van benoemingstrajecten. Deze gesprekken vinden plaats voordat de kandidaat ter toetsing aan de externe toezichthouder wordt voorgedragen.

Tevens is er periodiek overleg geweest tussen het Dagelijks bestuur en de voorzitter van de Raad en tussen het Dagelijks bestuur, de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan en de voorzitter van de Raad (voorzitters overleggen) om de vergaderingen voor te bereiden en tijdig met elkaar te schakelen indien nodig. Via e-mail en telefonisch is er ook regelmatig contact met de bestuursondersteuner(s) van de uitvoeringsorganisatie.

Daarnaast komt de Raad tussen de kwartaal-besprekingen afzonderlijk bijeen, om beelden uit te wisselen en aandachtspunten te formuleren. Deze informele besprekingen dragen bij aan de effectiviteit tijdens de kwartaalvergaderingen met het (dagelijks) bestuur en de halfjaarlijkse vergadering met het Verantwoordingsorgaan en zijn cruciaal in tijden van grote verandertrajecten zoals de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers.

Hieronder worden de activiteiten en bevindingen per beleidsterrein beschreven, voor zover niet reeds behandeld onder Speerpunten, gevolgd door een samenvatting aan de hand van de thema's van de Code Pensioenfondsen.

Overige Bevindingen

Indexatie

Door een wijziging van het Financieel Toetsings Kader per 1 juli 2022 was het voor pensioenfondsen mogelijk om eerder te indexeren (bij een dekkingsgraad van 105%). Dit is mogelijk wanneer het besluit tot invaren van oude rechten in het nieuwe stelsel is genomen en dit gemotiveerd in het belang is van deelnemers en gepensioneerden.

Het bestuur heeft besloten tot een tussentijdse indexatie van 3,28% per 1 september 2023 en 6,6% per 1 januari 2023. Naar de mening van de Raad heeft het bestuur op een zorgvuldige en evenwichtige wijze besloten om deze indexatie toe te kennen. Waarbij het bestuur ook een eigen transitieindexatiebeleid heeft ontwikkeld.

Daarbij heeft het bestuur ook gekeken naar evenwichtigheid van deze toekenning naar de verschillende generaties binnen het pensioenfonds, dit mede gelet op de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Deze argumenten heeft het fonds ook gepubliceerd richting alle betrokkenen. Dit laatste is noodzakelijk gelet op de voorwaarden van dit gewijzigde besluit en de voorschriften van de AFM hierover.

Financiële opzet

De premiedekkingsgraad is, dankzij de gestegen rente, in het verslagjaar sterk verbeterd en voldoet aan het eigen beleid van het Fonds.

Het opbouwpercentage is conform afspraak met sociale partners voor het verslagjaar op 1,70% vastgesteld.

De Raad vindt het belangrijk dat bij een eventueel indexatiebesluit voor 2024 opnieuw in kaart wordt gebracht wat de effecten van een indexatie kunnen zijn op de ontwikkeling van de dekkingsgraad in de transitiefase.

Communicatie

In het verslagjaar is er veel aandacht besteed aan de communicatie, daarbij zijn naar verschillende doelgroepen regelmatig nieuwsbrieven verzonden. Ook is een communicatieplan opgesteld met betrekking tot de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Hiervoor is ook een aparte themapagina gemaakt. In het kader hiervan heeft onder deelnemers, slapers en gepensioneerden een risicopreferentieonderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek kende een goede respons en vormt input voor de vormgeving van het beleggingsbeleid in het nieuwe stelsel.

De digitale beschikbaarheid is verder vergroot en bedraagt voor deelnemers meer dan 60%, ook slapers en gepensioneerden zijn op grote schaal digitaal bereikbaar. Het communicatiebeleidsplan voor de periode tot en met 2025 is opgesteld. Waarbij er meer aandacht zal zijn voor vernieuwing van de communicatiemiddelen en meer aandacht te besteden aan de werkgevers.

In het verslagjaar is een begin gemaakt met een vernieuwende aanpak door chat gesprekken te voeren met deelnemers. Hier was veel belangstelling voor en de waardering hiervoor was hoog.

De Raad is zeer content met de zorgvuldige communicatie door het Pensioenfonds en de vernieuwende stappen die gezet zijn.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid is in het verslagjaar gewijzigd. Daarbij is besloten om de vergoedingsbedragen te indexeren overeenkomstig de CAO verhogingen in de sector Zoetwaren. Voor het jaar 2022 was dit 1%. Verder zijn de reiskostenvergoedingen enigszins aangepast. De Raad van Toezicht heeft deze wijzigingen goedgekeurd.

Externe toezichthouders

In het verslagjaar hebben zich geen incidenten voorgedaan waaraan in dit verslag aandacht moet worden besteed.

Verantwoordingsorgaan

In het verslagjaar zijn de Raad en het Verantwoordingsorgaan tweemaal bijeengewees, om de stand van zaken op verschillende gebieden te bespreken. Belangrijke onderwerpen hierbij waren de voorbereidingen voor de overgang naar het nieuwe stelsel, de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan en het samengaan met Bpf Bakkers.

De Raad waardeert de constructieve dialoog met het Verantwoordingsorgaan in deze dossiers.

Bestuur

In het verslagjaar zijn er twee wisselingen geweest binnen het bestuur.

De Raad constateert dat de leden van het bestuur ondanks alle dossiers de onderlinge verbinding hebben weten te behouden.

VITP-code

De Raadsleden zijn lid van de VITP en richten zich naar de VITP-code. De code is in 2019 vernieuwd en bestaat uit vier principes:

De zorg voor het pensioen van de deelnemer is leidend voor het toezichthouden.

De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar. Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden. De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

Code Pensioenfondsen

Volgens de code Pensioenfondsen betreft het intern toezicht de code bij haar taak.

In de toelichting wordt aangegeven dat het intern toezicht rapporteert aan de hand van de acht thema's uit de code, bij voorkeur in het jaarverslag, over de wijze waarop de code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.

Over de acht thema's voor goed pensioenfondsbestuur kan het volgende worden gezegd:

Thema 1. Vertrouwen waarmaken

Het bestuur opereert integer en heeft het belang van de deelnemers voor ogen. Dat heeft de Raad in diverse gesprekken en documenten vastgesteld. Met name bij de vaststelling van de indexatie kwam de evenwichtige belangenafweging frequent en expliciet aan de orde. De Raad ziet er op toe dat het bestuur de overwegingen zorgvuldig documenteert en communiceert met stakeholders. Het risicobeheer heeft in jaarverslag nog meer aandacht gekregen door de aantoonbaarheid van de risicoprocessen te verbeteren.

Thema 2. Verantwoordelijkheid nemen

Het bestuur is kritisch op de uitbestedingspartijen en zorgt voor adequate monitoring. Overeenkomsten worden niet vanzelfsprekend verlengd, maar eerst geëvalueerd en zo nodig vinden aanpassingen plaats.

Thema 3. Integer handelen

Het bestuur heeft met ingang van 1 januari 2022 een andere externe compliance officer aangesteld. Alle nevenfuncties worden gemeld bij de compliance officer. Het bestuur zorgt voor een cultuur waarin het vanzelfsprekend is dat dubieuze acties niet toelaatbaar zijn. De compliance officer attendeert het bestuur op de nieuwe wetgeving.

Thema 4. Kwaliteit nastreven

Het bestuur en de Raad wisselen regelmatig van gedachten over strategische thema's. De Raad constateert dat het bestuur daadkrachtig opereert om invulling te geven aan de strategie. Wel ziet de Raad graag blijvend aandacht voor een realistische planning waarbij er voldoende ruimte is om eventuele vertragingen op te kunnen vangen om de kwaliteit van het proces blijvend te borgen.

Thema 5. Zorgvuldig benoemen

De fondsorganen zijn divers samengesteld. Dit geldt zeker voor het bestuur en de Raad. Voor het VO is het lastig om jongeren en vrouwen te vinden. De Raad constateert en moedigt aan dat het VO zich blijft inspannen voor de werving van meer jongeren en vrouwen in het VO.

In alle organen wordt tijdig gewerkt aan opvolging bij vacatures. Zowel het bestuur als de Raad zien er op toe dat de snelheid waarmee zetels moeten worden ingevuld geen afbreuk doet aan de kwaliteit van de kandidaten. Kandidaat-leden volgen eerst een inwerkprogramma voordat zij kennismaken met de Raad en – indien de Raad geen bezwaar heeft – worden voorgedragen aan DNB.

Thema 6. Gepast belonen

Het beloningsbeleid voor de bestuursleden, Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht is in het verslagjaar herijkt en vastgesteld en is passend gelet op bedrijfstak en staat in redelijke verhouding met de verantwoordelijkheden en het tijdsbeslag. Bij uitbesteding wordt ook het beloningsbeleid van de uitbestedingspartij getoetst. De Raad is van mening dat hiermee voldaan wordt aan de normen uit de Code.

Thema 7. Toezicht houden en inspraak waarborgen

De Raad van Toezicht is onafhankelijk en draagt zelf zorg voor voldoende actuele kennis. Jaarlijks vindt een (zelf)evaluatie plaats, waarvan de resultaten worden aangeboden aan bestuur en VO dit heeft ook plaatsgevonden. In de interactie tussen Raad en bestuur komen zowel toezicht als advisering aan de orde. De Raad spreekt jaarlijks de belangrijkste externe functionarissen die werkzaamheden voor het fonds verrichten. De Raad spreekt tweemaal per jaar met het VO, waarbij onderwerpen op de agenda's gezamenlijk worden bepaald.

Thema 8. Transparantie bevorderen

Het onderwerp transparantie wordt door het fonds in lijn met de transparantie normen van de Code ingevuld. Daarnaast biedt het bestuur de VO-leden de mogelijkheid om bestuursvergaderingen bij te wonen.

Goedkeuring besluiten

In 2022 heeft de Raad het besluit van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd alsmede het beloningsbeleid. Daarnaast heeft de raad een tweetal functieprofielen goedgekeurd: een profiel voor een bestuurslid en voorzitter Communicatie commissie tevens lid beleggingscommissie en een profiel voor een bestuurslid financieel- en communicatiespecialist.

Speerpunten 2023

Voor 2023 heeft de Raad de volgende vijf toezichtthema's gedefinieerd:

Nieuw Pensioencontract

Eind 2023 wordt de nieuwe pensioenwetgeving door de beide Kamers naar verwachting vastgesteld, waarbij de Wet Toekomst Pensioen per 1 juli 2023 van toepassing zal zijn. De Raad ziet toe of het bestuur op een evenwichtige wijze omgaat met het invaren van de pensioenrechten, de eventuele compensatie en de financieringsbron daarvan voor deelgroepen en de vormgeving en hoogte van een solidariteitsreserve.

Belangrijk bij de transitie zijn daarbij de ALM-uitgangspunten en de risicohouding van het fonds. Dit alles uitgewerkt in een evenwichtig transitieplan met bijbehorende risicoanalyse. Verder is tijdige communicatie toegesneden op slapers, actieven, gepensioneerden en werkgevers in de sector van groot belang. Tot slot is een tijdige en correcte uitvoering van de regeling zeer belangrijk met specifieke aandacht voor de datakwaliteit. Daarbij dient het tijdschap van het project realistisch en haalbaar te zijn en dienen de interne en externe stakeholders gedurende het transitietraject tijdig en adequaat te worden betrokken.

Verder besteedt de Raad aandacht aan de financiële opzet gedurende de transitieperiode. Hoe beheerst het bestuur de balansrisico's in de transitieperiode en hoe gaat het bestuur om met indexatiebesluiten in de transitiefase.

Samengaan met Bpf Bakkers

Naast de voorbereiding voor de implementatie van het pensioenakkoord werkt het fonds aan het samengaan met het pensioenfonds Bakkers. Hoe gaat het fonds de belangen van de (gewezen) deelnemers van Zoetwaren afwegen bij het vormgeven van het gezamenlijk beleid van het nieuwe fonds. Hoe gaat het fonds invullen geven aan de governance van het nieuwe fonds. Daarnaast ziet de Raad er op toe dat het bestuur de nodige draagvlak bij de sociale partners en de achterban creëert.

Beleggingen

Het bestuur heeft een MVB beleid ontwikkeld waarbij enkele implementatiestappen zijn gezet. Het beleid zal verder moeten worden ontwikkeld met onder andere aandacht voor milieu- en klimaatrisico's en oplossingen ten aanzien van de klimaattransitie. De raad wil het bestuur uitdagen om verdere concrete stappen te zetten met betrekking tot de beheersing van klimaatrisico's, ook om dat de urgentie en de noodzaak van een adequate reactie van de financiële sector in het laatste IPCC nogmaals is benadrukt.

Tevens blijft de Raad in gesprek met het bestuur over de huidige hoge inflatie, de stijgende rente en de gevolgen daarvan voor de beleggingen en ook met betrekking tot de daaraan verbonden risico's en dan in het bijzonder of zij wel goed in beeld zijn en optimaal zijn geborgd.

Ten slotte

De Raad ziet terug op een jaar waarin veel belangrijke onderwerpen aan de orde zijn gekomen, in een constructieve dialoog met het bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

De Raad spreekt zijn waardering uit voor het feit dat ondanks alle extra werkzaamheden voor de overgang naar de Wtp en het samengaan met het Bpf Bakkers opnieuw het werk professioneel is uitgevoerd, dankzij de inzet en flexibiliteit van het bestuur en alle andere bij het Fonds betrokkenen.

Al met al constateert de Raad dat het bestuur zijn taken en verantwoordelijkheden over 2022 met zorgvuldige en evenwichtige afweging van belangen heeft vervuld en heeft er dan ook vertrouwen in dat het fonds toekomstige uitdagingen op passende wijze het hoofd zal bieden.

De Raad dankt het bestuur en het Verantwoordingsorgaan voor de goede en fijne samenwerking in 2022 en kijkt uit naar een constructieve en prettige voortzetting hiervan in 2023.

Groningen, juni 2023

Kees Koedijk

Leo Rolf

Marie-Laurence van der Steen-Jacquet (voorzitter)

10.2 Reactie Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht

Het bestuur wil graag de Raad van Toezicht (RvT) bedanken voor de constructieve samenwerking gedurende 2022 en hun waardevolle bijdrage aan dit jaarverslag. Er zijn inspirerende discussies gevoerd tussen de RvT, het bestuur en het Dagelijks bestuur. De RvT fungeerde als een kritisch klankbord en dat stellen wij zeer op prijs.

Bovendien waarderen wij het feit dat de RvT altijd toegankelijk is en ervaren wij de open communicatie als zeer prettig. Het bestuur is verheugd over de positieve beoordeling van de Raad van Toezicht over het afgelopen jaar. We zijn ervan overtuigd dat onze goede samenwerking en regelmatige overlegmomenten leiden tot betere besluitvorming binnen het bestuur. We kijken dan ook uit naar verdere inspirerende en constructieve dialogen met de RvT, vooral met betrekking tot de complexe uitdagingen waar ons pensioenfonds voor staat. Met name de vijf speerpunten voor 2023 die de Raad van Toezicht benoemt, zullen onze volle aandacht krijgen. We zullen ons richten op het waarborgen van een evenwichtige afweging van belangen in het kader van de implementatie van het Pensioenakkoord, in combinatie met het beoogde samengaan met Pensioenfondsen Bakkers. Daarnaast zullen we ons richten op het verbeteren van heldere communicatie en datakwaliteit, het verder vormgeven van ESG-aspecten in ons beleggingsbeleid, en het omgaan met de gevolgen van inflatie en stijgende rente voor ons beleggingsbeleid. Samen met de Raad van Toezicht streven we ernaar om deze uitdagingen met vertrouwen aan te pakken en positieve resultaten te behalen. We willen nogmaals onze oprechte waardering uitspreken voor de waardevolle bijdrage van de Raad van Toezicht en we kijken uit naar een vruchtbare samenwerking in de toekomst.

11 Verantwoordingsorgaan

11.1 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (verder te noemen Bpf Zoetwaren) legt via het jaarverslag over het boekjaar 2022 verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (verder te noemen VO) over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en de uitvoering daarvan, alsmede de beleidsvoornemens voor de toekomst. Daarnaast neemt het VO kennis van het verslag m.b.t. het bestuur van de Raad van Toezicht (verder te noemen RvT).

Het VO legt jaarlijks zijn eigen activiteiten, oordelen, bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur vast in het 'Verslag van het verantwoordingsorgaan'. Dit verslag wordt samen met een reactie van het bestuur opgenomen in het jaarverslag.

Volgens bestuursbesluit bestaat het VO uit 8 leden. Doordat gedurende 2022 een vacature helaas niet ingevuld kon worden, hebben zeven leden zitting gehad in het VO. De wettelijke taak en werkwijze van het VO is vastgelegd in een reglement en geeft hiermee het VO de bevoegdheid om het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over wettelijk vastgelegde onderwerpen. Het VO is in 2022 tien keer bijeen geweest, vijf maal fysiek en vijf maal via Teams-videoconferenties.

Bij zeven vergaderingen heeft het VO tevens overleg gehad met een delegatie van het bestuur.

Daarnaast heeft het VO tweemaal overleg gehad met de voltallige RvT.

In september 2022 heeft de heer Nico Serfaes om gezondheidsredenen te kennen gegeven per direct te stoppen als VO-lid. Eind 2022 bestond het VO uit zes leden. Gelukkig kon een vacature begin 2023 weer ingevuld worden door de heer Toon van Zundert.

Het VO is aangesloten bij de Pensioenfederatie en wordt daarin door een VO-lid vertegenwoordigd.

Bevindingen

Het VO heeft toegang tot het digitale archief van het pensioenfonds en heeft als zodanig alle informatie, alsmede de vergaderverslagen van het bestuur ter inzage. De informatievoorziening aan het VO is daardoor op orde en volledig.

Het VO heeft ook kennisgenomen van het RvT-verslag over 2022 en dit verslag is met de raad besproken.

Het VO heeft gebruik gemaakt van de kennis en de periodieke risicorapportages van de risicomanager, de rapportages van de vermogensbeheermanager en adviserend actuaris. Daarnaast heeft het VO in juli 2022 gebruik gemaakt van het recht op overleg met de accountant en de certificerend actuaris en is het jaarverslag en de jaarrekening over 2021 met hen besproken.

De in het jaarverslag van 2021 geformuleerde doelstellingen zijn in 2022 voortvarend door het bestuur opgepakt. Het VO vindt dat het bestuur voldoende en tijdig informatie heeft verstrekt voor het vormen van een oordeel over 2022.

Resultaten:

Uit het jaarverslag blijkt, dat ten opzichte van 2021 er in 2022 een significante daling van het rendement van de portefeuille van Zoetwaren is ontstaan. Deze daling is te verklaren door de negatieve rendementen van de beleggingen op de financiële markten. Het VO stelt vast dat het vereist eigen vermogen wel is toegenomen t.o.v. dat van 2021. Ten gevolge van de stijgende marktrente gedurende alle maanden in 2022, is de belangrijkste graadmeter 'de beleidsdekkingsgraad' toegenomen. Eind 2022 was de beleidsdekkingsgraad 120,5%. (eind 2021: 110,6%). Het VO stelt vast dat het minimaal vereist eigen vermogen van 104,3% gelijk is aan dat van 2021. De dekkingsgraad van het vereist eigen vermogen is procentueel licht gedaald van 116,3 naar 115,2%. Omdat de vereiste beleidsdekkingsgraad eind 2022 hoger is dan 120,0%, is hierdoor het pensioenfonds uit herstel en hoeft het in 2023 geen herstelplan meer in te dienen.

Door de hogere beleidsdekkingsgraad en gebruikmakend van de versoepelde regels rondom de toeslagverlening, is er tweemaal geïndexeerd. Daarbij aangetekend dat bij de laatste indexatie per 1-1-2023, niet volledig gebruik is gemaakt van de ruimte binnen de versoepelde regels. Het VO is hierbij dan ook van mening dat het bestuur op de juiste wijze de evenwichtigheid in ogenschouw heeft genomen.

Voor het VO is de premiedekkingsgraad een belangrijk aandachtspunt. Gelukkig zien we dat deze, mede door de hogere marktrentes, in 2022 is toegenomen.

Ondanks de behoorlijke daling van de rendementen op de beleggingen en de hogere marktrentes door de perikelen op de financiële markten t.g.v. de oorlog in de Oekraïne, heeft het fonds zich goed kunnen handhaven.

Governancemodel/ Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen:

Ter bevordering van deskundigheid om de taken en verantwoordelijkheden goed te kunnen uitvoeren heeft het VO aan twee studiedagen deelgenomen, waarbij met een externe adviseur de 'aanpak nieuwe Pensioenwetgeving Wtp en de daarbij gepaard gaande risicohouding t.a.v. het invaren van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel' is behandeld.

Daarnaast heeft het VO deelgenomen aan drie kennissessies van de adviserend actuaris waarbij de ontwikkeling en voortgang van de omzetting naar het nieuwe pensioenstelsel is besproken en aan één presentatie van de vermogensbeheermanager m.b.t. 'het beleggingsbeleid en inzet van de solidariteitsreserve in het nieuwe pensioenstelsel'.

In september hebben het bestuur, de RvT en het VO deelgenomen aan de gezamenlijke thema-/studiedag, waarbij onder begeleiding van de adviserend actuaris de risicohouding bij een mogelijke fusie of samengaan met Bpf Bakkers is besproken.

Het VO heeft na elke vergadering een korte zelfevaluatie gehouden. Door omstandigheden kon de voor eind 2022 geplande zelfevaluatie niet doorgegaan en is verschoven naar januari 2023. Een extern bureau heeft het VO persoonlijk en gezamenlijk begeleid daarin en daarna een competentievisie uitgebracht. Deze competentievisie zal gebruikt worden om een keuze te maken voor aanvullende opleidingen om zo de geschiktheid van de leden van het VO verder te versterken.

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur ter bevordering van deskundigheid diverse opleidingen heeft gevolgd. De leden van de RvT hebben met een extern bureau hun deskundigheid beoordeeld en op niveau gehouden.

De afhankelijkheden, die tussen het bestuur, de RvT en het VO bestaan, worden door allen gerespecteerd en onderkend. Ieders inbreng vraagt om tijdige en volledige informatie naar elkaar en om duidelijke onderbouwde motivatie van besluiten.

Omdat er de komende jaren transities naar het nieuwe pensioenstelsel en mogelijk samengaan met Bpf Bakkers veel zaken geregeld moeten worden, nemen op verzoek van het bestuur op toerbeurt twee VO-leden als toehoorder deel aan de vergaderingen en thema-/studiedagen van het bestuur. De VO-leden zijn zich er van bewust dat er de komende periode(n) veel op hen afkomt en waarderen het bijwonen van deze vergaderingen. Het geeft hen niet alleen veel extra waardevolle informatie, maar ook begrip en respect voor de uitdagingen en keuzes waar het bestuur voor staat. Drie-maandelijks is er overleg en afstemming door de voorzitters van het bestuur, de RvT en het VO.

Het VO vindt dat het bestuur op adequate wijze zowel de RvT als het VO tijdig bij relevante zaken heeft betrokken en doet de aanbeveling aan het bestuur om dit ingezette beleid in 2023 voort te zetten.

Diversiteit/Samenstelling:

Binnen het fonds is het bestuur zich bewust van het belang van een juiste samenstelling van het VO en de verhouding van vertegenwoordiging voor de jongeren en oudere actieven en gepensioneerden deelnemers. Het VO ondervindt de afgelopen jaren echter dat het steeds moeilijker wordt om voor de aftredende VO-leden nieuwe deelnemers te vinden en blijft zich bij het bestuur, de werkgevers- en werknemersorganisaties inzetten om aan de juiste samenstelling en diversiteitsnormen te voldoen. Het voldoen aan de pensioencode voor diversiteit, ook voor vrouwelijk VO-leden, tevens jonger dan 40 jaar blijft een moeilijk punt.

Het bestuur heeft in november afscheid moeten nemen van twee bestuursleden. Begin 2023 kon een vacature weer ingevuld worden. De samenstelling van de RvT voldoet aan de normen.

Ambitie/Toeslagverlening/Korten (indexatie):

De ambitie van het bestuur is, om zowel voor het toekennen van toeslagen als voor het korten van pensioenen een transparant en concreet beleid te voeren, met als insteek: "Kunnen we toeslag verlenen, dan doen we dat ook".

Het VO is daarom verheugd dat het bestuur er voor heeft gekozen, om gezien de aanpassing in wet- en regelgeving per september 2022 een toeslag te verlenen van 3,28% en gezien de dekkingsgraad in november per 1 januari 2023 een toeslag van 6,6% door te voeren.

Pensioenuitvoering

Uit het jaarverslag en de jaarrekening constateert het VO dat het bestuur zich actief bezig houdt met de beheersing van de kostenontwikkeling en inzicht heeft in de kosten van zowel het pensioen- als het vermogensbeheer binnen het pensioenfonds.

Kostenbeheersing en transparant maken van deze kosten blijven voor het VO een aandachtspunt.

Uitvoeringskosten

Kosten Pensioenadministratie:

Het VO heeft geen opmerkingen met betrekking tot de bestuursondersteuning, verslaglegging en pensioenadministratie over 2022 door de dienstverlener TKP. De administratie is op orde. Omdat TKP te kennen heeft gegeven per 1 januari 2024 te stoppen met de bestuursondersteuning heeft het bestuur per 1 januari 2023 een bestuursbureau ingericht voor de ondersteuning. TKP blijft wel de pensioenadministratie en de financiële verslaglegging voor het pensioenfonds uitvoeren.

Kosten Pensioenbeheer:

T.o.v. 2021 zijn de kosten voor de 'pensioenuitvoering per deelnemer' in 2022 gestegen van € 145,- naar € 200,-. Dit als gevolg voor de extra kosten voor voorbereidingen m.b.t. de nieuwe Wet Toekomstige Pensioenen alsmede door de verschuiving van de kosten van vermogensbeheer.

Verder is het aantal actieve deelnemers met 316 afgenomen en de gepensioneerden met 65 toegenomen.

Kosten Vermogensbeheer:

Het VO constateert dat het stichtingskapitaal en de reserves met ruim € 136.089.000 zijn afgenomen en dat de betaalde kosten voor het vermogensbeheer voor de beleggingen met € 2.681.000 zijn afgenomen.

Het VO heeft kennisgenomen van het feit dat het bestuur zich blijft richten op verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en duurzaam maatschappelijk verantwoord beleggen. Insteek van het fonds is: beleggen in bedrijven die rekening houden met de 'natuur' en 'mensen', m.a.w. bedrijven die hun productie ingericht hebben met verantwoorde milieu- en arbeidsomstandigheden. Daarbij wordt in het oog gehouden dat er aandacht blijft voor een goed rendement.

Duurzaam beleggen hoeft niet ten koste te gaan van opbrengst voor het pensioenfonds. Daarom worden bedrijven die omstreden wapens en munitie maken of bedrijven die aan genetische modificaties van zaden en planten doen door het fonds uitgesloten van beleggingen of investeringen.

Zolang de belangen van het Bpf Zoetwaren op de juiste wijze behartigd worden, ondersteunt het VO dit beleid van harte. Het VO zal ook in 2023 de ontwikkelingen en resultaten van het vermogensbeheer nauwlettend blijven volgen.

Het VO is verheugd dat de Z-score performancetoets van het pensioenfonds significant is toegenomen van 0.74 naar 1.41.

Communicatie

Het VO constateert dat het bestuur grote waarde hecht aan juiste communicatie en dat de communicatiecommissie wederom in 2022 veel werk heeft verricht om de inzichtelijkheid in de uitvoering van het pensioenfonds te bevorderen. Gezien de vele veranderingen in het pensioenlandschap is duidelijke informatieverstrekking naar alle betrokken partijen essentieel.

Het bestuur is zich bewust van zijn 'zorgplicht' voor goede en juiste informatie naar de deelnemers van het fonds.

Het opgestelde communicatiebeleidsplan voor 2023 geeft aan, dat het 'speerpunt' van de communicatiecommissie is gericht op goede voorlichting m.b.t. de omzetting van de huidige pensioenuitvoering naar de nieuwe pensioenwetgeving. Van cruciaal belang is leeftijdsgebonden communicatie naar de deelnemers, anders gezegd: 'hoe kunnen we iedereen gerust stellen bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel'. Naast het geven van informatie per post via het kwartaalblad 'Pensioenflits' is het geven van persoonlijk gerichte informatie via e-mail verder uitgewerkt.

De 'digitale' bereikbaarheid is in 2022 met 6,7% toegenomen en ligt nu voor de actieven op 61%, voor de gepensioneerden deelnemers op 54% en voor de gewezen deelnemers is dat nu 49%.

Toezicht

Intern toezicht door de RvT:

De RvT heeft conform de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen het intern toezicht uitgevoerd en de bestuursbesluiten beoordeeld, waarbij gekeken is naar de belangen en evenwichtigheid van en de risico's voor het pensioenfonds. Zijn deze geborgd en expliciet omschreven in de verslagen? In juni en december hebben het VO en

de RvT overleg gehad over de bestuursuitvoering, de ontwikkelingen en afstemming van werkzaamheden. Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur positief heeft gereageerd op de aanbevelingen van de RvT en dat deze aanbevelingen meegenomen zijn in de pensioenfondsuitvoering.

Extern toezicht door de Compliance-Officer:

Het VO heeft begin 2022 kennis gemaakt met de nieuwe compliance-officer waarbij alle taken en werkzaamheden besproken zijn voor de beheersing en borging van alle integriteitsrisico's die het pensioenfonds loopt. De officer heeft een z.g. '0'-meting uitgevoerd en een compliance-jaarplan opgesteld. De officer is tevens aangesteld als de vertrouwenspersoon voor het fonds.

Om belangenverstrengeling te voorkomen heeft de compliance-officer toezicht gehouden op de gedragscode en de integriteit van alle bij het pensioenfonds betrokken personen en hierover halfjaarlijks verslag uitgebracht aan het bestuur.

Eind 2022 heeft het bestuur in overleg met de compliance-officer opnieuw alle risicopunten geëvalueerd en geüpdatet. Het VO constateert, dat met deze evaluatie, de risico's goed in kaart gebracht, geborgd en bewaakt zijn. Hierbij is gebruik gemaakt van een checklist. Belangrijke punten daarbij waren, 'zijn data- en privacygegevens in de Cloud vertrouwelijk opgeslagen' en 'alleen toegankelijk voor bevoegde personen'.

Ontwikkelingen

Invoering nieuwe Pensioenwet Wtp:

Voor een nieuwe pensioenregeling hebben de sociale partners met het Kabinet een Pensioenakkoord gesloten en heeft het ministerie van sociale zaken hiervoor een nieuwe pensioenwet opgesteld met als uitgangspunt dat gekozen kan worden uit twee pensioenovereenkomsten. Na aangeboden te zijn aan de Tweede Kamer heeft deze na diverse aanpassingen de wet goedgekeurd en ter toetsing aan de Eerste Kamer aangeboden. Wachten is op de goedkeuring in het voorjaar van 2023.

Vooruitlopend op de uitvoering van deze wet hebben de sociale partners van Zoetwaren alvast een keuze gemaakt uit de twee mogelijke pensioenovereenkomsten, elk met eigen risicoprofielen. Het VO is verheugd dat de sociale partners en het bestuur gekozen hebben voor de 'Solidaire' overeenkomst en niet voor de 'Flexibele' uitvoering. Voor het pensioenfonds blijft hierdoor solidariteit het uitgangspunt.

Verder constateert het VO, dat het bestuur van Bpf Zoetwaren nauwlettend de ontwikkelingen, opzet en transitie naar het nieuw pensioencontract volgt. Een stuurgroep - bestaande uit leden van sociale partners en bestuursleden van Bpf Zoetwaren en Bpf Bakkers - geeft op deze wijze ondersteuning aan de beide besturen voor een rechtvaardige besluitvorming naar alle betrokken partijen.

Het streven van het bestuur van Bpf Zoetwaren is, om per 1 januari 2025 over te gaan naar de nieuwe pensioenovereenkomst en mogelijk opvolgend daaraan naar een samengaan met Bpf Bakkers onder één bestuur met bestuursbureau. Het VO heeft daarbij wel de kanttekening, dat na de invoering van het nieuwe pensioenstelsel een 'snelle' overgang naar het samengaan met Bpf Bakkers niet wenselijk is.

Omdat door invoering naar de nieuwe pensioenopzet er nogal veel veranderingen gaan plaatsvinden, wordt goede en juiste communicatie naar alle bij het fonds aangesloten deelnemers van cruciaal belang. De actieve en inactieve deelnemers, alsmede de deelnemers die met pensioen gaan, krijgen in het nieuwe pensioenstelsel meer keuzevrijheid, waarbij het cruciaal voor hen is, dat goed uitgelegd en in kaart gebracht moet zijn wat de gevolgen en consequenties kunnen en zijn van de keuzes die door hen gemaakt worden. Voor de gepensioneerden geldt dat er voor hen minder veranderingen zijn.

Zowel het VO als de RvT zijn nauw betrokken bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en mogelijk samengaan van de pensioenfondsen en worden regelmatig door het bestuur op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Vooral voldoende draagvlak creëren voor beide trajecten is van groot belang.

Corona Pandemie:

Net als in 2020 en 2021 is Nederland tot eind januari 2022 getroffen door het COVID-19 virus. Al die tijd heeft het bestuur de dagelijkse gang van zaken gemonitord en adequaat bijgestuurd. Via gerichte communicatie zijn alle bij het fonds betrokken partijen continu op de hoogte gehouden. Gelukkig kon in februari weer overgegaan worden naar een normale werkwijze. Het VO spreekt daarom grote waardering uit naar het bestuur, RvT en de dienstverlener TKP voor hun werkwijze onder aangepaste omstandigheden waardoor het pensioenfonds zich ondanks de onzekerheden goed heeft kunnen handhaven.

Uitgebrachte adviezen en voordrachten

In 2022 heeft het VO het bestuur geadviseerd over de volgende instemmings- en adviesaanvragen van het bestuur:

- Positief advies voor aanpassing 'beloningsbeleid' Bpf Zoetwaren.
Toelichting: In het kader van duurzaam toekomstige bestuurs-, RvT- en VO-bezetting van het fonds heeft het bestuur het beloningsbeleid marktconform aangepast.
- Positief advies m.b.t. het besluit van het bestuur om 'toeslagverlening' door te voeren per 9 september 2022 van 3,28% en per 1 januari 2023 van 6,6%.
Toelichting: Gezien de wet- en regelgeving en de financiële situatie van het fonds zijn deze keuzes van het bestuur om over te gaan tot uitkering van toeslagverlening voor het VO verantwoord.
- Positief advies m.b.t. aanpassen reglement 'Klachten- en geschillenregeling'.
Toelichting: Het VO heeft zijn akkoord gegeven aan de aanpassingen op 'rechtvaardigheid' in het reglement. Het reglement is kort, begrijpelijk omschreven en geplaatst op de Website van het fonds.
- Geen advies uitgebracht voor het 'Communicatieplan voor 2023'.
Toelichting: Doordat er geen wijziging was in het communicatiebeleid heeft het VO geen adviesaanvraag gehad. Wel heeft het VO op de laatste vergadering in 2022 met een aantal bestuursleden, welke zitting hebben in de communicatie-commissie de communicatieplannen voor 2023 besproken
- Bindende voordracht m.b.t. benoeming leden voor de RvT.
Toelichting: Het VO heeft een bindende voordracht uitgebracht aan het bestuur m.b.t. de benoeming voor een 2^e-termijn van de heer Leo Rolf als lid van de RvT.

Conclusie VO m.b.t. het Jaarverslag over 2022

Op grond van het voorafgaande komt het VO tot de volgende conclusies:

- Het bestuur heeft voldoende informatie verstrekt aan het VO om zich een goed oordeel te kunnen vormen.
- Het handelen van het bestuur is in overeenstemming geweest met de vastgestelde afspraken. Het heeft een helder, transparant en consistent beleid gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen evenwichtig zijn afgewogen en de continuïteit en duurzaamheid van het pensioenfonds geborgd is.

Gezien bovenvermelde conclusies, stemt het VO in met het jaarverslag en de jaarrekening over 2022.

Aanbevelingen voor 2023

Het VO beveelt het bestuur aan om in de komende periode bijzondere aandacht te besteden aan de volgende items:

- De ontwikkelingen, voorbereiding en keuze van het nieuwe pensioencontract. Van groot belang is, dat de administratie, de ICT- en datakwaliteit op orde moeten zijn vóór aanvang van de transitie naar het nieuwe stelsel en het invaren van bestaande rechten van de deelnemers naar het nieuwe contract.
- Het blijven optimaliseren en vergroten van de communicatie naar de werkgevers, de actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden, zowel schriftelijk als digitaal, conform het communicatieplan 2023. Adequate informatie aan alle betrokken partijen is van groot belang, zeker gezien de grote uitdaging bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en mogelijk samengaan met Bpf Bakkers.
- Het blijven zoeken naar de mogelijkheden om de premiedekkingsgraad verder in evenwicht te brengen, waarbij de belangen van alle stakeholders worden meegenomen in de besluitvorming.
- Continue aandacht voor beheersing van de risico's, kostenontwikkeling en transparantie m.b.t. het vermogensbeheer.

Eindoordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur haar taken naar goed behoren heeft vervuld in het jaar 2022, zeker gezien de hectische omstandigheden op de financiële markten t.g.v. de veranderde geopolitieke toestanden in de wereld. Door alle betrokkenen is met grote inzet heel veel werk verzet.

Alle bevindingen in overweging genomen, oordeelt het VO positief over het handelen van het bestuur inzake het gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van goed pensioenfondsbestuur conform de code "Good Governance". Het VO hecht daar zeer veel waarde aan.

Tot Slot

Het VO spreekt met respect zijn waardering uit naar het bestuur, de RvT en de dienstverlener TKP voor de constructieve en prettige samenwerking en de bereikte resultaten voor het fonds, daarmee iedereen bedankend voor de toewijding en inzet.

Breukelen, 15 juni 2023

Getekend,

Het Verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie,

Rob Brouwers
John Gommans
Kim Goutier
Harry Verkuijlen
Siem Waiboer, voorzitter
Piet Zoetemeijer
Toon van Zundert

11.2 Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur wil graag het Verantwoordingsorgaan (VO) bedanken voor de waardevolle bijdrage en inzet gedurende het afgelopen jaar.

Wij zijn het volledig eens met de conclusie en het eindoordeel van het VO. De kritische blik en deskundigheid van het VO hebben ons geholpen om weloverwogen belangrijke beslissingen te nemen, die in het belang zijn van alle deelnemers van ons pensioenfonds. Het bestuur wil het VO dan ook bedanken voor hun betrokkenheid, waardevolle adviezen, kritische maar positieve houding en de goede verslaglegging van hoge kwaliteit.

De aanbevelingen die zij doen, zullen opnieuw een belangrijke rol spelen in onze bestuursagenda voor 2023.

Het bestuur kijkt uit naar een voortzetting van onze vruchtbare samenwerking in de toekomst, en we zijn ervan overtuigd dat we samen ons uiterste best zullen blijven doen om het beste resultaat voor al onze deelnemers te behalen.

Amsterdam, 15 juni 2023

Bestuur:

Mevr. M. van Beusekom
Mevr. E.E.H.C. van den Bosch
Dhr. J.W. Eggen
Dhr. A.I. Foursoff
Dhr. H.E. Hermans
Mevr. K.F.D.C. van der Linden
Dhr. J.C.M. Molenaar
Dhr. P.H. Roos
Dhr. E. Schuurhuis
Mevr. S. Troost

Raad van toezicht:

Dhr. K. Koedijk
Dhr. L.V.J.M. Rolf
Mevr. M.L. van der Steen-Jacquet

Jaarrekening

12 Jaarrekening

12.1 Balans per 31 december 2022

(bedragen x € 1.000)		31-12-2022	31-12-2021
	Ref.		
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoedbeleggingen		430.919	418.187
Aandelen		770.606	1.109.482
Vastrentende waarden		1.406.853	1.880.006
Derivaten		55.769	16.118
Overige beleggingen		50.308	32.780
		2.714.455	3.456.573
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	2	480	619
Vorderingen en overlopende activa	3	18.304	16.375
Overige activa	4	5.024	6.108
TOTAAL ACTIVA		2.738.263	3.479.675
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	5	345.519	481.608
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	6	2.272.766	2.947.173
Overige technische voorzieningen		92	87
Derivaten	7	95.674	44.044
Overige schulden en overlopende passiva	8	24.212	6.763
TOTAAL PASSIVA		2.738.263	3.479.675

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

12.2 Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)		2022	2021
	Ref.		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	9	83.302	84.378
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	10	-838.670	172.079
Overige baten	11	2	4
TOTAAL BATEN		-755.366	256.461
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	12	54.284	52.243
Pensioenuitvoeringskosten	13	4.791	4.101
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds			
Pensioenopbouw		103.378	111.214
Toeslagverlening		232.743	0
Rentetoevoeging		-14.471	-16.704
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-55.755	-53.552
Wijziging marktrente		-966.413	-217.086
Aanpassing actuariële uitgangspunten		23.485	320
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		4.292	3.516
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-1.666	-5.744
		-674.407	-178.036
Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen	14	139	95
Mutatie overige technische voorzieningen		5	6
Saldo herverzekering		-85	-82
Saldo overdrachten van rechten	15	-4.024	-3.523
Overige lasten	16	20	458
TOTAAL LASTEN		-619.277	-124.738
Saldo van baten en lasten		-136.089	381.199
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Algemene reserve		-136.089	381.199
Totaal saldo van baten en lasten		-136.089	381.199

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten.

12.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	81.556	80.428
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	11.485	6.089
Ontvangen uitkeringen van hervezekeraars	85	82
	93.126	86.599
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-54.224	-52.221
Betaald in verband met overdracht van rechten	-7.461	-2.566
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-4.234	-3.420
Overige uitgaven	-18	-451
	-65.937	-58.658
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	27.189	27.941
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	61.390	63.399
Verkopen en aflossingen van beleggingen	6.402.670	4.939.455
	6.464.060	5.002.854
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-6.460.244	-4.992.859
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-3.268	-5.949
	-6.463.512	-4.998.808
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	548	4.046
Nettokasstroom	27.737	31.987
Koers-/omrekenverschillen		
Mutatie liquide middelen	27.737	31.987
Liquide middelen primo boekjaar	37.878	5.891
Liquide middelen ultimo boekjaar	65.615	37.878
Mutatie liquide middelen	27.737	31.987
Waarvan:		
Liquide middelen onder de Beleggingen voor risico pensioenfonds en Overige schulden en overlopende posten	60.591	31.770
Liquide middelen opgenomen onder Overige activa	5.024	6.108

12.4 Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair gevestigd te Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41198154.

Het pensioenfonds is het bedrijfstakpensioenfonds voor de zoetwarenindustrie. Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit namens alle verplicht en vrijwillig aangesloten werkgevers. Daarbij streeft het pensioenfonds naar evenwichtige afweging van de belangen van alle deelnemers en werkgevers. Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat door collectiviteit en solidariteit pensioenen beter beschermd worden tegen risico's.

Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat de pensioenen van alle deelnemers (werknemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers), nu en in de toekomst, volgens afspraak worden opgebouwd.

Het pensioenfonds belegt de ingelegde pensioenpremies met als doel voldoende rendement te behalen om aan de verplichtingen te voldoen en de ambities te realiseren. Daarbij neemt het Bestuur verantwoorde risico's en houdt het rekening met kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer.

Het pensioenfonds streeft ernaar de pensioenen waardevast te houden.

Waar staat het pensioenfonds voor? Dit zijn de kernwaarden:

- Betrouwbaar
- Transparant
- Maatschappelijk betrokken
- Kostenefficiënt

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds. Het Bestuur heeft op 15 juni 2023 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

12.4.1 Grondslagen

12.4.1.1 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2022	Gemiddeld 2022	31 december 2021	Gemiddeld 2021
USD	1,0673	1,1022	1,1372	1,1804
GBP	0,8872	0,8634	0,8396	0,8674
JPY	140,8183	135,8863	130,9543	128,6398

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten in de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2022 heeft het Actuarieel Genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd. Deze zijn verwerkt in de Prognosetafel 2022. Het Bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Toepassing van de nieuwe sterftetafel heeft een verhogend effect op de technische voorziening van € 17.542 en op de dekkingsgraad een negatief effect van 0,8%-punt.

Daarnaast heeft het pensioenfonds in 2022 de ervaringssterfte getoetst en geactualiseerd. Het Bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van de meest recente inzichten. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorziening van € 5.943 en op de dekkingsgraad een negatief effect van 0,3%-

punt.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door het balanstotaal minus de overige schulden en overlopende passiva en de negatieve derivaten te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

12.4.1.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum. Beleggingen in vastgoedfondsen worden onder vastgoedbeleggingen gerapporteerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende markttrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de passiva verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de berekende nettovermogenswaarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Dit betreft de gekapitaliseerde waarde van de herverzekeringspolissen, berekend volgens de grondslagen van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds die contant gemaakt wordt tegen de rente volgens de DNB-rentetermijnstructuur. Vorderingen en schulden uit hoofde van herverzekering worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toelagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-antecondities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- de gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur (RTS) zoals gepubliceerd door DNB (2021: idem);
- overlevingstafels, te weten de prognosetafels AG2022 met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren Ervaringssterfte 2022 (2021: AG2020 en Ervaringssterfte 2020);
- (on)bepaald partnersysteem (2021: idem);
- voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2021: idem);
- kostenopslag ter grootte van 2,7% van de voorziening pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2021: idem);
- voorziening voor uitgesteld wezenpensioen: 0,3% van de voorziening van uitgesteld partnerpensioen bij uitgesteld ouderdomspensioen (2021: idem);
- voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten: de contante waarde van de vrijgestelde (toekomstige) pensioenopbouw is voor 100% in de technische voorziening opgenomen. Ten behoeve van het inlooprisico (wachttijd voor WIA-uitkering 2 jaar) wordt een opslag ter grootte van 9,0% van de actuariële koopsom opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen (2021: 8,1%);
- voorziening in verband met niet-opgevraagde pensioenen: de berekende voorziening, waarbij tevens rekening gehouden wordt met niet-verrichte uitkeringen. Indien de uitbetalingstermijn van de eerste uitkering van een begunstigde meer dan 5 jaar is verstreken, valt de hele voorziening voor die begunstigde vrij (2021: idem)

Overige technische voorzieningen

Onder de overige technische voorzieningen worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening. De overige technische voorziening betreft de voorziening voor gemoedsbezwaarden.

Bij de bepaling van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt worden verklaard. De verplichting wordt geschat op basis van ervaringscijfers.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

12.4.1.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan. Deze kosten worden op factuurbasis bij het pensioenfonds in rekening gebracht en niet direct met het resultaat verrekend.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat er geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening vanaf 1 januari 2016 kan in principe worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,486% (2021: -0,533%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen in het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

12.4.2 Toelichting op de balans per 31 december 2022

1. Beleggingen voor risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	418.187	1.109.482	1.880.006	-27.926	32.780	3.412.529
Aankopen	115.110	1.557.005	3.442.542	888.557	457.030	6.460.244
Verkopen	-101.489	-1.742.019	-3.665.723	-394.218	-500.650	-6.404.099
Herwaardering	-2.660	-153.998	-234.604	-506.363	18	-897.607
Overige mutaties	1.771	136	-15.368	45	61.130	47.714
Stand per 31 december 2022	430.919	770.606	1.406.853	-39.905	50.308	2.618.781
Schuldpositie derivaten (credit)						95.674
Totaal						2.714.455

(bedragen x € 1.000)	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	318.303	1.050.168	1.841.668	46.662	0	3.256.801
Aankopen	76.325	1.623.991	2.744.503	145.575	405.462	4.995.856
Verkopen	-26.466	-1.825.267	-2.687.372	-49.826	-355.102	-4.944.033
Herwaardering	50.532	259.188	-23.335	-171.198	-133	115.054
Overige mutaties	-507	1.402	4.542	861	-17.447	-11.149
Stand per 31 december 2021	418.187	1.109.482	1.880.006	-27.926	32.780	3.412.529
Schuldpositie derivaten (credit)						44.044
Totaal						3.456.573

De overige mutaties betreffen mutaties in vorderingen, schulden en liquide middelen uit hoofde van beleggingsactiviteiten. Derivaten en overige beleggingen met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de passiva.

Vastgoedbeleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	428.983	417.945
Vorderingen	1.936	242
Totaal	430.919	418.187

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
BDI Residential fund	214.083	217.153
Aberdeen European Balanced	53.018	58.552
Invesco Core Real estate - USA	66.190	58.189
Prime Property Fund	66.216	58.551
Totaal	399.507	392.445
	92,7%	93,8%

Aandelen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Beursgenoteerde aandelen	766.192	1.104.306
Vorderingen	4.414	5.176
Totaal	770.606	1.109.482

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
JP Morgan Chase	127.519	16,5%	160.181	14,4%
Totaal	127.519	16,5%	160.181	14,4%

Vastrentende waarden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Obligaties	443.010		623.698	
Hypothecaire leningen	204.844		249.081	
Private Loans	349.133		498.564	
Covered obligaties	2.431		700	
Asset Backed securities and Securizations	641		717	
Deposito's en dergelijke	2.328		2.871	
Cashfondsen	384.886		470.226	
Vorderingen	9.297		12.139	
Liquide middelen	10.283		22.010	
Totaal	1.406.853		1.880.006	

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
BNP Paribas SA	198.574	14,1%	277.353	14,8%
BlackRock Inc	206.213	14,7%	247.730	13,2%
Colchester Global Investors Ltd	139.108	9,9%	182.551	9,7%
Aegon NV	119.753	8,5%	146.282	7,8%
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	53.390	3,8%	98.116	5,2%
ASR Nederland NV	80.887	5,7%	99.985	5,3%
Totaal	797.925	56,7%	1.052.017	56,0%

Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Valutaderivaten	22.884		2.073	
Futures	4.956		287	
Rente derivaten	27.009		12.896	
Vorderingen	920		862	
Totaal	55.769		16.118	

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het Bestuur vastgestelde grenzen te bevinden.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutaderivaten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Rentederivaten: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Binnen de beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten en is sprake van collateral management. Het pensioenfonds heeft ultimo boekjaar onderpand uitgewisseld voor door het pensioenfonds afgesloten derivatencontracten. Ultimo 2022 bedraagt het ontvangen collateral € 170.014 (2021: € 9.257) en het betaalde collateral € 21.849 (2021: € 123.179). Het collateral bestaat uit cash en obligaties met rating AAA/AA. Het onderpand staat niet ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2022:

Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-642.299	22.092	22.884	792
Futures	-24.819	3.883	4.956	1.073
Rentederivaten	901.700	-66.800	27.009	93.809
Vorderingen		920	920	
Totaal	234.582	-39.905	55.769	95.674

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2021:

Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-845.507	-5.593	2.073	7.666
Futures	-1.089	17	287	270
Rentederivaten	542.100	-23.212	12.896	36.108
Vorderingen		862	862	
Totaal per 31 december	-304.496	-27.926	16.118	44.044

Overige beleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Liquide middelen	50.308	9.760
Collateral	0	23.020
Totaal	50.308	32.780

Securities lending

Het pensioenfonds voert zelf geen activiteiten op het gebied van securities lending uit. In de beleggingsfondsen, waarin wordt belegd, wordt dit als beoordelingscriterium meegenomen, maar niet op voorhand uitgesloten. Het pensioenfonds belegt in het JP Morgan Emerging Market Equity fonds (2021: Vanguard fonds) waarbinnen stukken worden uitgeleend. Dit wordt gedaan, omdat securities lending rendement oplevert.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

(bedragen x € 1.000)	Direct markt-noteringen	Afgeleide markt-noteringen	Waarderingsmodellen	Totaal
Vastgoedbeleggingen	15.648	0	415.271	430.919
Aandelen	770.606	0	0	770.606
Vastrentende waarden	765.217	641.636	0	1.406.853
Derivaten	920	-40.825	0	-39.905
Overige beleggingen	50.308	0	0	50.308
Stand per 31 december 2022	1.602.699	600.811	415.271	2.618.781

(bedragen x € 1.000)	Direct markt-noteringen	Afgeleide markt-noteringen	Waarderingsmodellen	Totaal
Vastgoedbeleggingen	25.744	0	392.443	418.187
Aandelen	1.109.482	0	0	1.109.482
Vastrentende waarden	988.168	891.838	0	1.880.006
Derivaten	17	-27.943	0	-27.926
Overige beleggingen	32.780	0	0	32.780
Stand per 31 december 2021	2.156.191	863.895	392.443	3.412.529

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Stand begin boekjaar	619	714
Mutatie aandeel herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-139	-95
Totaal	480	619

3. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op werkgevers	18.038	16.220
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	166	141
Overige vorderingen en overlopende activa	100	14
Totaal	18.304	16.375

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Vordering op werkgevers

Specificatie Vorderingen op werkgevers	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op werkgevers	18.106	16.241
Voorziening dubieuze debiteuren	-68	-21
Totaal	18.038	16.220

Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren

Specificatie Verloop Voorziening dubieuze debiteuren	31-12-2022	31-12-2021
Stand per 1 januari	21	1.272
Afgeschreven vorderingen	-4	-111
Dotatie respectievelijke vrijval ten laste van de staat van baten en lasten	51	-1.140
Stand per 31 december	68	21

4. Overige activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Liquide middelen	5.024	6.108
Totaal	5.024	6.108

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

Passiva

5. Stichtingskapitaal en reserves

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Algemene reserve	345.519	481.608

Algemene reserve

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Stand per begin boekjaar	481.608	100.409
Bestemming saldo van baten en lasten	-136.089	381.199
Stand per eind boekjaar	345.519	481.608

Vermogenspositie en herstelplan

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het Bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Stichtingskapitaal en reserves	345.519	115,2%	481.608	116,3%
Minimaal vereist eigen vermogen	97.979	104,3%	127.025	104,3%
Vereist eigen vermogen	455.695	120,0%	543.696	118,4%

De beleidsdekkingsgraad is eind 2022 120,5% (2021: 110,6%). De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als voldoende (2021: reservetekort).

Herstelplan

Op grond van de vermogenspositie eind 2021 is in maart 2022 een herstelplan ingediend bij DNB. Ultimo 2022 is de beleidsdekkingsgraad (120,5%) hoger dan het (minimaal) vereist eigen vermogen (120,0%) waarmee het pensioenfonds uit herstel is en de verplichting om een herstelplan in te dienen in 2023 is vervallen.

Op grond van het financieel toetsingskader voert het pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. Het pensioenfonds laat zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is en dat het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. Het voorstel resultaatbestemming 2022 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening. De balans wordt opgemaakt na resultaatbestemming. Dit betekent dat het saldo van baten en lasten, zoals blijkend uit de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

6. Technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	2.272.766	2.947.173
Overige technische voorzieningen	92	87
Totaal	2.272.858	2.947.260

Het herverzekeringsdeel is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Stand per begin boekjaar	2.947.173	3.125.209
Pensioenopbouw	103.378	111.214
Toeslagverlening	232.743	0
Rentetoevoeging	-14.471	-16.704
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-55.755	-53.552
Wijziging marktrente	-966.413	-217.086
Wijziging actuariële uitgangspunten	23.485	320
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	4.292	3.516
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-1.666	-5.744
Stand per eind boekjaar	2.272.766	2.947.173

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat er geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening vanaf 1 januari 2016 kan in principe worden ingehaald. Het pensioenfonds heeft besloten om per 1 september 2022 een toeslag te verlenen van 3,28%. Aanvullend heeft het pensioenfonds besloten per 1 januari 2023 een toeslag te verlenen van 6,6% (per 1 januari 2022: geen toeslag).

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,486% (2021: -0,533%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

De RTS ultimo 2022 ligt over de hele linie boven de RTS ultimo 2021. Wanneer beide curves worden uitgedrukt in één gemiddeld rentepercentage is de rente in 2022 met circa 1,92%-punt gestegen wat leidt tot een afname van de voorziening en daarmee tot een positief resultaat. De ontwikkeling van de marktrente is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2020	0,22%
2021	0,59%
2022	2,51%

De overgang naar een nieuwe UFR-methode is onderdeel van het advies van de Commissie Parameters uit juni 2019. De stapsgewijze invoering zorgt ervoor dat het effect van de nieuwe UFR-methode op de dekkinggraad zich geleidelijk in de tijd materialiseert. Hoe 'jonger' de deelnemers zijn, hoe hoger de rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen, en hoe groter de impact van de invoering van de nieuwe UFR-methode. Ook een lagere rentetermijnstructuur zorgt voor een grotere impact.

Het toepassen van de tweede stap van de nieuwe UFR-methode (50%) heeft ultimo 2022 een negatief effect van € 3.548 op de technische voorziening en is verantwoord als onderdeel van de wijziging marktrente.

De gemiddelde marktrente is per 31 december 2022 2,51% (2021: 0,59%) en daarmee 1,92%-punt hoger dan per 31 december 2021. Als gevolg van deze stijging van de marktrente is € 969.961 onttrokken aan de voorziening pensioenverplichtingen. Het resultaat als gevolg van de nieuwe UFR-methode is ook meegenomen onder wijziging marktrente en hierdoor is een bedrag van € 3.548 toegevoegd aan de voorziening pensioenverplichtingen. Per saldo is een bedrag van € 966.413 onttrokken aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2022 heeft het Actuarieel Genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd. Deze zijn verwerkt in de Prognosetafel 2022. Het Bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Toepassing van de nieuwe sterftetafel heeft een verhogend effect op de technische voorziening van € 17.542 en op de dekkinggraad een negatief effect van 0,8%-punt.

Daarnaast heeft het pensioenfonds in 2022 de ervaringssterfte getoetst en geactualiseerd. Het Bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van de meest recente inzichten. Dit heeft een verhogend effect op de technische voorziening van € 5.943 en op de dekkinggraad een negatief effect van 0,3%-punt.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Toevoeging aan de technische voorziening	11.506	5.835
Onttrekking aan de technische voorziening	-7.214	-2.319
Totaal	4.292	3.516

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
<i>Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Resultaat op kansstelsel:		
- Sterfte	-3.852	-8.194
- Arbeidsongeschiktheid	1.512	3.505
- Mutaties	674	-1.055
Totaal	-1.666	-5.744

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	880.507	9.603	1.269.955	9.919
Pensioengerechtigden	707.743	10.884	793.450	10.819
Slapers	684.516	26.503	883.768	26.117
Totaal	2.272.766	46.990	2.947.173	46.855

Korte beschrijving pensioenregeling in 2022:

- levenslang ouderdomspensioen, waarbij deelnemers met 68 jaar met pensioen gaan. Deelnemers kunnen wel eerder, later of gedeeltelijk met pensioen gaan;
- partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen;
- wezenpensioen van 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Premie

In 2022 betreft de reguliere premie 30,0% van de pensioengrondslag (2021: 30,0%).

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een gedeeltelijke premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

Daarnaast kent het pensioenfonds een aanvullende regeling, die door werkgevers op vrijwillige basis kan worden afgesloten. Deze regeling is identiek aan de basisregeling met de volgende uitzonderingen. De franchise van € 62.905,- (2021: € 61.809,-) is gelijk aan het maximumsalaris van de basisregeling. Verder is het salaris begrensd op het fiscale maximumsalaris van € 114.866,- (2021: € 112.189,-). De premie is een actuariële premie en daarom afhankelijk van geslacht en leeftijd van de deelnemer.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het Bestuur. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld door het CBS in de periode oktober - oktober.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element. Het Bestuur heeft besloten om per 1 september 2022 een toeslag te verlenen van 3,28% en per 1 januari 2023 een aanvullende toeslag van 6,60% (1 januari 2022: nihil). Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het Bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

In de abtn van het pensioenfonds is opgenomen dat gemiste indexaties vanaf 2016 onder voorwaarden ingehaald kunnen worden.

Voor alle deelnemers (actieve deelnemers, premievrije deelnemers en gepensioneerd deelnemers) is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Alle deelnemers	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Verschil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
2016	0,41%	0,00%	0,41%	0,41%
2017	0,36%	0,00%	0,36%	0,77%
2018	1,34%	0,08%	1,26%	2,04%
2019	1,68%	0,41%	1,27%	3,34%
2020	1,73%	0,00%	1,73%	5,12%
2021	1,12%	0,00%	1,12%	6,30%
2022	3,28%	0,00%	3,28%	9,78%
2023	16,93%	10,10%*	6,83%	17,28%

* 10,10% is de multiplicatieve uitkomst van de verleende toeslagen van 3,28% en 6,60%.

Overige technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Spaarfonds gemoedsbezwaarden		
Stand per begin boekjaar	87	81
Mutatie	5	6
Stand per eind boekjaar	92	87

7. Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten	95.674	44.044
Totaal	95.674	44.044

Een toelichting is opgenomen onder de beleggingen voor risico pensioenfondsen (1).

8. Overige schulden en overlopende posten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Schulden aan werkgever(s)	6	6
Pensioenuitkeringen	26	23
Beleggingsschulden	20.671	3.293
Belastingen en premie sociale verzekeringen	1.065	1.079
Overige schulden en overlopende passiva	2.444	2.362
Totaal	24.212	6.763

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Beleggingsschulden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	71	0
Verstrekt onderpand	20.600	3.293
Totaal	20.671	3.293

12.4.2.1 Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het pensioenfonds.

In het bestuursverslag is ingegaan op de risico's die het pensioenfonds loopt en op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beperken. Hierna treft u kwantitatieve risico-informatie aan.

Het doorkijkprincipe is zoveel mogelijk toegepast voor de beleggingsfondsen. Hiervoor is gebruikgemaakt van opgaven van de vermogensbeheerders.

Het Bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten om risico's te beheersen. Deze beleidsinstrumenten betreffen: beleggingsbeleid, premiebeleid, herverzekeringsbeleid en toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de jaarlijks uitgevoerde haalbaarheidstoets en de Asset Liability Management-studie (ALM-Studie). Ook het financieel crisisplan dat door het pensioenfonds is opgesteld en jaarlijks wordt geëvalueerd, is verwerkt in onderstaande toelichting op de risico's, het risicobeleid en de ingezette beheersmaatregelen.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het Bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in investment management agreements met de vermogensbeheerders. Deze overeenkomsten zijn overwegend gericht op passief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen. De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling dekkingsgraad	2022	2021
Dekkingsgraad per 1 januari	116,3%	103,2%
Premie	-1,3%	-1,1%
Uitkering	0,3%	0,1%
Toeslagverlening	-8,5%	0,0%
Kosten	0,0%	0,0%
Korten van aanspraken en rechten	0,0%	0,0%
Beleggingsrendement (inclusief renteafdekking)	-28,0%	6,1%
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichting	56,8%	7,7%
Aanpassing actuariële grondslagen	0,1%	0,0%
Overige oorzaken	-0,9%	0,3%
Kruiseffecten	-19,6%	0,0%
Dekkingsgraad per 31 december	115,2%	116,3%

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld aan de hand van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Vereist eigen vermogen	2022	2021
S1 Renterisico	4,7%	1,8%
S2 Risico zakelijke waarden	13,4%	13,3%
S3 Valutarisico	4,5%	4,4%
S4 Grondstoffenrisico	0,0%	0,0%
S5 Kredietrisico	5,1%	5,3%
S6 Verzekeringstechnische risico	3,8%	4,1%
S7 Liquiditeitsrisico	0,0%	0,0%
S8 Concentratierisico	0,0%	0,0%
S9 Operationeel risico	0,0%	0,0%
S10 Actief beheer risico	0,2%	1,0%
Diversificatie-effect	-11,7%	-11,5%
Vereist eigen vermogen per 31 december	20,0%	18,4%

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Vereist pensioenvermogen	2.728.553	3.490.956
Technische voorzieningen	2.272.858	2.947.260
Vereist eigen vermogen	455.695	543.696
Aanwezig vermogen (Totaal activa +/- schulden)	345.519	481.608
Tekort/Tekort	-110.176	-62.088

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode, waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogeheten manager- en custodyrisico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, die in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het Bestuur. Het Bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht om de 'duration-mismatch' te verkleinen door het renterisico voor 64% af te dekken. Het pensioenfonds realiseert dit door meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Daarnaast kan het pensioenfonds het renterisico op de vastrentende waarden afdekken (het eigen vermogen is ongevoelig voor de renteveranderingen, maar de dekkingsgraad niet) of de dekkingsgraad afdekken.

De duration en het effect van de renteaftdekking kunnen als volgt worden samengevat:

	31-12-2022		31-12-2021	
	Waarde	Duration	Waarde	Duration
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	1.406.853	5,6	1.880.006	6,0
Vastrentende waarden (na derivaten)	1.340.053	12,5	1.856.794	12,9
Technische voorzieningen	2.272.766	19,7	2.947.173	21,9

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Resterende looptijd < 1 jaar	475.672	33,8%	451.815	24,0%
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	195.444	13,9%	179.775	9,6%
Resterende looptijd > 5 jaar	735.737	52,3%	1.248.416	66,4%
Totaal	1.406.853	100,0%	1.880.006	100,0%

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het langetermijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en dient ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Resterende looptijd < 5 jaar	292.558	12,9%	275.226	9,3%
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	308.608	13,6%	332.662	11,3%
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	639.441	28,1%	813.295	27,6%
Resterende looptijd > 20 jaar	1.032.159	45,4%	1.525.990	51,8%
Totaal	2.272.766	100,0%	2.947.173	100,0%

Risico zakelijke waarden (S2)

Het zakelijkewaardenrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruikgemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van de waarde van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het deel dat buiten de euro wordt belegd betreft ultimo 2022 circa 36% (2021: 37%) van de beleggingsportefeuille. Hiervan is 66% afgedekt (2021: 66%). De nettorisicopositie betreft 12% (2021: 13%).

De valutapositie per 31 december 2022 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Nettopositie na afdekking
EUR	1.723.411	664.390	2.387.801
GBP	27.277	-342	26.935
JPY	45.357	-42.219	3.138
USD	825.327	-599.737	225.590
Overig	70.991	0	70.991
Totaal	2.692.363	22.092	2.714.455

De valutapositie per 31 december 2021 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

(bedragen x € 1.000)		31-12-2021	
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Nettopositie na afdekking
EUR	2.174.666	839.914	3.014.580
GBP	63.175	-61.734	1.441
JPY	48.301	-46.035	2.266
USD	1.062.349	-737.738	324.611
Overig	113.675	0	113.675
Totaal	3.462.166	-5.593	3.456.573

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta in opkomende markten en/of hebben een correlatie met de USD. Het Bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het pensioenfonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximale percentage dat namens het pensioenfonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen wordt bewaakt door de Beleggingsadviescommissie op basis van onafhankelijke rapportages van custodian BNY Mellon.

De segmentatie van de aandelen naar regio is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Nederland en andere EU-landen	120.893	15,8%	262.053	23,6%
Europa (niet-EU)	20.342	2,7%	57.771	5,2%
Noord-Amerika	454.692	59,3%	594.844	53,6%
Zuid-amerika	6.932	0,9%	3.688	0,3%
Zuid-Oost Azië	141.191	18,4%	162.028	14,6%
Midden-Oosten	3.039	0,4%	1.094	0,1%
Overig	19.103	2,5%	28.004	2,5%
Totaal	766.192	100,0%	1.109.482	100,0%

De vorderingen inzake aandelen zijn verantwoord onder "Overig".

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffen voorgeschreven.

Het grondstoffenrisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in grondstoffen van 30%. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar verschillende soorten grondstoffen. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het pensioenfonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Nederland en andere EU-landen	926.113	65,8%	1.209.425	64,3%
Europa (niet-EU)	20.849	1,5%	85.868	4,6%
Noord-Amerika	168.584	12,0%	232.902	12,4%
Zuid-Amerika	65.625	4,7%	66.137	3,5%
Zuid-Oost Azië	59.069	4,2%	95.636	5,1%
Midden-Oosten	24.676	1,8%	29.691	1,6%
Overig	141.937	10,1%	160.347	8,5%
Totaal	1.406.853	100,0%	1.880.006	100,0%

De vorderingen inzake vastrentende waarden zijn verantwoord onder "Overig".

De samenstelling van de vastrentende waarden sectoren is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Staatsleningen	443.011	31,5%	623.698	33,2%
Index gelinke obligaties	2.328	0,2%	2.871	0,2%
Hypotheke	204.844	14,6%	249.081	13,2%
Bedrijfsleningen	352.205	25,0%	499.980	26,6%
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	404.465	28,7%	504.376	26,8%
Totaal	1.406.853	100,0%	1.880.006	100,0%

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals gepubliceerd door bekende rating agencies is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
AAA	208.814	14,8%	150.506	8,0%
AA	373.231	26,5%	606.011	32,2%
A	139.891	9,9%	223.709	11,9%
BBB	239.228	17,0%	339.461	18,1%
Lager dan BBB	222.771	15,8%	312.735	16,6%
Geen rating	222.918	15,8%	247.584	13,2%
Totaal	1.406.853	100,0%	1.880.006	100,0%

De vorderingen en liquide middelen inzake vastrentende waarden zijn opgenomen onder "Geen rating". Daarnaast is een belegging in een cashfonds opgenomen onder geen rating. Voor deze belegging is geen rating beschikbaar.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen.

Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Met de publicatie van de Prognosetafel AG2022 op 13 september 2022 geeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap zijn meest recente inschatting van de toekomstige sterfte voor de Nederlandse bevolking. De Prognosetafel AG2022 vervangt de Prognosetafel AG2020. Verondersteld is dat de Covid 19-pandemie nog enkele jaren een invloed heeft op de sterfte. Deze invloed neemt echter snel af. Voor de langere termijn verwacht het Koninklijk Actuarieel Genootschap dat Covid-19 geen rol meer speelt bij de verwachte sterfte.

Het pensioenfonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevensrisico over meerdere jaren. Het resultaat op langlevensrisico bedraagt in 2022 € 3.571 (2021: € 10.793). Dit betekent dat op grond van de waargenomen overlijdensgevallen bij het pensioenfonds meer middelen beschikbaar zijn gekomen, dan waar op grond van de overlevingstafels op was gerekend.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het pensioenfonds heeft dit risico niet herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het pensioenfonds heeft dit risico niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het Bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het Bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor het beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het Bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Ingevolge de RJ610.404 dienen posities groter dan 2% van het balanstotaal te worden gespecificeerd.

De volgende grote posten met meer dan 2% van het balanstotaal zijn aanwezig:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Vastgoed				
BDI Residential Fund	214.083	7,8%	217.153	6,2%
Prime Property Fund	66.216	2,4%	58.551	1,7%
Invesco Core Real Estate USA	66.190	2,4%	58.189	1,7%
Aandelen				
JP Morgan Chase	127.519	4,7%	160.181	4,6%
Vastrentende waarden				
BNP Paribas SA	198.574	7,3%	277.353	8,0%
BlackRock Inc	206.213	7,5%	247.730	7,1%
Colchester Global Investors Ltd	139.108	5,1%	182.551	5,2%
Aegon NV	119.753	4,4%	146.282	4,2%
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	53.390	1,9%	98.116	2,8%
ASR Hypotheekfonds	80.887	3,0%	99.985	2,9%
Totaal	1.271.933	46,5%	1.546.091	44,4%

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij fiduciair beheerder NNIP. Hiermee is een overeenkomst en service level agreement gesloten. De bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Custodian BNY Mellon.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP. Hiermee is een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het Bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en TKP door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages of SOC-1-rapportage) en het In Control Statement (alleen TKP).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Het pensioenfonds kiest voor actief beheer wanneer er gegronde redenen zijn om daar een meerwaarde van te verwachten. Waar dat niet het geval is, wordt voor een passieve oplossing gekozen. Vandaar dat voor die delen van de portefeuille waarbij sprake is van actief beheer, in aanvulling op het standaardmodel van DNB, een aanvullende buffer S10 wordt aangehouden.

Basis voor de berekening van deze buffer is de methodiek waarbij gebruikgemaakt wordt van de tracking error. Er wordt gerekend met een opslag voor actief beheer voor de categorie aandelen (beursgenoteerd). De hoogte van de buffer wordt hierbij afgeleid van de tracking error, die de mate van afwijking aangeeft tussen het rendement op de betreffende beleggingsportefeuilles en het rendement op een benchmarkportefeuille.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zoveel mogelijk af te dekken.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voor afdekking van risico's. Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekendstaande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

12.4.3 Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft in 2021 een uitbestedingsovereenkomst afgesloten zonder einddatum met TKP maar met een opzegtermijn van één jaar. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 3,0 miljoen inclusief btw.

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum bestaan er geen investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen).

Voorwaardelijke verplichtingen

Het pensioenfonds heeft samen met Bpf Bakkers een claim inzake oude jaren financieel afgewikkeld. Onderdeel van de afwikkeling is een voorwaardelijke terugbetalingsverplichting voor de duur van 29 jaar. Hiertoe zijn obligaties verpand voor een bedrag van € 2.750 voor de duur van 29 jaar eindigend op 15 januari 2047.

12.4.4 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds en de bestuurders.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen pensioenfonds en aangesloten werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling geldt dat de aangesloten werkgevers zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenaamde uitvoeringsovereenkomst) hebben verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende ABTN verschuldigde premie.

12.4.5 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022

9. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Pensioenpremie huidig jaar	83.302	84.372
VPL-bijdragen	0	6
Totaal	83.302	84.378

De premiebijdragen voor risico pensioenfonds kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Premiebijdragen werkgevers	77.225	76.281
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	-51	1.188
Vrijwillige excedent premie	6.128	6.303
Koopsom VPL Koopmans meel	0	600
Overige VPL-regeling	0	6
	83.302	84.378

Sinds 2022 Bestaat de VPL-regeling niet meer (2021: betreft de VPL-regeling voor werkgever Olam Cocoa en heeft betrekking op mutaties over voorgaand boekjaar).

De totale bijdrage van werkgevers en werknemers betreft 30,0% (2021: 30,0%) van de loonsom. De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Feitelijke premie	83.091	82.068
Zuiver kostendekkende premie	125.699	133.739
Gedempte kostendekkende premie	79.117	80.162

De feitelijke premie bestaat uit de premiebijdragen werkgevers, pensioenbijdragen voor de reguliere regeling en vrijwillige excedentpremie. De premies die betrekking hebben op voorgaande jaren van € 268 (2021: € 520) zijn hierop in mindering gebracht.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd voor onwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	103.363	110.420
Opslag voor instandhouding van het vereist vermogen	19.018	19.765
Opslag voor uitvoeringskosten	3.318	3.554
Totaal kostendekkende premie	125.699	133.739

De samenstelling van de gedempte premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd voor voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	43.672	43.706
Premie voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	24.091	25.079
Opslag voor instandhouding van het vereist vermogen	8.036	7.823
Opslag voor uitvoeringskosten	3.318	3.554
Totaal gedempte premie	79.117	80.162

Omdat de feitelijke premie hoger is dan de gedempte kostendekkende premie wordt voldaan aan de premietoets.

10. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
2022				
Vastgoedbeleggingen	11.546	-2.660	0	8.886
Aandelen	19.060	-153.998	-1.667	-136.605
Vastrentende waarden	26.059	-234.604	-1.857	-210.402
Derivaten	5.053	-506.363	-248	-501.558
Overige beleggingen	-328	18	0	-310
Overige kosten van vermogensbeheer			1.319	1.319
Totaal	61.390	-897.607	-2.453	-838.670

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2022 € 5.277 (2021: € 5.126). De transactiekosten zijn op basis van de gemiddelde transactiekosten in de markt bij benadering bepaald en ontleend aan de kostenrapportage van NNIP. De afname van de kosten voor vermogensbeheer in 2022 wordt onder andere veroorzaakt doordat de beheervergoedingen als een percentage van het belegd vermogen bepaald worden. Minder vermogen leidt daardoor tot lagere vergoedingen. Daarnaast is er in 2022 sprake geweest van een btw-suppletie over de jaren 2017 tot en met 2021 van € 1.429 na aftrek van de vergoeding hiervoor aan PWC.

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten vermogens-beheer	Totaal
2021				
Vastgoed beleggingen	8.140	50.532	0	58.672
Aandelen	22.012	259.188	-2.408	278.792
Vastrentende waarden	28.710	-23.335	-1.758	3.617
Derivaten	4.554	-171.198	-274	-166.918
Overige beleggingen	-17	-133	0	-150
Overige kosten van vermogensbeheer	0	0	-1.934	-1.934
Totaal	63.399	115.054	-6.374	172.079

Voor zover de kosten direct in rekening zijn gebracht bij het pensioenfonds, worden deze separaat als aftrekpост getoond op de beleggingsopbrengsten. De vermogensbeheerkosten zijn toegerekend aan de betreffende categorie. Kosten die niet direct gerelateerd zijn aan een beleggingscategorie zijn op basis van het percentage van het belegd vermogen toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën.

11. Overige baten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Overige baten	2	4
Totaal	2	4

12. Pensioenuitkeringen

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Ouderdomspensioen	43.249	41.752
Partnerpensioen	9.729	9.284
Wezenpensioen	227	229
Afkoop	1.079	978
Totaal	54.284	52.243

De wettelijke afkoopgrens is € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar.

13. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Bestuurskosten	431	393
Kosten Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht	78	88
Administratiekostenvergoeding	2.634	2.474
Accountantskosten	88	102
Certificerend actuaaris	32	33
Adviserend actuaaris	85	66
Risicomanagement	429	424
Overige advieskosten	127	162
Contributies en bijdragen	232	211
Dwangsommen en boetes	0	0
Communicatiekosten	95	75
Governance/Bestuursondersteuning	43	9
Project uitwerking pensioenakkoord	491	40
Overige pensioenuitvoeringskosten	26	24
Totaal	4.791	4.101

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 336 (2021: € 336).

Bestuursleden ontvangen een vaste vergoeding per jaar. Elk bestuurslid ontvangt € 30 excl. btw en de voorzitters die gezamenlijk het Dagelijks Bestuur vormen ontvangen € 61 excl. btw.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht

Aan de leden van het Verantwoordingsorgaan werd door het pensioenfonds in 2022 een vergoeding verstrekt van gezamenlijk € 34 (2021: € 29). De leden van de Raad van Toezicht ontvingen conform de vergoedingsregeling in 2022 gezamenlijk € 36 inclusief btw (2021: € 53).

Accountants honoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant(s) zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Controle van de jaarrekening	98	91
Totaal	98	91

14. Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Mutatie aandeel herverzekeraar	139	95
Totaal	139	95

15. Saldo overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	-8.432	-1.671
inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-3.053	-4.418
Uitgaande waardeoverdrachten	5.804	1.326
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	1.657	1.240
Totaal	-4.024	-3.523

16. Overige lasten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Overige interest	19	42
Overige lasten	1	416
Totaal	20	458

12.4.6 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het negatieve saldo van de staat van baten en lasten van € 136.089 wordt in mindering gebracht op de algemene reserve.

12.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Gewijzigde Ultimate Forward Rate (UFR)

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft eind 2022 aangegeven dat de nieuwe UFR-methode zoals geadviseerd door de Commissie Parameters 2022, per 1 januari 2023 wordt ingevoerd. Het advies van de Commissie is om de door de DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur nauwer aan te laten sluiten bij de marktrente. Onder andere het startpunt voor het extrapoleren verschuift van 30 naar 50 jaar. Deze wijziging wordt in boekjaar 2023 verantwoord. Met de invoering van deze nieuwe UFR-methode komt de vorige UFR-methode, die vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke stappen werd ingevoerd, te vervallen.

Indien rekening wordt gehouden met bovenstaande zou de technische voorziening voor risico pensioenfonds bij benadering zijn toegenomen met € 10.282. Het effect hiervan op de dekkingsgraad bedraagt -0.5%-punt.

Amsterdam, 15 juni 2023

Bestuur:

Mevr. M. van Beusekom

Mevr. E.E.H.C. van den Bosch

Dhr. J.W. Eggen

Dhr. A.I. Foursoff

Dhr. H.E. Hermans

Mevr. K.F.D.C. van der Linden

Dhr. J.C.M. Molenaar

Dhr. P.H. Roos

Dhr. E. Schuurhuis

Mevr. S. Troost

Raad van toezicht:

Dhr. K. Koedijk

Dhr. L.V.J.M. Rolf

Mevr. M.L. van der Steen-Jacquet

Overige gegevens

13 Overige gegevens

13.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmederkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 26.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 1.300.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot artikel 137 (voorwaardelijke toeslagverlening) merk ik op dat het pensioenfonds in 2022 gebruik heeft gemaakt van de versoepelde toeslagregels, zoals vastgelegd in het tijdelijke artikel 15c van het Besluit Financieel Toetsingskader (toeslag vanwege voorgenomen transitie). Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amsterdam, 15 juni 2023

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

13.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie op 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2022.
2. De staat van baten en lasten over 2022.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse, zoals opgenomen in de SIRA, geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en klokkenluidersregeling. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de elementen die tot fraude kunnen leiden: rationalisatie, druk (motivatie) en gelegenheid. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt: *Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)*

Risico:

Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan het pensioenfonds bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. Waar zulke journaalposten zijn geïdentificeerd, hebben we aanvullende controlewerkzaamheden uitgevoerd om op de geïdentificeerde risico's in te spelen. Deze werkzaamheden omvatten ook het herleiden van transacties naar de broninformatie.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent.
- We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het pensioenfonds door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en het lezen van notulen en rapporten van de sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de gerelateerde financiële overzichten, hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, de volgende wet- en regelgeving overwogen: naleving van het belastingrecht en regelgeving voor financiële verslaggeving, - zoals opgenomen in Titel 9 van Boek 2 BW, RJ 610 en de Pensioenwet - aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de financiële overzichten.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de financiële overzichten.

Daarnaast is Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie onderworpen aan overige wet- en regelgeving, zoals ook benoemd in de NBA Handreiking 1144 'Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfonds', waarvan de gevolgen van niet naleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de financiële overzichten, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Gezien de aard van de activiteiten van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie en de complexiteit van deze regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van een pensioenfonds, voor de mogelijkheid van een pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang; niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de financiële overzichten. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de financiële overzichten, zijn beperkt tot (i) het bestuur en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of de entiteit dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van het pensioenfonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen;
- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de solvabiliteitspositie, liquiditeitsratio's en inbaarheid van de vorderingen;
- nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling;
- inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen.
- Verslag van de raad van toezicht
- Verslag van het verantwoordingsorgaan
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 15 juni 2023

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: E.M. van der Hall RA

Bijlagen

1 Kenmerken pensioenregeling

Kenmerken pensioenregeling geboren op of na 1 januari 1950

De pensioenregeling die geldt voor alle werknemers geboren op of na 1 januari 1950, heeft de volgende kenmerken:

Regeling	Middelloodregeling
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a - d van de statuten van het pensioenfonds.
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.
Pensioenleeftijd	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.
Loon	Onder loon wordt verstaan: - het in de maand uitbetaalde schaalsalaris; vakantietoeslag; vriestoeslag; 5 uur functiegebonden regelmatig gewerkte overuren per week; meeruren; diplomatoeslag; persoonlijke toeslag; contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering; prestatiepremie; ploegentoeslag; sprongvergoeding; overwerktoeslag; afbouwregelingtoeslag; roostertoeslag meeruren; verschoven uren; consignatie; slaapuren; toeslag voor arbeid op ongunstige uren. - Het loon is gemaximeerd. - Per 1 januari 2022 bedraagt het maximum 62.905 euro.
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het loon verminderd met de franchise.
Franchise	De franchise wordt door het Bestuur vastgesteld en bedraagt per 1 januari 2022 14.802 euro. De franchise bedraagt ten minste het fiscale minimum zoals genoemd in de Wet op de loonbelasting 1964.
Premie	De premie bedraagt een percentage van de pensioengrondslag. De premie bedroeg per 1 januari 2022 30,0% van de pensioengrondslag.
Ouderdomspensioen	Tot 1 januari 2021 1,875% van de pensioengrondslagen in de betreffende deelnemersjaren; vanaf 1 januari 2021 1,700% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren.
Partnerpensioen	De nabestaande van de werknemer heeft bij zijn overlijden recht op een partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen (op 68-jarige leeftijd). Per 1 januari 2015 bouwt men partnerpensioen op. Bij uitdiensttreding wordt een deel van het ouderdomspensioen automatisch omgezet in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken. Het partnerpensioen is na omzetting 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. Bij pensionering kan het partnerpensioen door middel van uitruil worden aangepast.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.
Toeslagen	Het pensioenfonds heeft sinds 2015 de ambitie om uw pensioen elk jaar zoveel mogelijk te verhogen met de prijsindex. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	De premievrije pensioenopbouw is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:
	Mate arbeidsongeschiktheid
	0-35%
	35-45%
	45-55%
	55-65%
	65-80%
	80-100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao.

Regeling	Aanvullende regeling (excedent)	
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a - d van de statuten van het pensioenfonds.	
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.	
Pensioenleeftijd	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.	
Loon	Vast pensioengevend loon: Het vaste loon als omschreven in artikel 8 van het pensioenreglement. Variabel pensioengevend loon: Het variabel loon als omschreven in artikel 8 van het pensioenreglement. De navolgende variabele loonbestanddelen: - 13e maand, - (verkoop) bonus(sen), - provisie, - tantième, - overwerkvergoeding, - ploegentoeslag, - inconveniententoeslag Voor de bepaling van het vast pensioengevend loon, het variabele pensioengevende loon of het vast en variabele pensioengevende loon geldt een maximumjaarsalaris zoals bepaald in artikel 18ga van de Wet op de loonbelasting. Per 1 januari 2022 bedraagt het maximum loon 114.866 euro.	
Pensioengrondslag	Het vast pensioengevend loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise. of Het variabele pensioengevende loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise of Het vast en variabele pensioengevend loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise.	
Franchise	De franchise is gelijk aan het maximumsalaris van de verplichte basisregeling. Per 1 januari 2022 bedraagt de franchise 62.905 euro.	
Premie	De premie bedraagt een actuariële premie die in rekening wordt gebracht over de pensioengrondslag.	
Ouderdomspensioen	Tot 1 januari 2021 1,875% van de pensioengrondslagen in de betreffende deelnemersjaren; vanaf 1 januari 2021 1,700% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren.	
Partnerpensioen	De nabestaande van de werknemer heeft bij zijn overlijden recht op een partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen (op 68-jarige leeftijd). Per 1 januari 2015 bouwt men partnerpensioen op. Bij uitdiensttreding wordt een deel van het ouderdomspensioen automatisch omgezet in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken. Het partnerpensioen is na omzetting 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. Bij pensionering kan het partnerpensioen door middel van uitruil worden aangepast.	
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.	
Toeslagen	Het pensioenfonds heeft sinds 2015 de ambitie om uw pensioen elk jaar zoveel mogelijk te verhogen met de prijsindex. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	De premievrije pensioenopbouw is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	72,50%
	80-100%	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao.	

Kenmerken prepensioen voormalig Pensioenfonds Snoep

Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a en onder b van de statuten van het pensioenfonds, geboren op of na 1 januari 1936.	
Toetredingsleeftijd prepensioen	De deelneming vangt aan op de datum van indiensttreding bij een aangesloten werkgever, op grond van de arbeidsovereenkomst, doch niet voor het bereiken van de 25-jarige leeftijd.	
Normpensioendatum	De eerste dag van de maand, waarin de (gewezen) deelnemer 61 jaar wordt.	
Pensioengrondslag	Het loon over de gewerkte dagen, vakantie- en snipperdagen inclusief vakantietoelage, toeslagen, overwerkgeld en aanvulling op ziekengeld c.q. doorbetaling bij ziekte (loon SV). Deze pensioengrondslag wordt gemaximeerd op een jaarlijks door het Bestuur vast te stellen maximum.	
Prepensioen	Het jaarlijks prepensioen bedraagt met ingang van 1 januari 2000 2,223% van de pensioengrondslag voor het betreffende jaar. In dit percentage is het overbruggingspensioen opgenomen. Het overbruggingspensioen wordt gedurende de deelnemingsperiode opgebouwd.	
Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslagverlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	

Tijdelijk ouderdomspensioen voormalig Pensioenfonds Koek

Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 1.2 van het reglement.
Toetredingsleeftijd prepensioen	De deelneming vangt aan op de datum van indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.
TOP-datum	De eerste dag van de maand, waarin de (gewezen) deelnemer 61 jaar wordt.
Loon	Onderscheid wordt gemaakt tussen vast en variabel loon. Onder vast loon wordt verstaan: functieloon, waarderingspremie, vriestoeslag, vakantietoeslag, 5 uur functiegebonden regelmatig gewerkte overuren, diplomatoeslag en contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering. Het vaste loon is gemaximeerd.
Pensioengrondslagen	Onder variabel loon wordt verstaan de volgende loonbestanddelen: prestatiepremie, ploegentoeslag, sprongvergoeding, overwerktoeslag, meeruren, verschoven uren, consignatie en toeslag voor arbeid op ongunstige uren. Pensioengrondslag I is gelijk aan het vaste loon minus een franchise. Pensioengrondslag II is gelijk aan het variabele loon. Hierop wordt geen franchise in mindering gebracht. Beide grondslagen worden op 1 januari van het kalenderjaar vastgesteld.
Franchise	De franchise wordt jaarlijks aangepast op basis van de ontwikkeling van de cao-lonen in de bedrijfstak.
Premie	De premie bedraagt een percentage van de som van het vaste en variabele loon.
Opbouw	Het op te bouwen jaarlijkse TOP bedraagt: - 1,75% van de laatste vastgestelde pensioengrondslag I over alle deelnemersjaren (= eindloonregeling), én - 1,75% van de som van de pensioengrondslagen II (= middelloonregeling). De totale pensioenaanspraak is de som van de aanspraken in de TOP-regeling. Deze pensioenaanspraak wordt aangevuld met het overbruggingspensioen (zie hierna).
Toeslag gemiste opbouwjaren prepensioen januari	Voor de onderhavige deelnemers, die vanaf 1 januari 1997 onafgebroken deelnemer zijn gebleven tot de TOP-datum dan wel eerdere ingangsdatum TOP, kan een toeslag gemiste opbouwjaren prepensioen worden toegekend op de ingangsdatum TOP door middel van een daartoe strekkend besluit door het Bestuur.
Overbruggingspensioen (OBP)	Om het ontbreken van een AOW-uitkering tijdens het ontvangen van de TOP te compenseren is er een overbruggingspensioen. Het overbruggingspensioen gaat net als het prepensioen in bij het bereiken van de 61-jarige leeftijd en loopt door tot de leeftijd van 65 jaar. De hoogte van het overbruggingspensioen is net als de hoogte van het prepensioen afhankelijk van de diensttijd van de werknemer. Voor ieder dienstjaar wordt 2,5% van de laatstelijk vastgestelde franchise, met een maximum van 100% (2,5 x 40), opgebouwd.
Toeslag gemiste opbouwjaren	Voor de onderhavige deelnemers, die vanaf 1 januari 1997 of latere aanvangsdatum aan de regeling inzake prepensioen onafgebroken ingangsdatum TOP, kan een toeslag gemiste opbouwjaren overbruggingspensioen worden toegekend op de ingangsdatum TOP door middel van een daartoe strekkend besluit door het Bestuur.
Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslagverlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.

Ouderdomspensioen voormalig Pensioenfonds Snoep

Regeling	Opbouwregeling														
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a -d van de statuten van het pensioenfonds.														
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, doch niet voor het bereiken van de 25-jarige leeftijd.														
Pensioendatum	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 65 jaar wordt.														
Loon	Het loon over de gewerkte dagen inclusief vakantietoelage en overige toeslagen zoals overwerk. Het loon is gebaseerd op het gemaximeerde CSV-loon.														
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het loon.														
Ouderdomspensioen	0,4% van het loon per jaar tot 70% van het maximumloon respectievelijk 1,35% van het eventuele loongedeelte boven 70% van het maximum. Voor deelnemers van tenminste 57 jaar en ouder gold tot 1 juni 2004 dubbele pensioenopbouw tot uiterlijk de leeftijd van 61 jaar.														
Partnerpensioen	Het partnerpensioen bedraagt 75% van het maximaal op te bouwen ouderdomspensioen. Er is sprake van kapitaalopbouw inzake partnerpensioen. Het partnerpensioen kan op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen worden uitgeruild voor verhoging van het ouderdomspensioen.														
Tijdelijk nabestaandenpensioen	Het tijdelijk partnerpensioen bedraagt 17,5% van het ouderdomspensioen waarvan het nabestaandenpensioen is afgeleid, voor nabestaanden van de tijdens het deelnemerschap overleden deelnemers (risicoregeling tijdens deelnemerschap). Dit tijdelijk pensioen wordt tot uiterlijk de 65-jarige leeftijd van de nabestaande uitgekeerd.														
Wezenpensioen	15% van het bereikbare ouderdomspensioen.														
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (WAO)	De premievrijstelling is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:														
	<table> <tr> <th>Mate arbeidsongeschiktheid</th><th>Voortzetting pensioenopbouw</th></tr> <tr> <td>15-25%</td><td>20%</td></tr> <tr> <td>25-35%</td><td>30%</td></tr> <tr> <td>35-45%</td><td>40%</td></tr> <tr> <td>45-65%</td><td>50%</td></tr> <tr> <td>65% of meer</td><td>100%</td></tr> </table>	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw	15-25%	20%	25-35%	30%	35-45%	40%	45-65%	50%	65% of meer	100%		
Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw														
15-25%	20%														
25-35%	30%														
35-45%	40%														
45-65%	50%														
65% of meer	100%														
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (WIA)	De premievrijstelling is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:														
	<table> <tr> <th>Mate arbeidsongeschiktheid</th><th>Voortzetting pensioenopbouw</th></tr> <tr> <td>0-35%</td><td>0%</td></tr> <tr> <td>35-45%</td><td>40%</td></tr> <tr> <td>45-55%</td><td>50%</td></tr> <tr> <td>55-65%</td><td>60%</td></tr> <tr> <td>65-80%</td><td>73%</td></tr> <tr> <td>80-100%</td><td>100%</td></tr> </table>	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw	0-35%	0%	35-45%	40%	45-55%	50%	55-65%	60%	65-80%	73%	80-100%	100%
Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw														
0-35%	0%														
35-45%	40%														
45-55%	50%														
55-65%	60%														
65-80%	73%														
80-100%	100%														
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag kan jaarlijks op grond van een daartoe uitdrukkelijk door het Bestuur genomen besluit worden verhoogd of verlaagd met hetzelfde percentage waarmee de salarissen volgens de cao zijn gewijzigd.														
Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslagverlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.														

Ouderdomspensioen voormalig Pensioenfonds Koek

Loon	Onderscheid wordt gemaakt tussen vast en variabel loon. Onder vast loon (loon I) wordt verstaan: functieloon, waarderingspremie, vriestoeslag, vakantietoelage, 5 uur functiegebonden regelmatig gewerkte uren, diplomatoelage en contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering. Het vaste loon is gemaximeerd. Onder variabel loon (loon II) wordt verstaan de volgende loonbestanddelen: prestatiepremie, ploegentoeslag, sprongvergoeding, overwerktoelage, meeruren, verschoven uren, consignatie en toeslag voor arbeid op ongunstige uren.	
Pensioengrondslagen	Pensioengrondslag I is gelijk aan het vaste loon verminderd met een franchise. Pensioengrondslag II is gelijk aan het variabele loon. Hierop wordt geen franchise in mindering gebracht. Beide grondslagen worden op 1 januari van het kalenderjaar vastgesteld.	
Franchise	De franchise wordt jaarlijks aangepast op basis van de ontwikkeling van de cao-lonen in de bedrijfstak.	
Premie	De premie bedraagt een percentage van de som van pensioengrondslagen I en II.	
Opbouw	Het op te bouwen jaarlijks ouderdomspensioen bedraagt: - 1,75% van de laatste vastgestelde pensioengrondslag I over alle deelnemersjaren (= eindloonregeling), én - 1,75% van de som van de pensioengrondslagen II (= middelloonregeling). De totale pensioenaanspraak is de som van de aanspraken in de eindloon- en middelloonregeling.	
Partnerpensioen	In deze pensioenregeling bestaat het partnerpensioen uit twee delen. Bij het overlijden van de werknemer heeft zijn nabestaande recht op een partnerpensioen van 56% van het bereikbare ouderdomspensioen. Daarnaast heeft de nabestaande recht op een tijdelijk partnerpensioen van 14% van het bereikbare ouderdomspensioen. Het tijdelijk partnerpensioen loopt door tot de nabestaande de leeftijd van 65 jaar bereikt. Het partnerpensioen is verzekerd op risicobasis. Bij uitdiensttreding of pensionering kan een partnerpensioen verkregen worden door uitruil van een deel van het ouderdomspensioen in partnerpensioen verkregen door een uitruil van een deel van het ouderdomspensioen in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken.	
Wezenpensioen	14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.	
Voorwaardelijke toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslagverlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (WAO en WIA)	De premievrijstelling is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	15-25%	20%
	25-35%	30%
	35-45%	40%
	45-65%	50%
	65% of meer	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao. Als een deelnemer arbeidsongeschikt wordt volgens de WIA, geldt de navolgende tabel:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	72,50%
	80-100%	100%
Toeslagen	Het pensioenfonds kent geen doelgericht toeslagenbeleid. Er is geen ambitie om jaarlijks een toeslag te verlenen op de pensioenrechten en pensioenaanspraken. Het pensioenfonds kent voor een eventuele toeslagverlening geen maatstaf. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	

2 Begrippenlijst

Abtn

Afkorting van actuariële en bedrijfstechnische nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

AFM

Autoriteit Financiële Markten.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de twaalf-maandse gemiddelde dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad geeft de financiële positie van het pensioenfonds weer.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals pensioenfonds, hebben een compliance regeling. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van financiële bezittingen.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfonds spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen:

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Emerging markets (opkomende markten)

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet-werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

ESG

Een afkorting voor Environment, Social & Governance. Deze afkorting wordt vaak gebruikt in plaats van duurzaamheid.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair beheer

Fiduciair beheer is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair beheer worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset-allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst. Het pensioenfonds heeft voor dit laatste gekozen.

Gedragscode

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij het pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Herstelplan

Pensioenfonds stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen.

High yield

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel non-investment grade genoemd.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA-overeenkomst is een standaardcontract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt.

CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Pensioenfonds zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt. De kostendekkende premie bestaat uit de actuarieel benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuarieel benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Marktwaarde

De marktwaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matchingportefeuille/Returnportefeuille

De matchingportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De returnportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middelloon(regeling)

Het middelloon is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloonregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de voor een pensioenfonds meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen op kapitaalbasis/risicobasis

Partnerpensioen op kapitaalbasis: er bestaat zowel pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming als bij overlijden na einde deelneming (als gewezen deelnemer of gepensioneerde).

Partnerpensioen op risicobasis: er bestaat alleen pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Partnerpensioen voor de pensioendatum op risicobasis en na pensioendatum op kapitaalbasis: er bestaat pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming of bij overlijden na ingang van het ouderdomspensioen; er bestaat geen pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden als gewezen deelnemer.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De pensioenaanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten pensioenfondsen.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Een prognosetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking. Prognosetafels zijn gebaseerd op waarnemingen van sterftecijfers over een bepaalde (trend)periode. Men spreekt over Periodetafels indien de waarnemingen rechtstreeks worden gebruikt voor de bepaling van de sterftekanalen in de sterftetabel. In prognosetafels wordt tevens rekening gehouden met de stijgende levensverwachting. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetabel betreft de AG Prognosetafel 2022. Deze is vastgesteld door het Actuariel Genootschap en is onderverdeeld in de Prognose Nederlandse Mannen en de Prognose Nederlandse Vrouwen.

Raad van Toezicht

Voor het intern toezichthoudend orgaan is gekozen voor een Raad van Toezicht die het functioneren van het Bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het Bestuur rapporteert.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicomanagement

Naar aanleiding van de negatieve marktontwikkelingen en de invloed daarvan op de dekkingsgraad heeft het Bestuur het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het risicomanagement van de beleggingsportefeuille. Op basis hiervan is het beleggingsbeleid verder aangescherpt. De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkingsgraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de dekkingsgraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Daarnaast blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

RJ610

De Raad voor de Jaarverslaglegging (RvJ) heeft een richtlijn opgesteld (RJ610) voor pensioenfondsen, met voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

Spread

Het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het Bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken. De toeslagverlening bij het pensioenfonds is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het Bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Verbonden personen

Alle leden van de organen van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden voor het pensioenfonds verrichten, onafhankelijk van de duur waarvoor of de juridische basis waarop zij werkzaam zijn.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

WIA

Dit is de afkorting van de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement.

3 Annex 4

ANNEX IV

Productbenaming: Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

Identificatiecode voor juridische entiteit (LEI): 3KKI6CE2BGRP9RYZFE90

Ecologische en/of sociale kenmerken

Had dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ Ja	☒ ☐ ☒ Nee
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling gedaan: ☐ in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie	☒ Het product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling had, had het een minimumaandeel duurzame beleggingen van 1,4% ☐ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☒ met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie ☐ met een sociale doelstelling
☐ Er zijn duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan	☐ Het product promootte E/S kenmerken, maar deed geen duurzame beleggingen

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een milieudoelstelling of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan milieu- of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De EU-taxonomie is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852, waarbij een lijst van ecologisch duurzame economische activiteiten is vastgesteld. In de verordening is geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten vastgesteld. Duurzame beleggingen met een milieudoelstelling kunnen al dan niet in overeenstemming zijn met de taxonomie.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

We promoten ecologische en sociale kenmerken via ons maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)-beleid, waarin de volgende thema's centraal staan:

- Maatschappelijk ongewenste activiteiten. Het fonds wil bepaalde maatschappelijk on-gewenste activiteiten niet financieren. Daarom hebben we als doelstelling om niet te beleggen in bedrijven zich schuldig maken aan ernstige schendingen van milieurechten, mensenrechten, fraude, corruptie of belastingontduiking, die te maken hebben met ernstige controversies ten aanzien van duurzaamheidsfactoren, die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens of bij kinderarbeid, bij de productie van tabak(producten), bij genetische modificatie van zaden en planten en bedrijven die niet

openstaan voor een dialoog over geconstateerde schendingen van internationale normen.

- **Energietransitie.** We dragen bij aan de financiering van de energietransitie door een strategische allocatie naar groene obligaties.
- **Klimaat.** Het fonds streeft naar een CO₂-intensiteit van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille die lager is dan de brede markt-index.
- **Good Governance.** We stimuleren 'good governance' en duurzame ondernemingspraktijken, door managers te selecteren die een actief stembeleid en engagementbeleid voeren, gericht op langer termijn aandeelhouderswaarde. Onderdeel hiervan is de aandacht voor agendapunten die betrekking hebben op klimaat of sociale verhoudingen.

Het pensioenfonds heeft gedurende de verslagperiode voldaan aan de bovenstaande ecologische en sociale kenmerken.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Om invulling te geven aan de promotie van de bovenstaande kenmerken zijn gedurende de verslagperiode de volgende MVB beleidsinstrumenten ingezet:

- **Uitsluitingen:** bij de fondsselectie en monitoring van bestaande fondsen is erop toegezien dat het uitsluitingsbeleid van het pensioenfonds kon worden nageleefd. Dit beleid is erop gericht om investeringen in ondernemingen en landen die maatschappelijk ongewenst gedrag vertonen te voorkomen.
- **ESG Integratie:**
 - bij de fondsselectie en monitoring van bestaande beleggingsfondsen is een SFDR 8 of 9 classificatie als selectie- dan wel als beoordelingscriterium gehanteerd. Hiermee hebben wij geborgd dat ESG-integratie onderdeel is van de beleggingsstrategie van beleggingsfondsen. Bij mandaten vereisten wij een gunstige ESG-score.
 - Om de CO₂-intensiteit van de aandelenobligatieportefeuille te verlagen (lager dan de brede markt-index) is voor de helft van de beleggingen in aandelen ontwikkelde een EU Climate Transition benchmark gehanteerd.
- **Impact:** in onze obligatieportefeuille hebben gealloceerd naar groene obligaties waarmee wij energietransitie willen faciliteren.
- **Actief aandeelhouderschap:** bij de fondsselectie en monitoring van bestaande beleggingsfondsen is het voeren van een actief aandeelhoudersbeleid door de aandeelhouders, via stemmen en engagement, gericht op good governance als selectie- dan wel beoordelingscriterium gehanteerd. Daarnaast hebben wij ook zelf een eigen actief aandeelhoudersbeleid, via stemmen en engagement, gericht op 'goodgovernance' gehanteerd.

● **...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

N.v.t.

● ***Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?***

Het pensioenfonds heeft gedeeltelijk belegd in duurzame beleggingen zoals gedefinieerd in artikel 2(17) SFDR door onder andere te beleggen in groene obligaties van bedrijven en overheden waarmee economische activiteiten worden gefinancierd die bijdragen aan (één of meerdere) van de zes EU Taxonomy milieudoelstellingen (zoals CO₂-reductieprojecten of hernieuwbare energie).

● ***Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?***

Bij de beleggingen in groene obligaties hanteerde de aangestelde beheerder een strikt beoordelingsraamwerk voor ondernemingen die groene obligaties uitgeven. Hierbij heeft de manager een uitsluitingenbeleid toegepast om zo te waarborgen dat de beleggingen geen ernstige afbreuk aan ecologische of sociale beleggingsdoelstellingen doen.

— ***Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?***

Het pensioenfonds heeft in het beleggingsbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Binnen de duurzame beleggingen (groene obligaties) staan de navolgende ongunstige effecten centraal:

(1) Broeikasgasintensiteit van ondernemingen waarin is belegd, via ESG-integratie technieken en het betrokkenheidsbeleid;

(2) Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;

(3) Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens), via het uitsluitingsbeleid.

Waren duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten?

Door het uitsluitingenbeleid toe te passen is niet belegd in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen (UN Global Compact en/of OESO-richtsnoer voor multinationale ondernemingen).

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen en op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Het pensioenfonds heeft in het beleggingsbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Binnen het beleid stonden de navolgende ongunstige effecten centraal:

- (1) Broeikasgasintensiteit van ondernemingen waarin is belegd, via ESG-integratie technieken en het betrokkenheidsbeleid;
- (2) Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;
- (3) Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunities, chemische wapens en biologische wapens), via het uitsluitingsbeleid.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het grootste aandeel beleggingen van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: van 1 januari 2022 tot 31 december 2022

Belegging	Gewicht (%)	Sector	Land
Government of the Netherlands	1,95	Governments and Agencies	NL
Government of France	1,38	Governments and Agencies	FR
European Union	1,30	Governments and Agencies	BE
Microsoft Corp.	1,14	Information Technology	US
Government of Mexico	1,03	Governments and Agencies	MX
Apple, Inc.	1,01	Information Technology	US
Government of Belgium	0,98	Governments and Agencies	BE
Government of Germany	0,94	Governments and Agencies	DE
Government of Indonesia	0,93	Governments and Agencies	ID
Government of Brazil	0,89	Governments and Agencies	BR
Government of South Africa	0,83	Governments and Agencies	ZA
Government of Austria	0,73	Governments and Agencies	AT
Government of Malaysia	0,67	Governments and Agencies	MY
Government of Colombia	0,60	Governments and Agencies	CO
Société Générale SA	0,50	Financials	FR

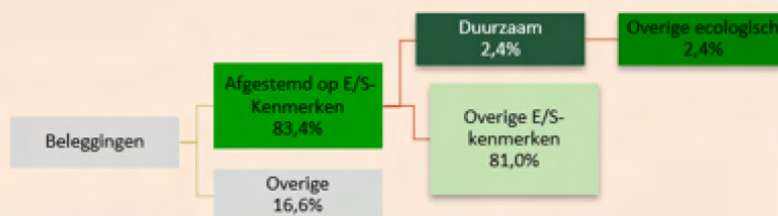

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Zie onderstaand de Asset Allocatie

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

De activa-allocatie beschrijft het aandeel beleggingen in bepaalde activa.

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikte financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- Subcategorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- Subcategorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	Activa%
Communication Services	2,43
Consumer Discretionary	3,48
Consumer Staples	2,66
Energy	2,24
Financials	18,05
Governments and Agencies	16,90
Health Care	4,58
Industrials	3,55
Information Technology	10,59
Materials	1,64
Miscellaneous	0,02

Real Estate	17,62
Utilities	1,94
Overige	14,32

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weergeeft;
- de **kapitaalluitgaven (CapEx)** die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven (OpEx)** die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd weerspiegelen.

Faciliterende activiteiten maken het rechtstreeks mogelijk dat andere activiteiten een substantiële bijdrage leveren aan een milieudoelstelling.

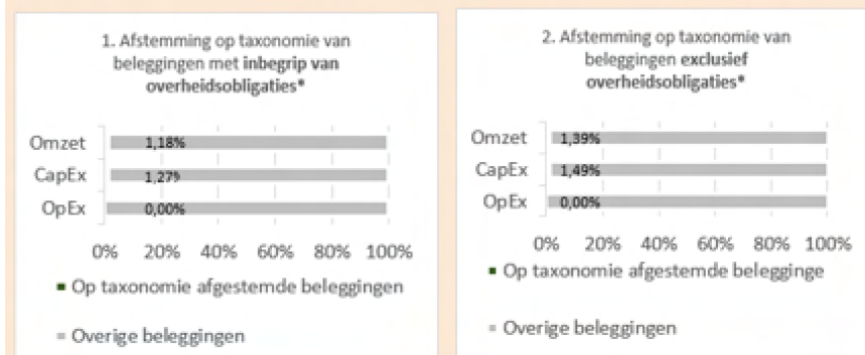
Transitieactiviteiten zijn economische activiteiten waarvoor nog geen koolstofarme alternatieven beschikbaar zijn en die broeikasgasemissies hebben die overeenkomen met de beste prestaties.

In welke mate waren duurzame beleggingen met een milieudoelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Het pensioenfonds heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd om te beleggen in duurzame beleggingen met op de EU-Taxonomie afgestemde milieudoelstelling, omdat de gegevens hiervoor niet beschikbaar waren. Deze gegevens zijn nu wel gedeeltelijk beschikbaar waardoor het fonds een eerste inzicht (nulmeting) heeft in de mate waarin de brede beleggingsportefeuille in 2022 was afgestemd op één van de zes EU taxonomie-doelstellingen. Zie onderstaand.

De onderstaande grafieken tonen in groen het percentage beleggingen dat was afgestemd op de EU-taxonomie. Aangezien er geen geschikte methode is om te bepalen of overheidsobligaties zijn afgestemd op de taxonomie, toont de eerste grafiek de afstemming op de taxonomie voor alle beleggingen van het financiële product, met inbegrip van overheidsobligaties, terwijl de tweede grafiek de afstemming op de taxonomie toont voor uitsluitend de beleggingen van het financiële product anders dan in overheidsobligaties.*

*Voor deze grafieken omvatten "overheidsobligaties" alle blootstellingen aan overheidsschulden.

Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

Dit heeft het fonds niet kunnen vaststellen wegens niet beschikbare data

Hoe verhield het percentage beleggingen dat was afgestemd op de EU-taxonomie zich tot het percentage tijdens eerdere referentieperiodes?

N.v.t.

zijn duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die geen rekening houden met de criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de EU-taxonomie.

Wat was het minimumaandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die niet waren afgestemd op de EU-taxonomie?

1,4%

Wat was het minimumaandeel sociaal duurzame beleggingen?

0,0%

Welke beleggingen zijn opgenomen in "overige"? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

Dit zijn de fondsbeleggingen in obligaties van opkomende landen in lokale valuta en de beleggingen in Amerikaans Vastgoed. Deze categorieën zijn opgenomen met het oog op het verbeteren van het risico/rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille. Er zijn geen ecologische of sociale minimumwaarborgen vastgelegd.

Welke maatregelen zijn genomen om de duurzame beleggingsdoelstelling te behalen tijdens de referentieperiode?

Aanpassingen gedurende de rapportageperiode

Het pensioenfonds is voor de helft van de strategische allocatie naar aandelen ontwikkelde markten overgestapt op een EU (CTB) Klimaatbenchmark.

Daarnaast is het fonds gaan participeren in een engagementprogramma gericht op het naleven van internationaal geaccepteerde standaarden voor mensenrechten, zoals vastgelegd in de UN Guiding Principles en de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark voor duurzaamheid?

Het pensioenfonds heeft geen referentiebenchmark aangewezen -in de zin van de SFDR wetgeving- om te bepalen of de pensioenregeling als geheel is afgestemd op de sociale en milieukennmerken die volgens het MVB-beleid worden nagestreefd.

Referentiebenchmarks zijn indices die meten of het financiële product de duurzame doelstelling behaalt.

Colofon

Uitgegeven door

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

Correspondentieadres:

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN

Bezoekadres:

Europaweg 27, Groningen

Telefoon (050) 582 19 90

Internet www.pensioenzoetwaren.nl

E-mailadres pensioen@pensioenzoetwaren.nl

Realisatie

TKP Pensioen BV

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN